

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
AGENCIJA ZA BANKARSTVO
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

INFORMACIJA

O SUBJEKTIMA BANKOVNOG SUSTAVA FEDERACIJE BOSNE I
HERCEGOVINE SA STANJEM NA DAN 31. 3. 2018.

Sarajevo, lipanj 2018.

IZDAVAČ

AGENCIJA ZA BANKARSTVO FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

Zmaja od Bosne 47b

71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina

Tel. +387 33 72 14 00

Faks +387 33 66 88 11

Web site: www.fba.ba

e-mail: agencija@fba.ba

Pri korištenju podataka iz ove Informacija korisnici su obvezni navesti izvor.

Ova Informacija izrađena je na temelju podataka koje su subjekti bankovnog sustava Federacije Bosne i Hercegovine dostavili Agenciji za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine, tako da isti odgovaraju za izvještajne podatke korištene u ovoj Informaciji. S obzirom na informativnu namjenu ovoga dokumenta, svi zaključci koje korisnici ove Informacije izvedu na temelju danih informacija i podataka vlastiti su zaključci korisnika.

Za sve informacije kontaktirati:

AGENCIJU ZA BANKARSTVO FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

Skraćenice i termini:

AOD	Agencija za osiguranje depozita Bosne i Hercegovine
BiH	Bosna i Hercegovina
CAMELS	Jedinstveni interni sustav za procjenu banaka koji uključuje osnovne komponente: kapital, kvalitetu aktive, upravljanje i rukovođenje, profitabilnost, likvidnost i osjetljivost na tržišne rizike
CBBiH	Centralna banka Bosne i Hercegovine
CEDB	Razvojna banka Vijeća Europe (Council of Europe Development Bank)
CRK	Centralni registar kredita u BiH
DEG	Deutsche Investitions- und Entwicklungsgesellschaft (Njemačko društvo za investicije i razvoj)
EBA	European Banking Authority (Europsko nadzorno tijelo za bankarstvo)
EBRD	European Bank for Reconstruction and Development (Europska banka za obnovu i razvoj)
ECB	European Central Bank (Europska centralna banka)
EFSE	European Fund for Southeast Europe (Europski fond za Jugoistočnu Europu)
EIB	European Investment Bank (Europska investicijska banka)
EKS	Efektivna kamatna stopa
EU	Europska unija
FBA	Agencija za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine
FBiH	Federacija Bosne i Hercegovine
FSAP	Financial Sector Assessment Program (Program procjene financijskog sektora)
FX rizik	Foreign Exchange risk (Devizni rizik)
LCR	Liquidity Coverage Ratio (Koeficijent pokrića likvidnosti)
MKD	Mikrokreditno društvo
MKF	Mikrokreditna fondacija
MKO	Mikrokreditna organizacija
MMF	Međunarodni monetarni fond
MRS	Međunarodni računovodstveni standardi
MSFI	Međunarodni standardi financijskog izvještavanja
NKS	Nominalna kamatna stopa
NPL	Non performing loans (Nekvalitetni krediti)
OKR	Opći kreditni rizik
PKG	Potencijalni kreditni gubici
RKG	Rezerve za kreditne gubitke
RS	Republika Srpska
SB	Svjetska banka
SPNiFTA	Sprječavanje pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti
SREP	Supervisory Review and Evaluation Process (Supervizorski pregled i proces procjene)
UBBiH	Udruga banaka Bosne i Hercegovine
UDLBiH	Udruga društava za leasing BiH
UO	Upravni odbor Agencije za bankarstvo FBiH
ZoA	Zakon o Agenciji za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine
ZoB	Zakon o bankama
ZoF	Zakon o faktoringu
ZoL	Zakon o leasingu
ZoMKO	Zakon o mikrokreditnim organizacijama
ZoZKFU	Zakon o zaštiti korisnika financijskih usluga

SADRŽAJ:

Skraćenice i termini:	2
Popis tablica:	5
Popis grafikona:	7
UVOD	8
SAŽETAK	10
1. BANKARSKI SEKTOR.....	13
1.1. STRUKTURA BANKARSKOG SEKTORA U FBIH	13
1.1.1. Status, broj i poslovna mreža	13
1.1.2. Struktura vlasništva i tržišni udjel.....	13
1.1.3. Kadrovska struktura.....	15
1.2. FINANCIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA.....	16
1.2.1. Bilanca stanja	17
1.2.2. Obveze	21
1.2.3. Kapital i adekvatnost kapitala.....	24
1.2.4. Aktiva i kvaliteta aktive	28
1.2.5. Profitabilnost.....	34
1.2.6. Ponderirane NKS i EKS	38
1.2.7. Likvidnost.....	42
1.2.8. Devizni (FX) rizik.....	45
1.3. PREPORUKE ZA BANKARSKI SEKTOR	47
2. SEKTOR NEDEPOZITNIH FINANCIJSKIH INSTITUCIJA	50
2.1. MIKROKREDITNI SEKTOR	50
2.1.1. STRUKTURA MIKROKREDITNOG SEKTORA U FBiH.....	50
2.1.1.1. Status, broj i poslovna mreža	50
2.1.1.2. Struktura vlasništva	50
2.1.1.3. Kadrovska struktura	50
2.1.2. FINANCIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA	51
2.1.2.1. Bilanca stanja	51
2.1.2.2. Kapital i obveze.....	52
2.1.2.3. Aktiva i kvaliteta aktive	54
2.1.2.4. Profitabilnost.....	57
2.1.2.5. Ponderirane NKS i EKS.....	58
2.1.3. PREPORUKE ZA MIKROKREDITNI SEKTOR	59
2.2. LEASING SEKTOR	60
2.2.1. STRUKTURA LEASING SEKTORA U FBIH	60
2.2.1.1. Broj leasing društava.....	60
2.2.1.2. Struktura vlasništva	60
2.2.1.3. Kadrovska struktura	60
2.2.2. FINANCIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA	61
2.2.2.1. Bilanca stanja	61
2.2.2.2. Kapital i obveze.....	63
2.2.2.3. Aktiva i kvaliteta aktive	64
2.2.2.4. Profitabilnost.....	66
2.2.2.5. Ponderirana NKS i EKS.....	68
2.2.2.6. Struktura plasmana prema predmetu i vrsti leasinga.....	70
2.2.3. PREPORUKE ZA LEASING SEKTOR	71
2.3. FAKTORING POSLOVANJE.....	72
2.3.1. KARAKTERISTIKE FAKTORING POSLOVANJA U FBiH.....	72
2.3.2. OPSEG, STRUKTURA I TREND FAKTORING POSLOVANJA U FBIH	72
2.3.3. PREPORUKE ZA FAKTORING POSLOVANJE	75

ZAKLJUČAK	76
PRILOZI ZA BANKARSKI SEKTOR	77
Prilog 1 - Osnovni podaci o bankama u FBiH na dan 31. 3. 2018.	77
Prilog 2 - Podaci o zaposlenim u bankama u FBiH.....	78
Prilog 3 - Bilanca stanja banaka u FBiH po shemi FBA (aktivna podbilanca)	79
Prilog 4 - Pregled aktive, kredita, depozita i finansijskog rezultata banaka u FBiH na dan 31. 3. 2018.	80
Prilog 5 - Izvješće o stanju i adekvatnosti kapitala banaka u FBiH	81
Prilog 6 - Klasifikacija aktive bilance i izvanbilančnih rizičnih stavki banaka u FBiH na dan 31. 3. 2018...	82
Prilog 6a - Klasifikacija aktive bilance i izvanbilančnih rizičnih stavki banaka u FBiH na dan 31. 3. 2018..	83
Prilog 7 – Račun dobiti i gubitka banaka u FBiH po shemi FBA	84
PRILOZI ZA MIKROKREDITNI SEKTOR	85
Prilog 8 - Osnovni podaci o MKO	85
Prilog 9 - Bilanca stanja MKF.....	86
Prilog 10 - Bilanca stanja MKD	87
Prilog 11 - Račun dobiti i gubitka MKD.....	88
Prilog 12 - Račun dobiti i gubitka MKF.....	89
PRILOZI ZA LEASING SEKTOR	90
Prilog 13 - Osnovni podaci o leasing društvima.....	90
Prilog 14 - Pregled vlasničke strukture leasing društava.....	91
Prilog 15 - Konsolidirana bilanca stanja leasing društava.....	92
Prilog 16 - Rangiranje aktive leasing društava.....	93
Prilog 17 - Pregled osnovnih finansijskih pokazatelja leasing društava	94
Prilog 18 - Pregled rezervi za finansijski leasing	95
Prilog 19 - Pregled rezervi za zajmove.....	96
Prilog 20 - Konsolidirani račun dobiti i gubitka leasing društava	97

Popis tablica:

Tablica 1: Struktura vlasništva prema ukupnom kapitalu.....	14
Tablica 2: Struktura vlasništva prema udjelu državnog, privatnog i stranog kapitala.....	14
Tablica 3: Tržišni udjeli banaka prema vrsti vlasništva (većinskom kapitalu).....	15
Tablica 4: Zaposleni u bankama FBiH.....	15
Tablica 5: Kvalifikacijska struktura zaposlenih u bankama FBiH.....	16
Tablica 6: Aktiva po zaposlenom.....	16
Tablica 7: Aktiva po zaposlenom po grupama.....	16
Tablica 8: Bilanca stanja.....	17
Tablica 9: Aktiva banaka prema vlasničkoj strukturi.....	17
Tablica 10: Udjel grupa banaka u ukupnoj aktivni kroz razdoblja.....	19
Tablica 11: Ulaganja u vrijednosne papire prema vrsti instrumenta.....	19
Tablica 12: Vrijednosni papiri entitetskih vlada BiH.....	20
Tablica 13: Novčana sredstva banaka.....	21
Tablica 14: Sektorska struktura depozita.....	22
Tablica 15: Nova štednja stanovništva po razdobljima.....	23
Tablica 16: Ročna struktura štednih depozita stanovništva po razdobljima.....	24
Tablica 17: Regulatorni kapital.....	25
Tablica 18: Struktura neto izloženosti banaka prema ponderima kreditnog rizika.....	26
Tablica 19: Neto kapital, ukupni ponderirani rizici i stopa adekvatnosti kapitala.....	27
Tablica 20: Aktiva (bilanca i izvanbilanca), RKG po regulatoru i ispravke vrijednosti po MSFI.....	28
Tablica 21: Ukupna aktiva, bruto bilančna aktiva, rizične i nerizične stavke aktive.....	29
Tablica 22: Sektorska struktura kredita.....	29
Tablica 23: Klasifikacija aktive, OKR i PKG.....	30
Tablica 24: Klasifikacija kredita danih stanovništvu i pravnim osobama.....	31
Tablica 25: Granska koncentracija kredita.....	32
Tablica 26: Struktura i trend OKR i PKG.....	33
Tablica 27: Ostvareni finansijski rezultat: dobit/gubitak.....	35
Tablica 28: Struktura ukupnih prihoda.....	36
Tablica 29: Struktura ukupnih rashoda.....	37
Tablica 30: Koeficijenti profitabilnost, produktivnosti i efikasnosti po razdobljima.....	38
Tablica 31: Ponderirane prosječne NKS i EKS na kredite.....	39
Tablica 32: Ponderirane prosječne NKS i EKS na kredite na godišnjoj razini.....	41
Tablica 33: Ponderirane prosječne NKS i EKS na depozite.....	41
Tablica 34: Ponderirane prosječne NKS i EKS na depozite na godišnjoj razini.....	42
Tablica 35: Ponderirane prosječne NKS i EKS na kredite-prekoračenja po računima i na depozite po viđenju.....	42
Tablica 36: Ročna struktura depozita po preostalom dospijeću.....	43
Tablica 37: Koeficijenti likvidnosti.....	43
Tablica 38: Ročna usklađenost finansijske aktive i obveza do 180 dana.....	44
Tablica 39: Devizna usklađenost finansijske aktive i obveza (EUR i ukupno).....	46
Tablica 40: Kvalifikacijska struktura zaposlenih.....	50
Tablica 41: Bilanca stanja mikrokreditnog sektora.....	51
Tablica 42: Ročna struktura uzetih kredita.....	52
Tablica 43: Struktura kapitala mikrokreditnog sektora.....	53
Tablica 44: Neto mikrokrediti.....	54
Tablica 45: Sektorska i ročna struktura mikrokredita MKO na dan 31. 3. 2018.....	54
Tablica 46: Sektorska struktura mikrokredita.....	55
Tablica 47: Ročna struktura mikrokredita.....	55
Tablica 48: RKG sa stanjem na dan 31. 3. 2018.....	56
Tablica 49: Potraživanja po otpisanoj glavnici i kamati.....	57
Tablica 50: Račun dobiti i gubitka mikrokreditnog sektora.....	58
Tablica 51: Prosječne ponderirane NKS i EKS na mikrokredite za I. kvartal 2018. godine - po proizvodima.....	59
Tablica 52: Broj zaposlenih u leasing sektoru.....	60
Tablica 53: Kvalifikacijska struktura zaposlenih u leasing sektoru.....	61

Tablica 54: Struktura potraživanja leasing sektora po finansijskom leasingu - 31. 3. 2018.....	62
Tablica 55: Struktura potraživanja po finansijskom leasingu - usporedni pregled.....	62
Tablica 56: Struktura neto bilančnih pozicija aktive leasing sektora.....	63
Tablica 57: Formirane rezerve leasing sektora za finansijski leasing po kategorijama kašnjenja.....	65
Tablica 58: Izuzeti predmeti leasinga na razini leasing sektora.....	65
Tablica 59: Finansijski rezultat: dobit/gubitak.....	66
Tablica 60: Struktura ukupnih prihoda.....	67
Tablica 61: Struktura ukupnih rashoda.....	68
Tablica 62: Prosječna NKS i EKS za ugovore finansijskog leasinga zaključene u prvom kvartalu 2018. godine.....	69
Tablica 63: Ponderirana prosječna NKS i EKS po ugovorima finansijskog leasinga.....	70
Tablica 64: Struktura iznosa financiranja sektora leasinga.....	71
Tablica 65: Struktura zaključenih ugovora.....	71
Tablica 66: Nominalni iznos otkupljenih novčanih tražbina.....	73
Tablica 67: Stanje portfelja faktoring poslovanja na dan 31. 3. 2018.....	74

Popis grafikona:

Grafikon 1: Struktura stranog kapitala po zemljama.....	13
Grafikon 2: Struktura stranog kapitala po zemljama – sjedištu grupe.....	14
Grafikon 3: Struktura vlasništva (dionički kapital).....	15
Grafikon 4: Tržišni udjeli prema vlasništvu.....	15
Grafikon 5: Herfindahlov indeks koncentracije u aktivi, kreditima i depozitima.....	18
Grafikon 6: Koncentracijske stope za pet najvećih banaka-CR5: aktiva, krediti i depoziti.....	18
Grafikon 7: Udjel grupa banaka u ukupnoj aktivi kroz razdoblja.....	19
Grafikon 8: Struktura ulaganja u vrijednosne papire prema kriteriju države emitenta.....	20
Grafikon 9: Struktura aktive bilance banaka.....	20
Grafikon 10: Struktura pasive bilance banaka.....	20
Grafikon 11: Struktura pasive banaka.....	21
Grafikon 12: Sektorska struktura depozita.....	22
Grafikon 13: Nova štednja stanovništva po razdobljima	24
Grafikon 14: Struktura regulatornog kapitala.....	25
Grafikon 15: Struktura neto izloženosti banaka prema ponderima kreditnog rizika.....	26
Grafikon 16: Neto kapital, rizik ponderirane aktive i stopa adekvatnosti kapitala.....	27
Grafikon 17: Klasificirani krediti.....	31
Grafikon 18: NPL-ovi.....	32
Grafikon 19: Struktura i trend OKR i PKG.....	33
Grafikon 20: Struktura ukupnih prihoda.....	37
Grafikon 21: Struktura ukupnih rashoda	37
Grafikon 22: Ponderirane prosječne mjesečne EKS na kredite po ročnosti.....	39
Grafikon 23: Ponderirane prosječne mjesečne EKS na kredite gospodarstvu i stanovništvu.....	40
Grafikon 24: Ponderirane prosječne mjesečne EKS na depozite.....	41
Grafikon 25: Ročna usklađenost financ. aktive i financ. obveza do 180 dana po razdobljima.....	45
Grafikon 26: Struktura aktive i pasive MKO.....	52
Grafikon 27: Struktura pasive.....	64
Grafikon 28: Struktura ukupnih prihoda.....	67
Grafikon 29: Struktura ukupnih rashoda.....	68

UVOD

FBA je osnovana 1996. godine, kao neovisna i samostalna institucija za nadzor i licenciranje banaka i njezin rad od početka je usmjeren na stvaranje jakog i stabilnog bankarskog sektora, tržišno orijentiranog i oslonjenog na međunarodne standarde poslovanja i supervizije (nadzora) bankarskog sektora. Sukladno zakonskim propisima, ciljevi osnivanja FBA su uređenje, kontrola i nadzor (supervizija) subjekata bankovnog sustava FBiH, a FBA je ujedno i organ za restrukturiranje banaka.

Obavljajući poslove sukladno propisanim nadležnostima, s ciljem očuvanja i jačanja stabilnosti bankarskog sektora i zaštite deponenata, te unapređenja sigurnog, kvalitetnog i zakonitog poslovanja subjekata bankovnog sustava FBiH, FBA sačinjava i javno objavljuje kvartalne i godišnje informacije o subjektima bankovnog sustava FBiH.

Zakonska osnova za sačinjavanje Informacije o subjektima bankovnog sustava Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Informacija) dana je u članku 50. ZoA, pri čemu korišteni izvori informacija i podataka za izradu Informacije sa stanjem na dan 31. 3. 2018. su obrađeni izvještajni podaci koje subjekti bankovnog sustava dostavljaju FBA u propisanim formatima i rokovima i koji se za potrebe nadzora analiziraju na razini sektora, te drugi podaci i informacije koje su subjekti bankovnog sustava FBiH dostavili FBA. Podaci u Informaciji su iskazani s jednim decimalnim mjestom, izuzev podataka o visinama NKS i EKS kod subjekata bankovnog sustava FBiH.

Metodologija za prikupljanje i obradu prezentiranih podataka zasnovana je na formi izvješća koja su propisana podzakonskim aktima FBA.

S obzirom da je stupio na snagu novi okvir nadzornog izvješćivanja za banke (COREP) i da je 2018. godina razdoblje paralelnog izvješćivanja prema ranijem regulatornom okviru i COREP izvješćivanja, te da su u prvom kvartalu 2018. godine banke u FBiH dostavile FBA prva COREP izvješća, koja su u postupku validacije i analize, prezentirani pokazatelji poslovanja banaka sa 31. 3. 2018. dani su na temelju analize izvješća sačinjenih po ranijem regulatornom okviru.

Sadržajno, Informacija je podijeljena u dva dijela. Prvi dio obuhvaća detaljnu analizu bankarskog sektora FBiH, u pogledu njegove strukture i financijskih pokazatelja poslovanja, te preporuka. Drugi dio odnosi na detaljnu analizu sektora nedepozitnih financijskih institucija, u okviru koje su kao zasebni segmenti obrađeni mikrokreditni sektor, leasing sektor i faktoring poslovanje u FBiH, s pripadajućim preporukama.

Segment usklađenosti subjekata bankovnog sustava u FBiH s propisanim standardima SPNiFTA nije predmet kvartalnih informacija, već je isti sastavni dio polugodišnjih i godišnjih informacija o subjektima bankovnog sustava FBiH.

U oblasti poslovanja i nadzora bankarskog sektora u FBiH u 2018. godini su, nakon razdoblja usklađivanja, stupili su na snagu novi propisi usvojeni u 2017. godini, tako da su banke počele s primjenom novih regulatornih zahtjeva i izvješćivanjem FBA sukladno novom standardiziranom okviru nadzornog izvješćivanja. Navedeno je bilo praćeno intenzivnim aktivnostima FBA u pogledu tumačenja o primjeni regulatornih zahtjeva propisanih podzakonskim aktima FBA (odluke, upute, smjernice). U vezi s ovim opsežnim i kompleksnim procesima bit će nastavljene aktivnosti FBA na jačanju institucionalnih kapaciteta, s ciljem pune implementacije novog regulatornog okvira, posebno u pogledu SREP-a, planiranja oporavka i restrukturiranja banaka, te uspostave okvira za nadzorno testiranje otpornosti na stres. Posebno važan segment odnosi se na nastavak regulatornih aktivnosti FBA vezanih za uspostavu okvira za primjenu MSFI 9 i praćenje njegove implementacije u bankama, što je povezano s regulatornim zahtjevima za klasifikaciju aktive banaka.

Aktualne su aktivnosti FBA na unapređenju regulatornog okvira za poslovanje i nadzor nedepozitnih finansijskih institucija u FBiH za čiji nadzor je nadležna. Iste su fokusirane na dodatne izmjene i dopune ZoL-a s ciljem stvaranja boljeg poslovnog ambijenta za poslovanje leasing društava u FBiH i usklađivanja postojećeg podzakonskog okvira s već usvojenim izmjenama i dopunama ZoL-a, kao i unapređenje postojećih podzakonskih akata u segmentu poslovanja i nadzora mikrocreditnog sektora u FBiH, s napomenom da se u narednom razdoblju očekuje usvajanje novog zakonskog okvira za poslovanje MKO, imajući u vidu da je Vlada FBiH u svibnju 2018. godine utvrdila nacrt novog ZoMKO, nakon čega je prosljeđen na usvajanje prema propisanoj parlamentarnoj proceduri.

U 2018. godini realizirane su značajne i zahtjevne aktivnosti na uspostavi regulatornog okvira za restrukturiranje banaka koje su u travnju 2018. godine rezultirale usvajanjem i objavljivanjem seta odluka sukladno odredbama ZoB-a, kao i stvaranju pretpostavki za osiguravanje samostalnosti, organizacijske razdvojenosti i odvojenog rukovođenja poslovima supervizije banaka i razvojne banke i poslova koji se odnose na restrukturiranje i sprječavanje sukoba interesa, sukladno odredbama ZoA.

SAŽETAK

Osnovni pokazatelji poslovanja bankarskog sektora u FBiH

U FBiH na dan 31. 3. 2018. poslovalo je 15 komercijalnih banaka, s 552 organizacijska dijela, u kojima je bilo zaposleno ukupno 6.666 osoba.

Ukupna neto aktiva na razini bankarskog sektora sa 31. 3. 2018. iznosi 20,4 milijarde KM i za 0,2 milijardi KM ili 0,8% je veća u odnosu na 31. 12. 2017.

Kreditni, s udjelom od 66% u strukturi ukupne aktive, zabilježili su rast u odnosu na kraj prethodne godine u iznosu od 260 milijuna KM ili 2%. U okviru sektorskog kreditiranja, u prvom kvartalu 2018. godine prisutan je trend povećanja udjela u kreditiranju privatnih poduzeća, odnosno blagi trend smanjenja udjela kreditiranja stanovništva.

Kreditni odobreni privatnim poduzećima ostvarili su rast u iznosu od 181 milijun KM ili stopu rasta od 3%, tako da su na dan 31. 3. 2018. dostigli iznos od 6,5 milijardi KM, te su imali udjel u ukupnim kreditima od 48,2%. Kreditni dani stanovništvu u istom razdoblju zabilježili su rast u iznosu od 100 milijuna KM ili stopu rasta od 2%, dok je njihov udjel blago smanjen sa 48,2% na 48,1% i na dan 31. 3. 2018. iznosili su 6,4 milijarde KM.

Udjel NPL-ova je smanjen sa 9,7% na 9,3%, kao rezultat kreditnog rasta i smanjenja ukupnih NPL-ova u iznosu od 24 milijuna KM ili za 2%, uz napomenu da je trajni otpis u prvom kvartalu 2018. godine iznosio 14 milijuna KM. Udjel NPL-ova kod pravnih osoba u odnosu na ukupne kredite pravnim osobama iznosi 11,3%, a udjel NPL-ova kod stanovništva u odnosu na ukupne kredite plasirane stanovništvu iznosi 7,2%.

Novčana sredstva iznose 6,1 milijardu KM ili 30,1% ukupne aktive i veća su za 342 milijuna KM ili 6% u odnosu na kraj 2017. godine.

Ulaganja u vrijednosne papire su u prvom kvartalu 2018. godine imala istu vrijednost kao i na kraju prethodne godine i iznosila su 1,2 milijarde KM, s udjelom u aktivni od 6%.

Depoziti su dostigli 16,1 milijardu KM, uz ostvareni rast u iznosu od 243 milijuna KM ili 2%, i ostali su najznačajniji izvor financiranja, s udjelom od 78,8% u ukupnoj pasivi. Štedni depoziti, kao najznačajniji i najveći segment depozitnog i financijskog potencijala banaka, povećani su za 113 milijuna KM ili za 1% i iznosili su 8,4 milijardi KM.

Kreditna sredstva iznose 804 milijuna KM i imaju udjel od 3,9% u ukupnoj pasivi.

Ukupni kapital na dan 31. 3. 2018. iznosi 2,9 milijardi KM, od čega dionički kapital iznosi 1,2 milijarde KM. Udjel ukupnog kapitala u izvorima na razini bankarskog sektora iznosi 13,6%. Regulatorni kapital iznosi 2,5 milijardi KM i smanjen je za 47 milijuna KM ili 2% s neznatnom promjenom u strukturi, s obzirom da je temeljni kapital smanjen za 55 milijuna KM ili 2%, dok je dopunski kapital povećan za 7 milijuna KM ili 2%.

Stopa adekvatnosti kapitala bankarskog sektora, kao jedan od najvažnijih pokazatelja snage i adekvatnosti kapitala banaka, na dan 31. 3. 2018. iznosila je 15,1%, i u odnosu na kraj prethodne godine ima blagi pad od 0,4 postotna boda, ali je znatno viša od zakonskog minimuma od 12% i predstavlja zadovoljavajuću kapitaliziranost ukupnog sektora i jaku osnovu za očuvanje njegove sigurnosti i stabilnosti.

Stopa financijske poluge na razini bankarskog sektora na dan 31. 3. 2018. iznosi 9,2% (propisani minimum 6%) i ima blagi trend smanjenja u odnosu na kraj prethodne godine (9,6%).

Likvidnost bankarskog sektora ocijenjuje se zadovoljavajućom, s obzirom na udjel likvidnih sredstava u ukupnoj aktivni i ročnu usklađenost financijske aktive i financijskih obveza.

Na razini bankarskog sektora sa 31. 3. 2018., iskazan je pozitivan financijski rezultat - dobit u iznosu od 84 milijuna KM, što je za 5 milijuna KM ili 6% više u odnosu na isto razdoblje prethodne godine.

Osnovni pokazatelji poslovanja mikrokreditnog sektora u FBiH

U FBiH na dan 31. 3. 2018. poslovalo je 12 MKO, od toga 11 MKF i jedno MKD, a njihovo poslovanje obavljalo se putem 356 organizacijskih dijelova. U mikrokreditnom sektoru bilo je zaposleno 1.486 osoba.

Ukupna aktiva mikrokreditnog sektora iznosi 531,8 milijuna KM, od čega se na MKF odnosi 422 milijuna KM ili 79%, a na MKD 109,8 milijuna KM ili 21%. U odnosu na stanje na dan 31. 12. 2017., ukupna aktiva je veća za 4,9 milijuna KM ili 1%.

Ukupni mikrokrediti iznose 419,8 milijuna KM i čine 79% ukupne aktive MKO, a veći su za 2% u odnosu na kraj prethodne godine.

Obveze po uzetim kreditima iznose 246,9 milijuna KM s udjelom od 46% u ukupnoj pasivi i na približno su istoj razini u odnosu na stanje sa 31. 12. 2017.

Ukupni kapital iznosi 259,1 milijun KM ili 49% ukupne pasive i veći je za 4 milijuna KM ili 2% u odnosu na kraj prethodne godine, od čega je kapital MKF iznosio 224,3 milijuna KM ili 86,6%, a kapital jednog MKD 34,8 milijuna KM ili 13,4%.

Na razini mikrokreditnog sektora iskazan je pozitivan financijski rezultat u iznosu od 4,7 milijuna KM, što je za 0,3 milijuna KM ili 7% više u odnosu na isto razdoblje prethodne godine.

Osnovni pokazatelji poslovanja leasing sektora u FBiH

Leasing sektor u prvom kvartalu 2018. godini bilježi povećanje opsega poslovanja (broja i vrijednosti novozaključenih ugovora) u odnosu na isto razdoblje prethodne poslovne godine, što ukazuje da sektor leasinga stabilan, s nastavkom trenda daljnjeg razvoja i oporavka.

Na dan 31. 3. 2018. poslovalo je šest leasing društava koja su djelatnost leasinga obavljala u sjedištu društva, kao i u tri podružnice registrirane u RS (sektor leasinga). U leasing sektoru bila je zaposlena ukupno 101 osoba.

Ukupna aktiva leasing sektora na dan 31. 3. 2018. iznosila je 256,5 milijuna KM, što je za 3,7 milijuna KM ili 1,4% manje u odnosu na 31. 12. 2017. Istodobno, u istom razdoblju je iskazan porast potraživanja po financijskom leasingu u iznosu od 4,1 milijuna KM ili 2,3%, smanjenje plasmana bankama za 6,9 milijuna KM ili 40,5% i ostale aktive, a u okviru nje neto zajmova u iznosu od 2,4 milijuna KM ili 17,8%.

Ukupni kapital na razini leasing sektora na dan 31. 3. 2018. iznosio je 43,8 milijuna KM i povećan je za 3 milijuna KM ili 7,3%. Svih šest leasing društava je iskazalo ukupan iznos kapitala iznad minimalnog iznosa propisanog zakonskim odredbama.

Vrijednost novozaključenih ugovora financijskog i operativnog leasinga ostvarenih na razini leasing sektora u razdoblju od 1.1.do 31.3.2018. iznosila je 35,6 milijuna KM i veća je za 1,4 milijuna KM ili 3,9% u odnosu na isto razdoblje prethodne poslovne godine.

Broj novozaključenih leasing ugovora u istom razdoblju na razini leasing sektora iznosio je 944, što je za 76 ugovora ili 8,8% više u odnosu na isto razdoblje prethodne poslovne godine. Podaci o povećanju vrijednosti i broju novozaključenih ugovora u prvom kvartalu 2018. godine u odnosu na prvi kvartal 2017. godine su rezultat aktivnosti leasing društava na razvoju i unapređenju leasing proizvoda sukladno potrebama tržišta.

Promatrano prema vrsti korisnika leasinga, u strukturi novozaključenih leasing ugovora dominiraju ugovori zaključeni s pravnim osobama (93,8% od ukupnog volumena novozaključenih ugovora u prvom kvartalu 2018. godine), dok se u strukturi financiranja prema predmetu leasinga 45,4% odnosi na financiranje putničkih vozila.

Na razini leasing sektora u razdoblju od 1.1. do 31.3.2018. iskazana je dobit u iznosu od 3 milijuna KM.

Osnovni pokazatelji poslovanja leasing sektora ukazuju na poboljšanje stanja, prilagođavanje sektora potrebama tržišta i mogućnosti daljnjeg razvoja.

Osnovni pokazatelji faktoring poslovanja u FBiH

Sukladno propisima, poslove faktoringa sa 31. 3. 2018. obavljale su četiri banke, a jedno društvo za faktoring, koje je početkom 2018. godine upisano u sudski registar, nije imalo zaključenih ugovora o faktoringu.

Ukupan faktoring portfelj sa 31. 3. 2018. evidentiran u bankama, prema nominalnoj vrijednosti otkupljenih novčanih tražbina, iznosi 20 milijuna KM, pri čemu se 55,4% odnosi na faktoring bez prava regresa, a 44,6% na faktoring s pravom regresa. U odnosu na isto razdoblje 2017. godine, kada je ovaj portfelj na razini sektora iznosio 99 milijuna KM, evidentno je značajno smanjenje za 79,8%. Navedena promjena je uz promijenjenu strukturu otkupljenih novčanih tražbina prema postojanju regresnog prava, s obzirom da je u prvom kvartalu 2017. godine bio dominantan udjel iznosa faktoringa s pravom regresa – 97,4%, koji je smanjen na 44,6%, kao i prema kriteriju domicilnosti, odnosno rezidentnosti, s obzirom da sa 31. 3. 2018. nije bilo inozemnog faktoringa, dok je u istom razdoblju 2017. inozemni faktoring sudjelovao sa 87,7%.

Ukupan faktoring portfelj ima neznatan udjel u bilančnoj sumi bankarskog sektora, s obzirom da u usporedbi s ukupnom aktivom predstavlja manje od 1 promila, a u odnosu na ukupan iznos neto kredita (kreditu umanjani za ispravke vrijednosti) 1,6 promila.

Ukupan broj aktivnih ugovora o otkupu novčanih tražbina sa 31. 3. 2018. je 72, što je u odnosu na isto razdoblje 2017. godine povećanje za 35,8%. U prvom kvartalu 2018. godine zaključeno je ukupno 69 ugovora o faktoringu, što je za 11,5% manje nego u istom razdoblju 2017. godine.

Prema sektorskoj klasifikaciji kupaca, 55,5% su otkupljene novčane tražbine od javnih poduzeća, 41,6% od privatnih poduzeća i društava, te 2,9% od vladinih institucija. Navedeni postotni udjel je izražen u odnosu na ukupan promet faktoring poslovanja u FBiH.

Ostvareni ukupni prihodi po osnovi usluga faktoringa u prvom kvartalu 2018. godine iznose 0,3 milijuna KM i značajno su smanjeni u odnosu na isto razdoblje 2017. godine, kada su iznosili 0,6 milijuna KM, što predstavlja pad ukupnih prihoda za 47,3%, kao posljedica iskazanog značajnog smanjenja volumena otkupljenih novčanih tražbina u promatranom razdoblju.

1. BANKARSKI SEKTOR

1.1. STRUKTURA BANKARSKOG SEKTORA U FBiH

1.1.1. Status, broj i poslovna mreža

U FBiH na dan 31. 3. 2018. bankarsku dozvolu imalo je 15 komercijalnih banaka. Posebnim zakonom regulirano je osnivanje i rad Razvojne banke Federacije BiH Sarajevo, koja je pravni sljednik Investicijske banke Federacije BiH d.d. Sarajevo, od 1. srpnja 2008. Dozvolu za obavljanje međubankarskih transakcija u unutarnjem platnom prometu i dozvolu za osigurane depozite na dan 31. 3. 2018. imale su sve banke u FBiH.

U prilogu 1. daje se prikaz osnovnih podataka o bankama u FBiH.

U prvom kvartalu 2018. godine nije bilo značajnog širenja mreže organizacijskih dijelova banaka. Banke su reorganizirale svoju poslovnu mrežu i organizacijske dijelove, a sve s ciljem racionalizacije i smanjenja troškova poslovanja. Ovakvih promjena kod banaka iz FBiH bilo je ukupno osam (sedam na teritoriju FBiH, a jedna u RS-u), osnovan je jedan novi organizacijski dio, dva organizacijska dijela su ukinuta, a kod pet su bile promjene. Nije bilo promjena kod organizacijskih dijelova banaka iz RS-a u FBiH. S navedenim promjenama, banke iz FBiH su na dan 31. 3. 2018. imale ukupno 552 organizacijska dijela, što je za jedan organizacijski dio manje nego sa 31. 12. 2017. Broj organizacijskih dijelova banaka iz RS-a u FBiH (22) je isti kao i 31. 12. 2017. Na dan 31. 3. 2018. sedam banaka iz FBiH imale su 54 organizacijska dijela u RS-u, a devet banaka je imalo 11 organizacijskih dijelova u Brčko Distriktu. Tri banke iz RS-a imale su 22 organizacijska dijela u FBiH.

1.1.2. Struktura vlasništva i tržišni udjel

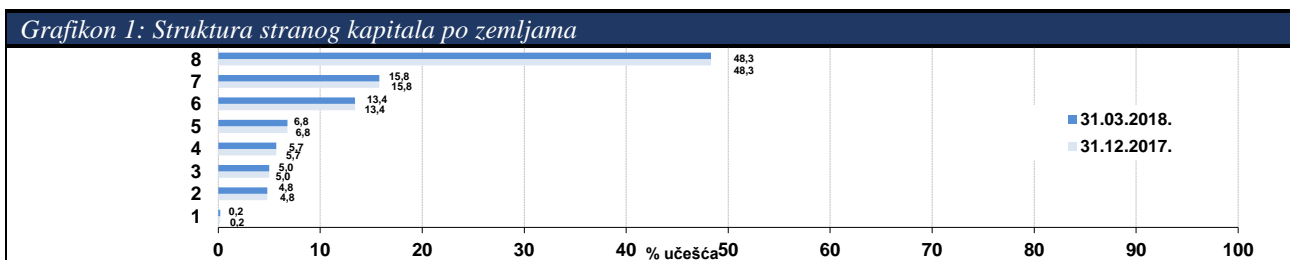
Vlasnička struktura banaka¹ u FBiH na dan 31. 3. 2018., na temelju raspoloživih informacija i uvida u samim bankama, je sljedeća:

- u privatnom i pretežno privatnom vlasništvu - 14 banaka,
- u državnom i pretežno državnom vlasništvu² - jedna banka.

Od 14 banaka u pretežno privatnom vlasništvu, četiri banke su u većinskom vlasništvu domaćih pravnih i fizičkih osoba (rezidenata), dok je deset banaka u većinskom stranom vlasništvu.

Ako se analizira samo strani kapital, prema kriteriju zemlje porijekla dioničara, na dan 31. 3. 2018. stanje je nepromijenjeno u odnosu na kraj 2017. godine, s obzirom da najveći udjel stranog kapitala od 48,3% i dalje imaju dioničari iz Austrije, slijedi udjel dioničara iz Hrvatske od 15,8%, te Turske od 13,4%. Ostale zemlje imale su pojedinačni udjel manji od 7%.

Struktura stranog kapitala po zemljama daje se u sljedećem grafikonu:

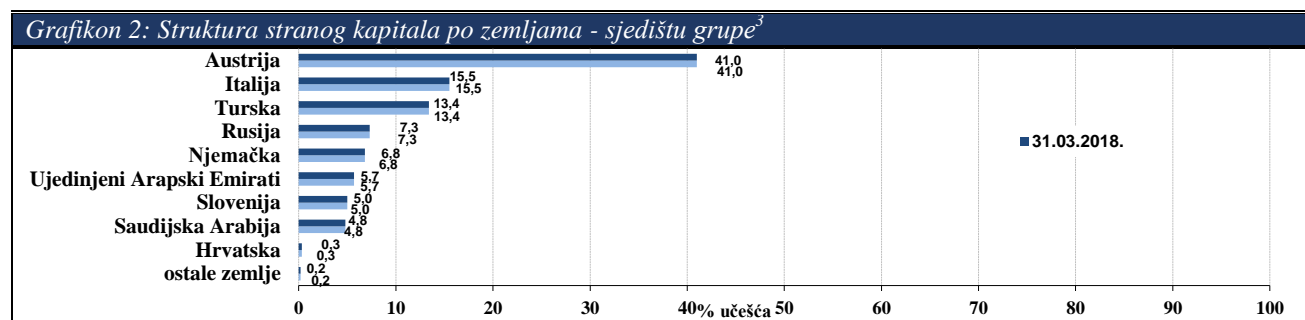

¹ Kriterij podjele banaka je vlasništvo na dioničkom kapitalu banaka

² Državno vlasništvo se odnosi na državni kapital FBiH

Ako se uzmu u obzir kapitalne veze, struktura stranog kapitala može se promatrati i po kriteriju zemlje sjedišta matice, odnosno bankarske grupe u čijem su većinskom vlasništvu (izravno ili neizravno preko članica iz bankarske grupe) banke u FBiH. Prema ovom kriteriju stanje je također nepromijenjeno, s obzirom da udjel bankarskih grupa i banaka iz Austrije iznosi 41%, slijede banke iz Italije s udjelom od 15,5%, udjel kapitala iz Turske iznosi 13,4%, te Rusije 7,3%. Ostale zemlje su imale pojedinačni udjel manji od 7%.

Struktura stranog kapitala po zemljama – sjedištu grupe daje se u sljedećem grafikonu:

Struktura vlasništva može se promatrati i prema vrijednosti ukupnog kapitala, koja se daje u sljedećoj tablici:

-u 000 KM-

Tablica 1: Struktura vlasništva prema ukupnom kapitalu

Banke	31.12.2016.		31.12.2017.		31.3.2018.		Indeks	
	1	2	3	4	5 (3/2)	6 (4/3)		
Državne banke	52.499	2%	53.507	2%	52.547	2%	102	98
Privatne banke	2.655.621	98%	2.811.542	98%	2.803.578	98%	106	100
Ukupno	2.708.120	100%	2.865.049	100%	2.856.125	100%	106	100

U prvom kvartalu 2018. godine na razini bankarskog sektora ukupan kapital ostao je na razini od 2,9 milijardi KM, a smanjenje od 9 milijuna KM je neto efekt dvije najznačajnije promjene: povećanja po osnovi tekućeg financijskog rezultata od 84 milijuna KM, te smanjenja po osnovi iskazivanja efekata prve primjene MSFI 9 - Financijski instrumenti⁴ (prema preliminarnim izvještajnim podacima) u iznosu od 94 milijuna KM.

Promatrano kroz udjel državnog, privatnog i stranog kapitala u dioničkom kapitalu banaka dobije se detaljniji analitički pregled o strukturi vlasništva kapitala banaka u FBiH, što se daje u sljedećoj tablici i grafikonu:

-u 000 KM-

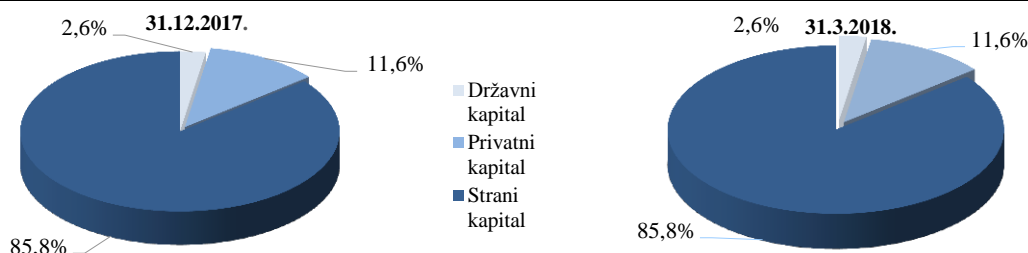
Tablica 2: Struktura vlasništva prema udjelu državnog, privatnog i stranog kapitala

Dionički kapital	31.12.2016.		31.12.2017.		31.03.2018.		Indeks	
	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	4/2	6/4
							8	9
Državni kapital	31.647	2,6	31.619	2,6	31.619	2,6	100	100
Privatni kapital (rezidenti)	137.557	11,3	142.109	11,6	142.112	11,6	103	100
Strani kapital (nerezidenti)	1.046.673	86,1	1.052.061	85,8	1.052.058	85,8	101	100
Ukupno	1.215.877	100,0	1.225.789	100,0	1.225.789	100,0	101	100

³ Pored zemalja sjedišta matice-bankarske grupe čije su članice banke iz FBiH, uključene su i zemlje iz kojih su svi ostali strani dioničari banaka iz FBiH

⁴ Novi računovodstveni standard MSFI 9 je od 1.1.2018. zamijenio do tada primjenjivani MRS 39

Grafikon 3: Struktura vlasništva (dionički kapital)

Na kraju prvog kvartala 2018. godine iznos i struktura dioničkog kapitala, prema kriteriju većinskog vlasništva, ostala je ista kao i na kraju 2017. godine.

Na dan 31. 3. 2018. tržišni udjel banaka s većinskim stranim vlasništvom iznosio je 90,2%, banaka s većinskim domaćim privatnim kapitalom 6,3%, a jedne banke s većinskim državnim kapitalom 3,5%.

U sljedećoj tablici i grafikonu daje se pregled tržišnih udjela banaka prema vrsti vlasništva (većinskom kapitalu):

-u %-

Tablica 3: Tržišni udjeli banaka prema vrsti vlasništva (većinskom kapitalu)

Banke	31.12.2016.			31.12.2017.			31.3.2018.		
	Broj banaka	Udjel u ukup. kapit.	Udjel u ukup. aktivi	Broj banaka	Udjel u ukup. kapit.	Udjel u ukup. aktivi	Broj banaka	Udjel u ukup. kapit.	Udjel u ukup. aktivi
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Banke s većinskim državnim kapitalom	1	1,9	2,8	1	1,9	3,2	1	1,8	3,5
Banke s većinskim privatnim kapitalom rezidenata	4	6,6	6,4	4	6,4	6,3	4	5,8	6,3
Banke s većinskim stranim kapitalom	10	91,5	90,8	10	91,7	90,5	10	92,4	90,2
Ukupno	15	100,0	100,0	15	100,0	100,0	15	100,0	100,0

Grafikon 4: Tržišni udjeli prema vlasništvu

1.1.3. Kadrovska struktura

Na razini bankarskog sektora na dan 31. 3. 2018. broj radnika bio je 6.666, s udjelom od 2,8% u bankama s većinskim državnim kapitalom i 97,2% u bankama s većinskim privatnim kapitalom.

U prilogu 2. prezentirani su podaci o zaposlenim u bankama u FBiH, a u sljedećim tablicama daje se pregled zaposlenih i njihova kvalifikacijska struktura na razini bankarskog sektora:

Tabela 4: Zaposleni u bankama FBiH

Banke	Broj zaposlenih						Indeks	
	31.12.2016.		31.12.2017.		31.3.2018.		3/2	4/3
1	2	3	4	5	6	7	8	
Državne banke	192	2,9%	192	2,9%	188	2,8%	100	98
Privatne banke	6.423	97,1%	6.463	97,1%	6.478	97,2%	101	100
Ukupno	6.615	100%	6.655	100%	6.666	100%	101	100
Broj banaka	15		15		15			

Tablica 5: Kvalifikacijska struktura zaposlenih u bankama FBiH

Stupanj stručne spreme	Broj zaposlenih						Indeks	
	31.12.2016.		31.12.2017.		31.3.2018.		4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Visoka stručna sprema	3.821	57,8%	3.970	59,6%	4.007	60,1%	104	101
Viša stručna sprema	555	8,4%	525	7,9%	519	7,8%	95	99
Srednja stručna sprema	2.226	33,6%	2.149	32,3%	2.130	32,0%	97	99
Ostali	13	0,2%	11	0,2%	10	0,1%	85	91
Ukupno	6.615	100,0%	6.655	100,0%	6.666	100,0%	101	100

Zabilježene su neznatne promjene u broju radnika i kvalifikacijskoj strukturi, u kojoj i dalje najveći udjel od 60,1% imaju radnici s visokom stručnom spremom.

Jedan od pokazatelja koji utječe na ocjenu performansi poslovanja pojedinačne banke i bankarskog sektora je omjer aktive i broja zaposlenih, odnosno iznos aktive po zaposlenom, pri čemu je veći omjer pokazatelj bolje efikasnosti poslovanja banke i ukupnog sektora.

U sljedećim tablicama daje se pregled aktive po zaposlenom prema grupama banaka, po kriteriju vlasništva i veličini aktive:

Tablica 6: Aktiva po zaposlenom

Banke	31.12.2016.			31.12.2017.			31.3.2018.		
	Broj zaposl.	Aktiva (000 KM)	Aktiva po zaposl.	Broj zaposl.	Aktiva (000 KM)	Aktiva po zaposl.	Broj zaposl.	Aktiva (000 KM)	Aktiva po zaposl.
Državne	192	520.387	2.710	192	654.373	3.408	188	721.561	3.838
Privatne	6.423	17.861.647	2.781	6.463	19.555.478	3.026	6.478	19.644.947	3.032
Ukupno	6.615	18.382.034	2.779	6.655	20.209.851	3.037	6.666	20.366.508	3.055

Tablica 7: Aktiva po zaposlenom po grupama

Aktiva (000 KM)	31.12.2016.		31.12.2017.		31.3.2018.	
	Broj banaka		Broj banaka		Broj banaka	
do 1.000	0		0		0	
1.000 do 2.000	5		2		2	
2.000 do 3.000	7		7		8	
Preko 3.000	2		6		5	
Ukupno	15		15		15	

Analitički pokazatelji za pojedinačne banke kreću se u rasponu od 1,3 milijuna KM do 4,3 milijuna KM aktive po zaposlenom. Pet banaka ima ovaj pokazatelj bolji od prosjeka za bankarski sektor, a kod tri najveće banke u sektoru prelazi iznos od 3,1 milijun KM.

1.2. FINANCIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA

Kontrola banaka putem izvješća obavlja se korištenjem izvješća propisanih od strane FBA i izvješća drugih institucija, koji čine bazu podataka zasnovanu na tri izvora - informacije o:

- 1) bilanci stanja za sve banke, koji se dostavlja mjesečno, s dodatnim priložima tromjesečno, koji sadrže detaljnije informacije o novčanim sredstvima, kreditima, depozitima i izvanbilančnim stavkama, te osnovne statističke podatke,
- 2) solventnosti banaka, podaci o kapitalu i adekvatnosti kapitala, klasifikaciji aktive, koncentracijama određenih vrsta rizika, poziciji likvidnosti, izloženosti deviznom riziku, kamatnim stopama na kredite i depozite, a izvor su izvješća propisana od strane FBA,
- 3) rezultatima poslovanja banaka (račun dobiti i gubitka po shemi FBA) i izvješća o novčanim tokovima, koje banke dostavljaju FBA tromjesečno.

Osim navedenih standardiziranih izvješća, bazu podataka čine i informacije dobivene na temelju dodatnih izvještajnih zahtjeva postavljenih od strane FBA, s ciljem što kvalitetnijeg praćenja i analize poslovanja banaka, izvješća o reviziji financijskih izvještaja banaka urađeni od strane vanjskog neovisnog revizora, kao i svi ostali podaci relevantni za ocjenu performansi svake pojedinačne banke i bankarskog sektora u cjelini.

Sukladno odredbama Zakona o početnoj bilanci stanja poduzeća i banaka, banke s većinskim državnim kapitalom obvezne su izvješćivati FBA na bazi „ukupne“ bilance stanja, raščlanjene na: pasivnu, neutralnu i aktivnu podbilancu. S ciljem prezentiranja realnih pokazatelja poslovanja banaka u FBiH u nastavku će analiza bankarskog sektora uključivati pokazatelje iz aktivne podbilance banke s većinskim državnim kapitalom⁵.

1.2.1. Bilanca stanja

Na kraju prvog kvartala 2018. godine ukupna aktiva bankarskog sektora iznosila je 20,4 milijarde KM, s neznatnim promjenama u ključnim bilančnim kategorijama aktive i pasive.

U prilogu 3. daje se prikaz bilance stanja banaka u FBiH po shemi FBA (aktivna podbilanca), a u prilogu 4. pregled aktive, kredita, depozita i financijskog rezultata banaka u FBiH na dan 31. 3. 2018.

U narednoj tablici daje se pregled bilance stanja bankarskog sektora:

-000 KM-

O p i s	31.12.2016.		31.12.2017.		31.3.2018.		Indeks	
	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	8 (4/2)	9 (6/4)
1	2	3	4	5	6	7	8 (4/2)	9 (6/4)
A k t i v a (imovina):								
Novčana sredstva	5.204.564	28,3	5.794.664	28,7	6.136.914	30,1	111	106
Vrijednosni papiri	1.226.163	6,7	1.228.432	6,1	1.227.195	6,0	100	100
Plasmani drugim bankama	96.569	0,5	350.980	1,7	45.286	0,2	363	13
Kreditni	12.270.228	66,8	13.178.860	65,2	13.439.334	66,0	107	102
Ispravka vrijed.	1.193.721	6,5	1.166.804	5,8	1.235.508	6,1	98	106
Kreditni - neto (kreditni minus isp.vrijed.)	11.076.507	60,3	12.012.056	59,4	12.203.826	59,9	108	102
Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva	530.977	2,9	529.941	2,6	519.520	2,6	100	98
Ostala aktiva	247.254	1,3	293.778	1,5	233.767	1,2	119	80
Ukupna aktiva	18.382.034	100,0	20.209.851	100,0	20.366.508	100,0	110	101
P a s i v a:								
Obveze								
Depoziti	14.176.274	77,1	15.814.723	78,3	16.058.079	78,8	112	102
Uzete pozajmice od drugih banaka	0	0	0	0,0	0	0,0	0	0
Obveze po uzetim kreditima	848.001	4,6	835.667	4,1	803.514	3,9	99	96
Ostale obveze	649.639	3,5	694.412	3,4	648.790	3,3	107	93
Kapital								
Kapital	2.708.120	14,8	2.865.049	14,2	2.856.125	14,0	106	100
Ukupno pasiva (obveze i kapital)	18.382.034	100,0	20.209.851	100,0	20.366.508	100,0	110	101

U narednoj tablici daje se pregled aktive banaka prema vlasničkoj strukturi:

-000 KM-

Banke	31.12.2016.		31.12.2017.		31.3.2018.		Indeks				
	Broj banaka	Aktiva (000 KM)	Broj banaka	Aktiva (000 KM)	Broj banaka	Aktiva (000 KM)	8 (5/3)	9(7/5)			
1	2	3	4	5	6	7	8 (5/3)	9(7/5)			
Državne	1	520.387	2,8%	1	654.373	3,2%	1	721.561	3,5%	126	110
Privatne	14	17.861.647	97,2%	14	19.555.478	96,8%	14	19.644.947	96,5%	110	100
Ukupno	15	18.382.034	100%	15	20.209.851	100%	15	20.366.508	100%	110	101

Pokazatelj koncentracija u tri najznačajnija segmenta bankarskog poslovanja: u aktivi, kreditima i depozitima je vrijednost Herfindahlova indeksa⁶.

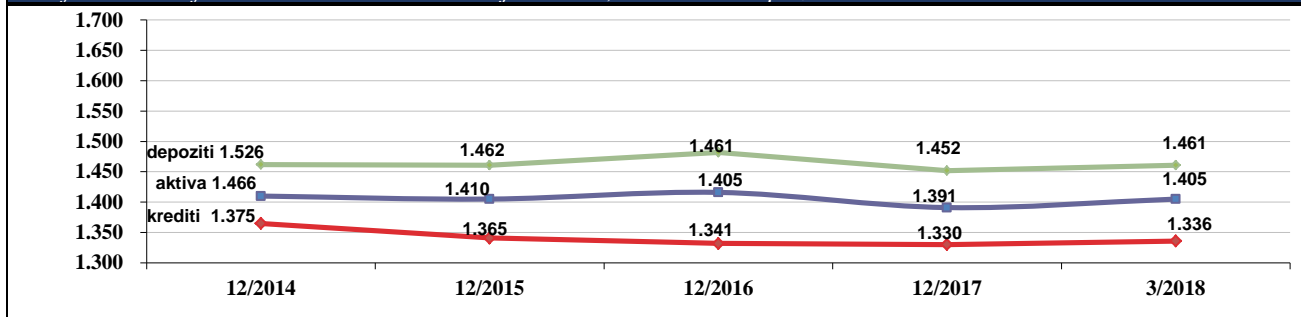
Pregled istog po razdobljima daje se u sljedećem grafikonu:

⁵ Banke u većinskom državnom vlasništvu u "ukupnoj" bilanci iskazuju pasivne i neutralne stavke, koje će po izvršenju programa privatizacije preuzeti država. Na dan 31. 3. 2018. kod jedne banke s većinski državnim kapitalom, ove stavke su iznosile 698 milijuna KM

⁶ Naziva se još i Hirschmann-Herfindahlov indeks ili HHI, a izračunava se po formuli $HHI = \sum_{j=1}^n (S_j)^2$, a predstavlja zbroj kvadrata postotnih udjela

konkretne veličine (npr. aktive, depozita, kredita) svih tržišnih sudionika u sustavu. Treba napomenuti da indeks ne raste linearno, te da vrijednost od npr. 3000 ne znači da je koncentracija u sustavu 30%. U hipotetičnom slučaju postojanja samo jedne banke u sustavu, HHI bi bio maksimalnih 10000

Grafikon 5: Herfindahlov indeks koncentracije u aktivi, kreditima i depozitima

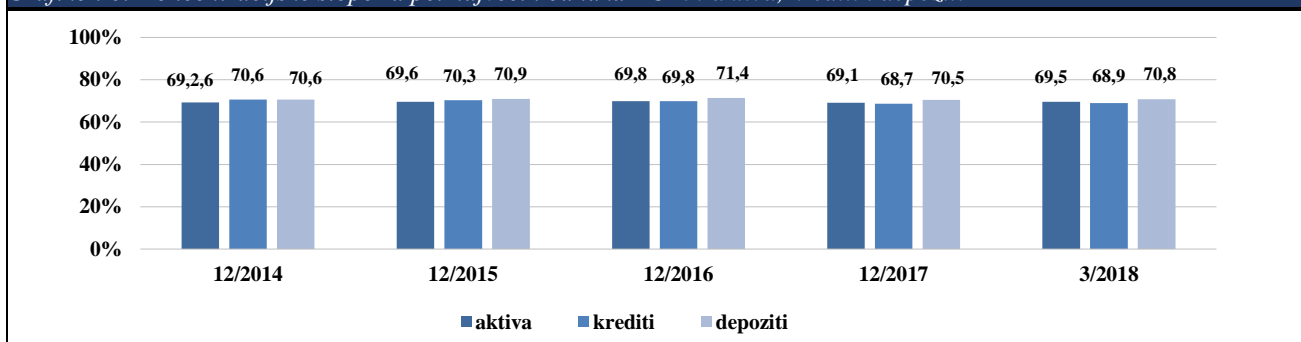

U prva tri mjeseca 2018. godine Herfindahlov indeks koncentracije u sve tri relevantne kategorije (aktivi, kreditima i depozitima) je neznatno povećan, tako da je na dan 31. 3. 2018. za aktivu iznosio 1.405 (+14), za kredite 1.336 (+6) i za depozite 1.461 (+9) jedinica, što pokazuje umjerenu koncentraciju⁷.

Drugi pokazatelj koncentracije u bankarskom sektoru je omjer tržišne koncentracije, odnosno koncentracijska stopa⁸ (u daljnjem tekstu: CR), koja pokazuje ukupan udjel najvećih institucija u sektoru u odabranim relevantnim kategorijama: u aktivi, kreditima i depozitima. CR5 je u promatranom razdoblju 2018. godine, kao i Herfindahlov indeks koncentracije, blago povećan, te je na dan 31. 3. 2018. iznosio za tržišni udjel 69,5%, kredite 68,9% i depozite 70,8%. Dvije najveće banke u sektoru su činile 46,9% tržišta (aktiva 46,9%, krediti 44,0% i depoziti 48,2%).

Pregled koncentracijske stope za pet najvećih banaka daje se u sljedećem grafikonu:

Grafikon 6: Koncentracijske stope za pet najvećih banaka - CR5: aktiva, krediti i depoziti

Bankarski sektor može se analizirati i po kriteriju pripadnosti grupama, formiranih prema veličini aktive⁹. Promjene u udjelu u odnosu na kraj 2017. godine su rezultat manjih promjena aktive kod većine banaka.

U sektoru se izdvajaju dvije banke s udjelom od 46,9% (I. grupa banaka, s aktivom preko 2 milijarde KM, jedna ima aktivu 4,2 milijardi KM, a najveća banka u sektoru 5,4 milijardi KM). Slijedi udjel od 27,8% grupe u kojoj su četiri banke (II. grupa banaka, s aktivom između 1 i 2 milijarde KM), koji je smanjen za pet postotnih bodova zbog prelaska jedne banke u III. grupu. Zbog navedenog, povećan je udjel III. grupe (četiri banke, s aktivom između 500 milijuna KM i 1 milijarde KM) sa 12,2% na 16,9%. Udjel IV. grupe (pet banaka, s aktivom između 100 i 500 milijuna KM) od 8,4% je blago povećan (+0,4 postotna boda), zbog prelaska jedne banke iz V. grupe (aktiva do 100 milijuna KM), tako da na dan 31. 3. 2018. nijedna banka nema aktivu manju od 100 milijuna KM.

⁷Ako je vrijednost HHI manja od 1000, smatra se da na tržištu nije prisutna koncentracija, za vrijednost indeksa između 1000 i 1800 jedinica na tržištu je prisutna umjerena koncentracija, ako je vrijednost HHI iznad 1800, to je pokazatelj postojanja visoke koncentracije

⁸ Engl.: concentration ratio (CR), označava se prema broju institucija koje se uključuju u izračun.

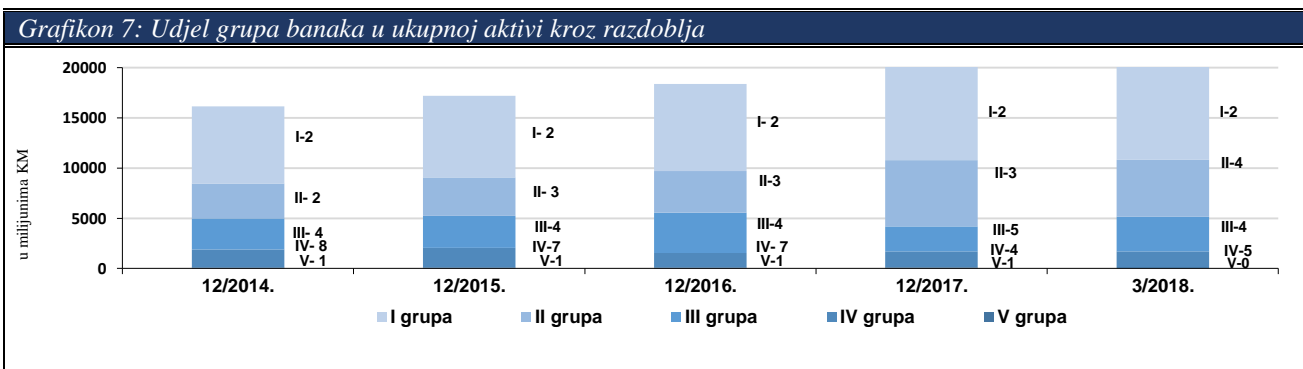
⁹Banke su podijeljene u pet grupa u zavisnosti od veličine aktive

U sljedećoj tablici i grafikonu daje se pregled iznosa i udjela grupa banaka u ukupnoj aktivi kroz razdoblja:

-000 KM-

Tablica 10: Udjel grupa banaka u ukupnoj aktivi kroz razdoblja

Iznos aktive	31.12.2016.			31.12.2017.			31.3.2018.		
	Iznos	Udjel %	Broj banaka	Iznos	Udjel %	Broj banaka	Iznos	Udjel %	Broj banaka
I. preko 2.000	8.681.651	47,2	2	9.404.805	46,5	2	9.541.857	46,9	2
II. 1000 do 2000	4.142.732	22,5	3	6.626.507	32,8	5	5.672.404	27,8	4
III. 500 do 1000	4.015.627	21,9	5	2.465.564	12,2	3	3.444.259	16,9	4
IV. 100 do 500	1.449.350	7,9	4	1.613.136	8,0	4	1.707.988	8,4	5
V. ispod 100	92.674	0,5	1	99.839	0,5	1	-	-	0
Ukupno	18.382.034	100,0	15	20.209.851	100,0	15	20.366.508	100,0	15

U prvom kvartalu 2018. godine ukupna aktiva povećana je za 157 milijuna KM ili 0,8% i na dan 31. 3. 2018. iznosila je 20,4 milijarde KM.

Depoziti su ostvarili rast od 243 milijuna KM ili 2% i iznosili su 16,1 milijardu KM, dok je ukupan kapital ostao na istoj razini od 2,9 milijardi KM.

Kreditne obveze su smanjene za 32 milijuna KM ili 3,8% i iznosile su 804 milijuna KM, dok su novčana sredstava, nakon rasta od 342 milijuna KM ili 5,9%, iznosila 6,1 milijardu KM.

Nakon visokog rasta plasmana drugim bankama u 2017. godini (najviši rast je bio krajem 2017. godine) od 254 milijuna KM ili 263% (najvećim dijelom odnosilo se na jednu banku), u prvom kvartalu 2018. godine su smanjeni za 306 milijuna KM ili 87% i na dan 31. 3. 2018. iznosili su 45 milijuna KM.

pozitivan trend rasta nastavljen je i u segmentu kreditiranja, za 260 milijuna KM ili 2%. Na dan 31. 3. 2018. krediti su iznosili 13,4 milijarde KM (od toga se na financijski leasing odnosilo 111 milijuna KM).

Portfelj vrijednosnih papira na dan 31. 3. 2018., kao i na kraju 2017. godine, iznosio je 1,2 milijarde KM, što je udjel u aktivi od 6%, čiji se pregled daje u sljedećoj tablici:

-000 KM-

Tablica 11: Ulaganja u vrijednosne papire prema vrsti instrumenta

Ulaganja u vp	31.12.2016.		31.12.2017.		31.3.2018.		Indeks	
	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Vlasnički vrijednosni papiri	1.637	0,1	1.773	0,1	2.255	0,2	108	127
Dužnički vrijednosni papiri:	1.224.526	99,9	1.226.659	99,9	1.224.940	99,8	100	100
- VP svih razina vlasti u BiH	824.300	67,2	751.163	61,2	776.378	63,2	91	103
- Državni VP (druge zemlje)	278.386	22,7	400.855	32,6	375.198	30,6	144	94
- Korporativne obveznice ¹⁰	121.840	10,0	74.641	6,1	73.364	6,0	61	98
Ukupno	1.226.163	100,0	1.228.432	100,0	1.227.195	100,0	100	100

¹⁰ Najveći dio, od gotovo 97%, odnosi se na obveznice banaka iz EU

U okviru ulaganja u dužničke vrijednosne papire najznačajnija stavka su vrijednosni papiri entitetskih vlada i to vrijednosni papiri koje je emitirala FBiH¹¹ ukupne vrijednosti 590 milijuna KM, te vrijednosni papiri emitenta RS-a u iznosu od 181 milijun KM. U prvom kvartalu 2018. godine primjetan je porast ulaganja u obveznice emitenta RS-a, što se može sagledati iz sljedeće tablice:

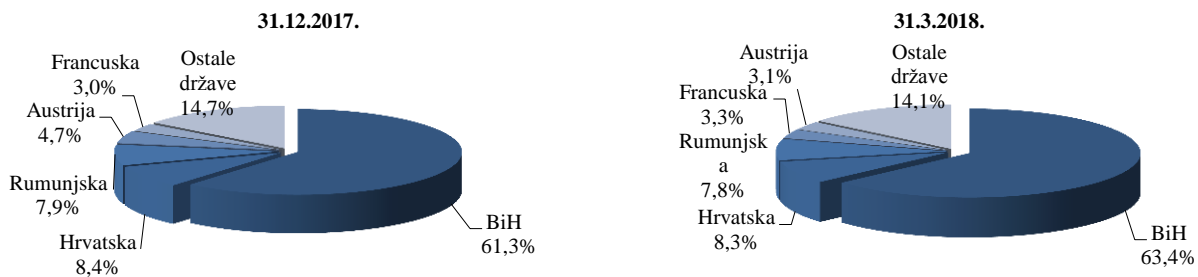
-000 KM-

Tablica 12: Vrijednosni papiri entitetskih vlada BiH

Ulaganja u vp	31.12.2016.		31.12.2017.		31.3.2018.		Indeks	
	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Dužnički vrijednosni papiri emitenta FBiH:	676.832	82,1	587.687	78,9	589.614	76,5	87	100
- Trezorski zapisi	118.031	14,3	99.949	13,4	99.959	13,0	85	100
- Obveznice	558.801	67,8	487.738	65,5	489.655	63,5	87	100
Dužnički vrijednosni papiri emitenta RS:	147.124	17,9	157.353	21,1	180.669	23,5	107	115
- Trezorski zapisi	56.758	6,9	65.848	8,8	45.074	5,9	116	68
- Obveznice	90.366	11,0	91.505	12,3	135.595	17,6	101	148
Ukupno	823.956	100,0	745.040	100,0	770.283	100,0	90	103

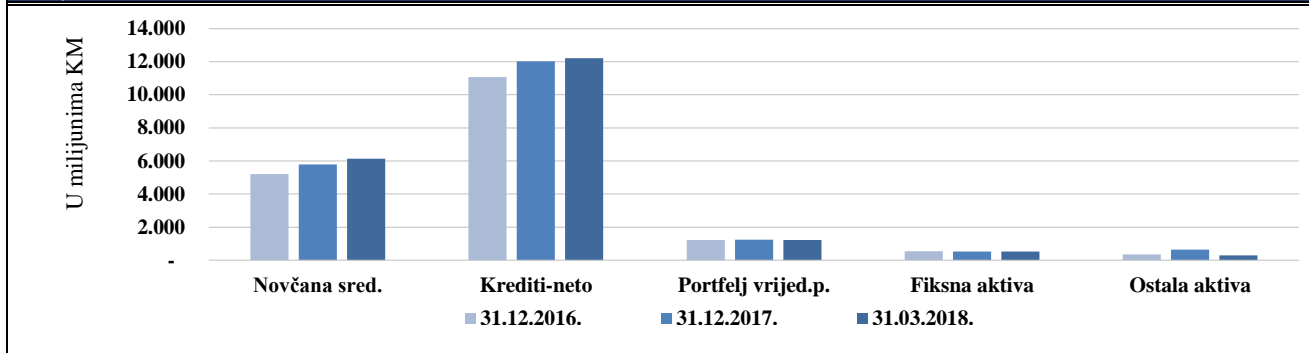
Struktura ukupnih ulaganja banaka u vrijednosne papire prema izloženosti po državama daje se u sljedećem grafikonu:

Grafikon 8: Struktura ulaganja u vrijednosne papire prema kriteriju države emitenta

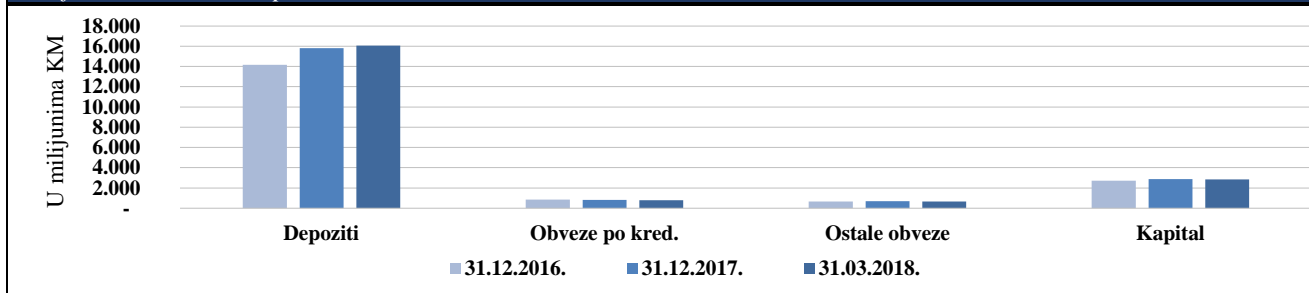
U sljedećem grafikonu dana je struktura najznačajnijih bilančnih pozicija aktive banaka:

Grafikon 9: Struktura aktive bilance banaka

U sljedećem grafikonu dana je struktura najznačajnijih bilančnih pozicija pasive banaka:

Grafikon 10: Struktura pasive bilance banaka

¹¹ Sve vrste vrijednosnih papira emitenta FBiH

U strukturi pasive bilance banaka, depoziti s iznosom od 16,1 milijardu KM i udjelom od 78,8% i dalje su dominantan izvor financiranja banaka u FBiH. Pad kreditnih obveza nastavljen je i u prva tri mjeseca 2018. godine, u iznosu od 32 milijuna KM ili sa stopom od 3,8%, na kraju prvog kvartala 2018. godine iznosile su 804 milijuna KM, što je udjel od 3,9%. Kapital je na dan 31. 3. 2018. iznosio 2,9 milijardi KM, s udjelom od 14%.

Udjel kredita, kao najveće i najznačajnije stavke aktive, povećan je sa 65,2% na 66%, dok je udjel novčanih sredstava povećan na 30,1% (+1,4 postotna boda).

Pregled novčanih sredstava na razini bankarskog sektora daje se u sljedećoj tablici:

-u 000 KM-

Novčana sredstva	31.12.2016.		31.12.2017.		31.3.2018.		Indeks	
	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Gotov novac	754.059	14,5	800.215	13,8	785.534	12,8	106	98
RR kod CBBiH	3.295.391	63,3	3.823.980	66,0	3.963.155	64,6	116	104
Računi kod depoz.inst.u BiH	9.101	0,2	41.411	0,7	35.545	0,6	455	86
Računi kod depoz.inst.u inoze.	1.145.886	22,0	1.127.877	19,5	1.352.576	22,0	98	120
Novč. sred. u procesu naplate	127	0,0	1.181	0,0	104	0,0	930	9
Ukupno	5.204.564	100,0	5.794.664	100,0	6.136.914	100,0	111	106

Novčana sredstva banaka na računu rezervi kod CBBiH u prvom kvartalu 2018. godine povećana su za 139 milijuna KM ili 4% i na dan 31. 3. 2018. iznosila su 4 milijarde KM ili 64,6% ukupnih novčanih sredstava.

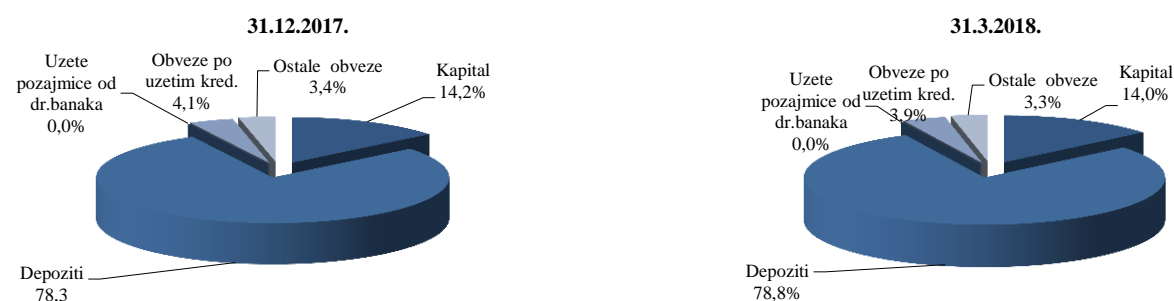
Sredstva banaka na računima kod depozitnih institucija u inozemstvu povećana su 225 milijuna KM ili 20%, iznosila su 1,4 milijarde KM ili 22% ukupnih novčanih sredstava. Banke su u trezoru i blagajnama na dan 31. 3. 2018. imale gotovog novca u iznosu od 786 milijuna KM, što je 12,8% ukupnih novčanih sredstava.

Navedene promjene utjecale su na promjenu valutne strukture novčanih sredstava, s obzirom da je udjel domaće valute u promatranom razdoblju smanjen sa 76,6% na 74,7%, uz istodobno povećanje udjela sredstava u stranoj valuti.

1.2.2. Obveze

Struktura pasive (obveze i kapital) u bilanci stanja banaka na dan 31. 3. 2018. daje se u sljedećem grafikonu:

Grafikon 11: Struktura pasive banaka

Na kraju prvog kvartala 2018. godine udjel depozita, kao najznačajnijeg izvora financiranja banaka, povećan je na 78,8% (+0,5 postotnih bodova), dok je udjel kreditnih obveza, drugog po visini izvora, iznosio 3,9% (-0,2 postotnih bodova).

Depoziti su, u promatranom razdoblju 2018. godine, imali blagi trend rasta od 243 milijuna KM ili 1,5% i na dan 31. 3. 2018. iznosili su 16,1 milijardu KM.

Drugi izvor po ukupnom iznosu su kreditna sredstva, ali sa značajno manjim iznosom od 804 milijuna KM i udjelom od 3,9%, koje se odnose najvećim dijelom na zaduživanje kod stranih finansijskih institucija. U posljednjih nekoliko godina, došlo je do promjene u strateškom planiranju finansijskog potencijala banaka, odnosno strukture izvora i preorijentacije na domaće depozitne izvore, što je posebno karakteristično kod banaka članica stranih bankarskih grupa, uz istodobno razduživanje prema inokreditorima kroz otplatu dospjelih obveza, što je rezultiralo smanjenjem istih za oko 60% (na kraju 2008. godine iznosili su 2,2 milijarde KM). U prva tri mjeseca 2018. godine smanjenje je iznosilo neznatnih 32 milijuna KM ili 3,8%. Ako se kreditnim obvezama dodaju i subordinirani krediti u iznosu od 131 milijun KM, koje su banke povukle u cilju jačanja kapitalne osnove i adekvatnosti kapitala, ukupna kreditna sredstva u izvorima imaju udjel od 4,6%.

Banke su na dan 31. 3. 2018. imale najveće obveze prema sljedećim kreditorima (pet od ukupno 14), na koje se odnosi gotovo 90% ukupnih kreditnih obveza: TC Ziraat Bankasi a.s. (Turska), EIB, EFSE, EBRD, Procredit Holding AG i Procredit Bank AG Frankfurt.

Prema dostavljenim podacima banaka, od ukupnog iznosa depozita na kraju promatranog razdoblja samo se 5,7% odnosi na depozite prikupljene u organizacijskim dijelovima banaka iz FBiH u RS-u i Brčko Distriktu.

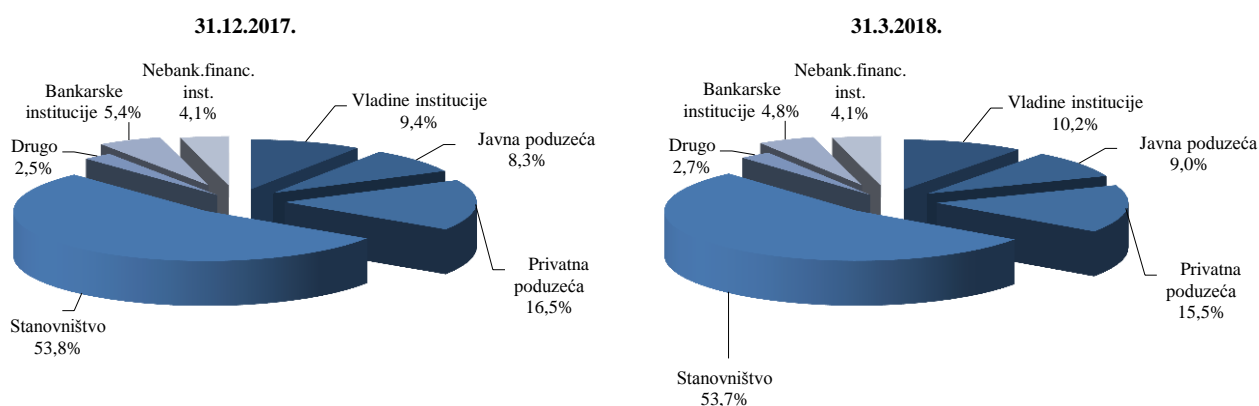
U sljedećoj tablici i grafikonu dan je prikaz sektorske strukture depozita:

-u 000 KM-

Tablica 14: Sektorska struktura depozita¹²

Sektori	31.12.2016.		31.12.2017.		31.3.2018.		Indeks	
	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Vladine institucije	1.200.513	8,5	1.482.708	9,4	1.639.111	10,2	124	111
Javna poduzeća	1.036.461	7,3	1.310.610	8,3	1.439.232	9,0	126	110
Privatna poduzeća i druš.	2.191.328	15,5	2.612.441	16,5	2.489.040	15,5	119	95
Bankarske institucije	647.901	4,6	847.965	5,4	765.981	4,8	131	90
Nebankarske financ.instit.	603.757	4,2	655.360	4,1	659.520	4,1	109	101
Stanovništvo	8.154.484	57,5	8.500.668	53,8	8.621.388	53,7	104	101
Ostalo	341.830	2,4	404.971	2,5	443.807	2,7	118	110
Ukupno	14.176.274	100,0	5.814.723	100,0	16.058.079	100,0	112	102

Grafikon 12: Sektorska struktura depozita

U prvom kvartalu 2018. godine zabilježene su neznatne promjene u sektorskoj strukturi depozita, kao rezultat rasta depozita vladinih institucija, javnih poduzeća i stanovništva, te pada depozita privatnih poduzeća.

¹²Podaci iz popratnog obrasca BS-D koji banke dostavljaju kvartalno uz bilancu stanja po shemi FBA

Depoziti stanovništva, kao najznačajniji depozitni izvor, sa skoro istim udjelom od 53,7% kao i na kraju 2017. godine, u prva tri mjeseca 2018. godine ostvarili su neznatan rast od 121 milijun KM ili 1% i na dan 31. 3. 2018. iznosili su 8,6 milijardi KM.

Drugi sektorski izvor po visini i udjelu, ali znatno manji od sektora stanovništva, su depoziti privatnih poduzeća, koji su smanjeni za 123 milijuna KM ili 5%, na kraju promatranog razdoblja iznosili su 2,5 milijardi KM, što je udjel od 15,5%.

Depoziti dva sljedeća sektora su zabilježili umjeren rast, vladinih institucija u iznosu od 156 milijuna KM ili 11% i s iznosom od 1,6 milijardi KM imaju treći po visini udjel od 10,2%, te javnih poduzeća u iznosu od 128 milijuna KM ili 10%, koji, s iznosom od 1,4 milijarde KM, imaju udjel od 9%.

Dugogodišnji pad depozita bankarskih institucija, koji se najvećim dijelom odnose na depozite matičnih bankarskih grupa, pod utjecajem strateške promjene poslovnih planova u segmentu izvora financiranja na razini bankarskih grupa, kao i smanjenog opsega kreditiranja i viška likvidnosti, nastavljen je i u prvom kvartalu 2018. godine, u iznosu od 82 milijuna KM ili sa stopom od 10% i na dan 31. 3. 2018. iznosili su 766 milijuna KM, što je udjel od 4,8%. Iznos od 613 milijuna KM ili 80% depozita bankarskih institucija odnosi se na depozite banaka iz bankarske grupe (uglavnom dioničara). Financijska podrška bankarske grupe prisutna je u devet banaka u FBiH, s napomenom da je ipak koncentrirana u četiri banke iz grupe velikih banaka (82%).

Ako se ovim sredstvima dodaju i kreditne obveze i subordinirani dugovi, financijska podrška iz bankarskih grupa je veća (kod 11 banaka), u prva tri mjeseca 2018. godine ova sredstva su smanjena za 64 milijuna KM ili 5,9% (najviše po osnovi pada depozita) i na dan 31. 3. 2018. iznose 1 milijardu KM ili 5% ukupne pasive bankarskog sektora.

Ostali sektori, s niskim udjelom u ukupnim depozitima, imali su neznatne promjene.

Valutna struktura depozita na dan 31. 3. 2018. neznatno je promijenjena. Depoziti u KM povećani su za 202 milijuna KM ili 2,2%, dok su u stranim valutama ostvarili rast od 41 milijun KM ili 0,6%. Navedeno je rezultiralo povećanjem udjela depozita u domaćoj valuti na 57,9% (+0,4 postotna boda) koji su iznosili 9,3 milijarde KM, a za istu relativnu promjenu smanjen je udjel depozita u stranoj valuti (s dominantnim udjelom EUR), koji su iznosili 6,8 milijardi KM.

Struktura depozita, prema porijeklu deponenata, na kraju prvog kvartala 2018. godine, također je neznatno promijenjena: sredstva rezidenata u iznosu od 15 milijardi KM imala su udjel 93,3% (+0,4 postotna boda), a depoziti nerezidenata iznosili su 1,1 milijardu KM, što je 6,7% ukupnih depozita. Promjene u strukturi su rezultat rasta depozita rezidenata (2% ili 298 milijuna KM) i pada depozita nerezidenata (54 milijuna KM ili 4,8%).

Dugogodišnji trend rasta štednih depozita, kao najznačajnijeg segmenta depozitnog i financijskog potencijala banaka, nastavljen je i u prvom kvartalu 2018. godini, s obzirom da je rast iznosio 113 milijuna KM ili 1,4% i na dan 31. 3. 2018. iznosili su 8,36 milijardi KM.

Trend nove štednje stanovništva može se sagledati u sljedećoj tablici i grafikonu:

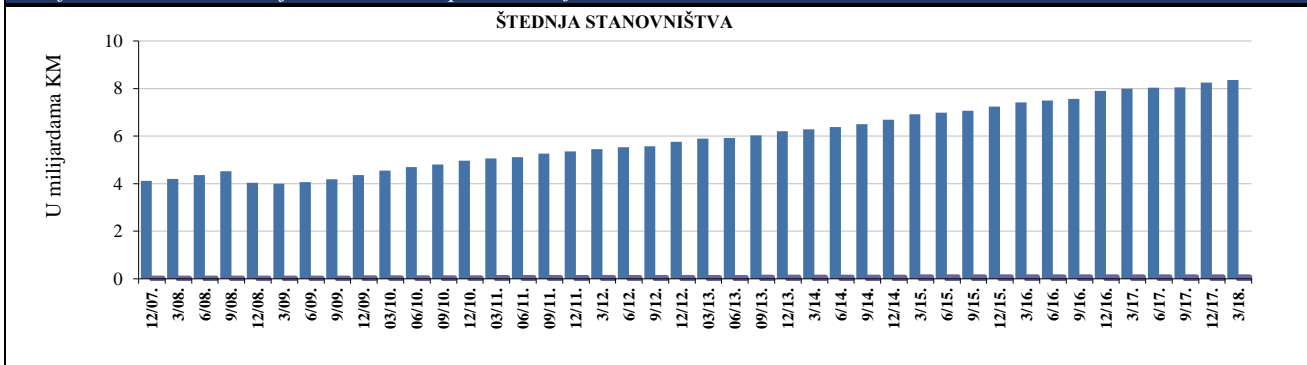
-u 000 KM-

Tablica 15: Nova štednja stanovništva po razdobljima

Banke	Iznos			Indeks	
	31.12.2016.	31.12.2017.	31.3.2018.	3/2	4/3
1	2	3	4	5	6
Državne	86.481	83.530	84.317	97	101
Privatne	7.806.725	8.166.750	8.278.961	105	101
Ukupno	7.893.206	8.250.280	8.363.278	105	101

Grafikon 13: Nova štednja stanovništva po razdobljima

U dvije najveće banke koncentrirano je 55% štednje, dok pet banaka ima pojedinačni udjel manji od 2%, što iznosi 6% ukupne štednje u sektoru.

Ročna struktura štednih depozita u odnosu na kraj 2017. godine blago je promijenjena rastom kratkoročnih depozita za 3% ili 129 milijuna KM, što je rezultiralo rastom njihovog udjela na 54,9% (+0,8 postotnih bodova), što se može sagledati u sljedećoj tablici:

-u 000 KM-

Tablica 16: Ročna struktura štednih depozita stanovništva po razdobljima

Banke	Iznos			Indeks				
	31.12.2016.		31.12.2017.	31.3.2018.	3/2	4/3		
1	2	3	4	5	6			
Kratkoročni štedni depoziti	4.071.231	51,6%	4.460.734	54,1%	4.589.271	54,9%	110	103
Dugoročni štedni depoziti	3.821.975	48,4%	3.789.546	45,9%	3.774.007	45,1%	99	100
Ukupno	7.893.206	100,0%	8.250.280	100,0%	8.363.278	100,0%	105	101

Od ukupnog iznosa štednje, 45% se odnosi na štedne depozite u domaćoj valuti, a 55% u stranoj valuti.

Dugogodišnji kontinuirani rast i pozitivni trendovi u segmentu štednje u bankama u FBiH, rezultat su, s jedne strane, jačanja sigurnosti i stabilnosti ukupnog bankarskog sektora za što je od ključnog značaja postojanje funkcionalne, efektivne i efikasne bankarske supervizije koju provodi FBA, a s druge strane, postojanje sustava osiguranja depozita, čiji je osnovni cilj povećanje stabilnosti bankarskog, odnosno financijskog sektora i zaštita štediša.

1.2.3. Kapital i adekvatnost kapitala

U postupku usklađivanja podzakonskih akata FBA s novim zakonskim propisima, krajem 2017. godine stupila je na snagu nova Odluka o izračunavanju kapitala banke.

Tijekom 2018. godine na snazi je paralelni način izvješćivanja do potpune prilagodbe banaka, te je daljnja analiza urađena po ranijem regulatornom načinu izvješćivanja.

Regulatorni kapital banaka u FBiH na dan 31. 3. 2018. iznosio je 2,5 milijarde KM.

U narednoj tablici daje se struktura regulatornog kapitala:

Tablica 17: Regulatorni kapital

Opis	31.12.2016.		31.12.2017.		31.3.2018.		Indeks	
	1	2	3	4	5 (3/2)	6 (4/3)		
1.a.Temeljni kapital prije umanjnja	2.167.814		2.321.458		2.296.484		107	99
1.1. Dionički kapital-obične i trajne nekum.dion.	1.215.668		1.225.580		1.225.580		101	100
1.2. Iznos emisioh ažia	138.786		137.290		137.290		99	100
1.3.Rezerve i zadržana dobit	813.360		958.588		933.614		118	97
1.b.Odbitne stavke	112.297		108.151		138.260		96	128
1.1. Nepokriveni gubici iz ranijih godina	16.690		47.879		85.168		287	178
1.2. Gubitak iz tekuće godine	42.314		7.288		165		17	2
1.3. Trezorske dionice	3.034		81		81		3	100
1.4.. Iznos nematerijalne imovine	47.315		49.963		49.358		106	99
1.5. Odložena porezna sredstva	1.881		1.494		1.728		79	116
1.6.Negativne revalorizacijske rezerve	1.063		1.446		1.760		136	122
1. Temeljni kapital (1a-1b)	2.055.517	88%	2.213.307	88%	2.158.224	87%	108	98
2. Dopunski kapital	284.917	12%	306.237	12%	313.410	13%	107	102
2.1. Dion.kapital-trajne prior.kumul.dion.	209		209		209		100	100
2.2. Opće rezerve za kreditne gubitke	170.420		186.830		189.153		110	101
2.3. Pozitivne revalorizacijske rezerve	9.741		13.037		15.964		134	122
2.4. Iznos revidirane tekuće dobiti	0		0		0		-	-
2.5. Iznos subordiniranih dugova	103.122		104.733		106.656		102	102
2.5. Hibridne stavke i ostali instrumenti	1.425		1.428		1.428		100	100
3. Kapital (1 + 2)	2.340.434	100%	2.519.544	100%	2.471.634	100%	108	98
4. Odbitne stavke od kapitala	200.035		198.380		187.967		99	95
4.1. Ulozi banke u kap.dr.pravnih osoba koji prelazi 5% tem.kap.	0		0		0		0	-
4.2. Iznos nedostajućih rezervi za kreditne gub.po regulat.zahtjevu	200.035		198.380		187.967		99	95
4.3. Ostale odbitne stavke	0		0		0		0	-
5. Neto kapital (3- 4)	2.140.399		2.321.164		2.283.667		108	98

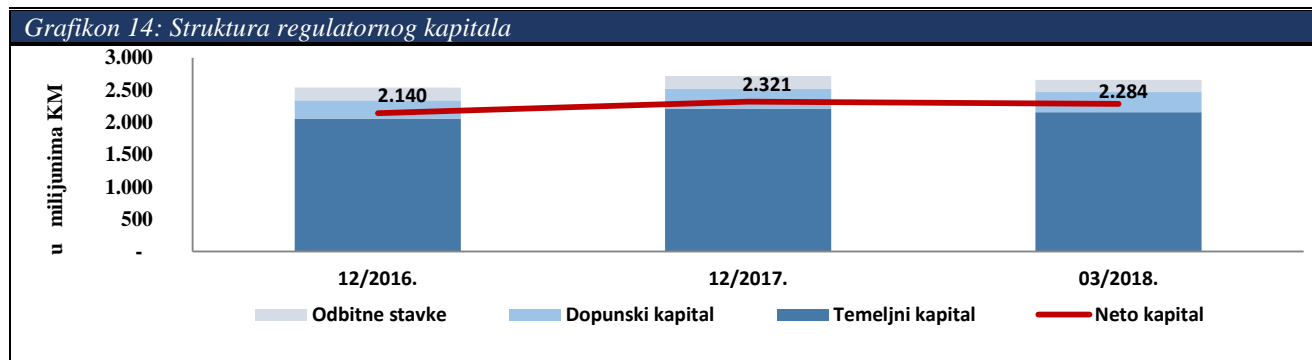
U prvom kvartalu 2018. godine regulatorni kapital bankarskog sektora smanjen je za 47 milijuna KM ili 2% u odnosu na kraj 2017. godine, s neznatnom promjenom u strukturi (temeljni 87% i dopunski kapital 13%). Temeljni kapital je smanjen za 55 milijuna KM ili 2%, dok je dopunski kapital povećan za 7 milijuna KM ili 2%.

Smanjenje temeljnog kapitala je najvećim dijelom po osnovi efekata prve primjene MSFI 9 (smanjenje rezervi i zadržane dobiti, te povećanja nepokrivenih gubitaka). Odbitne stavke (koje umanjuju temeljni kapital) su povećane za 30 milijuna KM ili 28%, po osnovi već spomenutih efekata.

Dopunski kapital je također neznatno povećan za 7 milijuna KM ili 2%, najvećim dijelom zbog povećanja subordiniranih dugova kod jedne banke u iznosu od 3,5 milijuna KM i pozitivnih revalorizacijskih rezervi za 2,9 milijuna KM.

Nedostajuće RKG po regulatornom zahtjevu, kao odbitna stavka od kapitala na dan 31. 3. 2018. iznosile su 188 milijuna KM, što je smanjenje od 10 milijuna KM ili 5% u odnosu na kraj 2017. godine.

U narednom grafikonu je dana struktura regulatornog kapitala:

Neto kapital je, kao rezultat navedenih promjena, smanjen za 37 milijuna KM ili 2% i na dan 31. 3. 2018. iznosio je 2,3 milijarde KM.

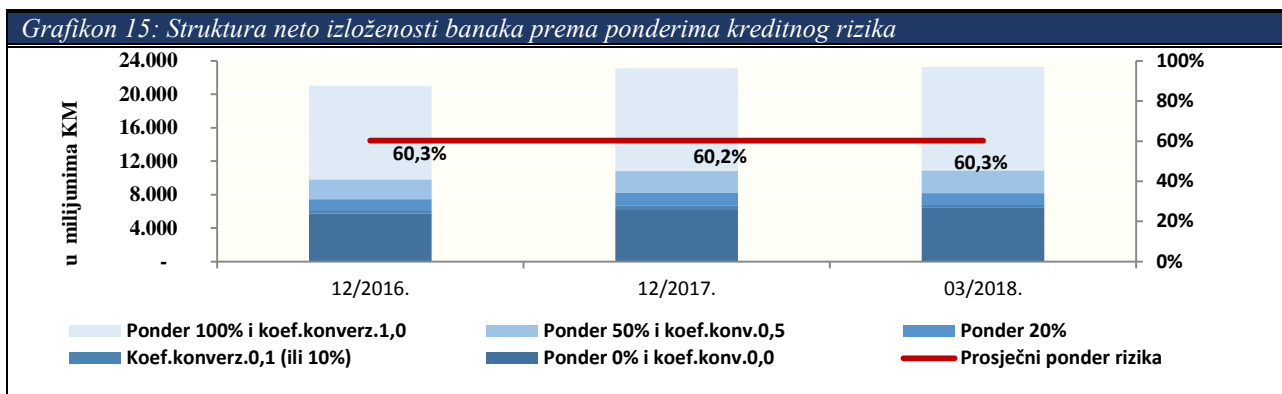
Adekvatnost kapitaliziranosti pojedinačnih banaka, odnosno ukupnog sektora, ovisi, s jedne strane, o razini neto kapitala, a s druge strane, o ukupnom riziku aktive (rizik aktive bilance i izvanbilance i ponderiranog operativnog rizika).

U narednoj tablici i grafikonu daje se struktura neto izloženosti banaka prema ponderima kreditnog rizika, odnosno prema koeficijentima konverzije za izvanbilančne stavke:

-u 000 KM-

Tablica 18: Struktura neto izloženosti banaka prema ponderima kreditnog rizika

O p i s 1	31.12.2016. 2	31.12.2017. 3	31.3.2018. 4	Indeks 5 (3/2)	Indeks 6 (4/3)
Ukupna izloženost (1+2):	20.994.773	23.095.817	23.266.051	110	101
1 Aktiva bilance stanja	17.863.737	19.692.604	19.869.944	110	101
2. Izvanbilančne pozicije	3.131.036	3.403.213	3.396.107	109	100
Raspored po ponderima rizika i koeficijentima konverzije					
Ponder 0%	5.695.758	6.203.689	6.365.652	109	103
Ponder 20%	1.309.962	1.515.686	1.444.297	116	95
Ponder 50%	75.541	93.891	72.632	124	77
Ponder 100%	10.782.476	11.879.338	1.987.363	110	101
Koef.konverzije 0,0	43.699	57.604	50.617	132	88
Koef.konverzije 0,1	396.664	481.880	339.047	121	70
Koef.konverzije 0,5	2.291.106	2.473.318	2.626.301	108	106
Koef.konverzije 1,0	399.567	390.411	380.142	98	97
Rizik aktive bilance i izvanbilance	12.667.026	13.904.675	14.039.739	110	101
Prosječni ponder rizika	60,3%	60,2%	60,3%	100	100

Ukupna neto izloženost banaka (prije primjene pondera) u prvom kvartalu 2018. godine povećana je za 1%. Rizik aktive bilance i izvanbilance (nakon primjene pondera) na dan 31. 3. 2018. iznosio je 14 milijardi KM, sa stopom rasta od 1%, na šta je najviše utjecao rast stavki koje se ponderiraju sa 100% (najvećim dijelom odnosi se na rast kreditnog portfelja). Kao rezultat navedenog, prosječni ponder rizika je neznatno povećan, sa 60,2% na 60,3%.

Iste promjene evidentne su i kod ponderiranog operativnog rizika (POR), koji je povećan (5%) i na dan 31. 3. 2018. iznosio je 1,1 milijardu KM. Sve to je rezultiralo neznatnim povećanjem iznosa ukupnog rizika aktive u iznosu od 15,1 milijardu KM ili povećanjem za 1%.

Na dan 31. 3. 2018. udjel rizika aktive bilance i izvanbilance (izloženost kreditnom riziku) iznosio je 93%, a po osnovi operativnog rizika 7%.

Jedan od najvažnijih pokazatelja snage i adekvatnosti kapitala¹³ banaka je koeficijent adekvatnosti kapitala, izračunat kao odnos neto kapitala i ukupnog rizika aktive. Ovaj koeficijent je na razini bankarskog sektora na dan 31. 3. 2018. iznosio 15,1%, što je za 0,4 postotna boda niže nego na kraju 2017. godine.

U prilogu 5. daje se Izvješće o stanju i adekvatnosti kapitala banaka u FBiH.

Odnos temeljnog kapitala (Tier I) i ukupnog rizika aktive na dan 31. 3. 2018. na razini bankarskog sektora iznosi 14,3%. Obveza banaka je da dio temeljnog kapitala koji je iznad 9% iznosa ukupnog rizika aktive, namijene za pokriće rizika koji se odnose na preventivnu zaštitu od potencijalnih gubitaka u vrijeme stresnih situacija, kroz zaštitni sloj za očuvanje kapitala, koji je propisan u iznosu od 2,5% od iznosa ukupnog rizika aktive.

Banke su dužne osigurati i održavati stopu financijske poluge kao dodatnu sigurnosnu i jednostavnu kapitalnu zaštitu, najmanje u iznosu od 6%. Stopa financijske poluge na razini bankarskog sektora na dan 31. 3. 2018. iznosila je 9,2% (na kraju 2017. godine 9,6%).

Posljednjih nekoliko godina adekvatnost kapitala bankarskog sektora održana je kontinuirano iznad 15% što je zadovoljavajuća kapitaliziranost na razini sektora. Banke su zadržale najveći dio ostvarene dobiti u prethodnim godinama u kapitalu. Nekoliko banaka je u prethodnom razdoblju poboljšalo razinu kapitaliziranosti po osnovi dokapitalizacije.

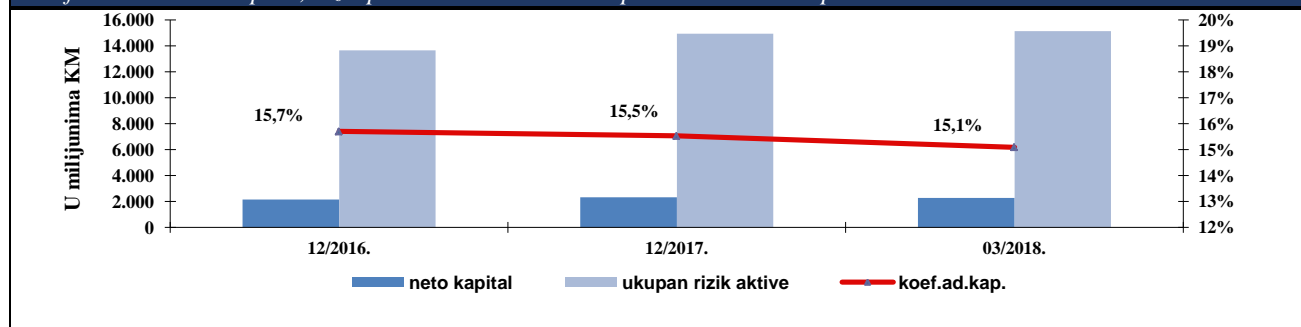
U sljedećoj tablici i grafikonu daje se pregled neto kapitala, rizika ponderirane aktive i stope adekvatnosti kapitala na razini bankarskog sektora:

-000 KM-

Tablica 19: Neto kapital, ukupni ponderirani rizici i stopa adekvatnosti kapitala

Opis	31.12.2016.	31.12.2017.	31.3.2018.	Indeks	
1	2	3	4	5(3/2)	6(4/3)
1. Neto kapital	2.140.399	2.321.164	2.283.667	108	98
2. Rizik aktive bilance i izvanbilance	12.667.026	13.904.675	14.039.739	110	101
3. POR (ponderirani operativni rizik)	1.001.018	1.042.691	1.092.596	104	105
4. Ukupan rizik aktive (2+3)	13.668.044	14.947.366	15.132.335	109	101
5. Stopa neto kapitala (adekvatnosti kapitala) (1/4)	15,7%	15,5%	15,1%	99	97

Grafikon 16: Neto kapital, rizik ponderirane aktive i stopa adekvatnosti kapitala

Stopa adekvatnosti kapitala bankarskog sektora na dan 31. 3. 2018. od 15,1% je i dalje znatno viša od zakonskog minimuma (12%) i predstavlja zadovoljavajuću kapitaliziranost ukupnog sektora za postojeću razinu izloženosti rizicima i jaku osnovu za očuvanje njegove sigurnosti i stabilnosti.

Prema analitičkim podacima, 13 banaka je imalo stopu adekvatnosti kapitala nižu nego na kraju 2017. godine, dok je kod dvije banke viša. U nastavku se daje pregled stopa adekvatnosti kapitala u odnosu na zakonski minimum od 12%:

- četiri banke imaju stopu manju od 14%
- devet banaka ima stopu između 14,1% i 17,3%
- dvije banke imaju stopu 34,2% i 39,8%.

¹³Zakonom propisana minimalna stopa adekvatnosti kapitala iznosi 12%

FBA je, obavljajući nadzor poslovanja i financijskog stanja banaka u FBiH, sukladno zakonskim ovlastima, s ciljem jačanja sigurnosti i banaka pojedinačno i sektora u cjelini, nalagala bankama poduzimanje odgovarajućih aktivnosti na jačanju kapitalne osnove i osiguranju kapitala adekvatnog visini i profilu postojeće i potencijalne izloženosti rizicima koji su imanentni bankarskom poslovanju, prije svega kreditnom riziku, kao dominantnom riziku kojem su banke izložene u poslovanju.

Prioritetan zadatak ostaje održavanje jake i adekvatne kapitalne osnove bankarskog sektora u skladu s profilom rizičnosti poslovanja banaka, s fokusom na velike banke u sektoru, kao i banke čije je ukupno poslovanje pod pojačanim nadzorom.

1.2.4. Aktiva i kvaliteta aktive

Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka utvrđeni su kriteriji za procjenu izloženosti banaka kreditnom riziku ocjenom kvalitete njihove aktive i adekvatnosti rezervi za kreditne i druge gubitke prema rizičnosti plasmana i sredstava-stavki bilance i izvanbilančnih stavki. Prilikom procjene izloženosti banaka kreditnom riziku, banke su dužne obračunavati RKG sukladno kriterijima iz navedene Odluke, uvažavajući već formirane ispravke vrijednosti bilančne aktive i rezerviranja za gubitke po izvanbilančnim stavkama koje se evidentiraju u knjigama banaka (obračunate u skladu s primjenjivim MRS i MSFI), uzimajući u obračun i RKG formirane iz dobiti (na računima kapitala). Od 1.1.2018. banke su u obvezi primjenjivati novi standard financijskog izvještavanja MSFI 9 - Financijski instrumenti, koji je zamijenio MRS 39.

U sljedećoj tablici daje se pregled aktive, RKG po regulatoru i ispravke vrijednosti po MSFI:

-u 000 KM-

<i>Tablica 20: Aktiva (bilanca i izvanbilanca), RKG po regulatoru i ispravke vrijednosti po MSFI</i>					
O p i s	31.12.2016.	31.12.2017.	31.3.2018.	Indeks	
1	2	3	4	5(3/2)	6(4/3)
1. Rizična aktiva ¹⁴	15.678.467	17.224.329	17.221.002	110	100
2. Obračunate regulatorne RKG	1.533.712	1.492.475	1.497.498	97	100
3. Ispravak vrijednosti i rezerve za izvanbilančne stavke	1.294.471	1.262.277	1.360.289	97	108
4. Potrebne regulatorne rezerve iz dobiti za procijenjene gubitke	405.019	402.640	389.761	99	97
5. Formirane regulatorne rezerve iz dobiti za procijenjene gubitke	315.734	315.734	315.734	100	100
6. Nedostajući iznos regulatornih rezervi iz dobiti za procijenjene gubitke	200.035	198.771	187.966	99	95
7. Nerizične stavke	7.175.607	7.699.195	7.952.820	107	103
8. Ukupna aktiva (1+7)	22.854.074	24.923.524	25.173.822	109	101

Ukupna aktiva s izvanbilančnim stavkama (aktiva)¹⁵ banaka u FBiH na dan 31. 3. 2018. iznosila je 25,2 milijarde KM i veća je za 251 milijun KM ili 1% u odnosu na kraj 2017. godine. Rizična aktiva iznosi 17,2 milijarde KM i na istoj je razini u odnosu na kraj prethodne godine. Nerizične stavke iznose 7,9 milijardi KM ili 32% ukupne aktive s izvanbilancom i veće su za 254 milijuna KM ili 3% u odnosu na kraj 2017. godine.

Ukupne obračunate RKG po regulatornom zahtjevu su zadržane na istoj razini i iznose 1,5 milijardi KM, a formirane ispravke vrijednosti bilančne aktive i rezerviranja za gubitke iznose 1,4 milijarde KM i veće su za 98 milijuna KM ili 8% u odnosu na kraj prethodne godine zbog primjene MSFI 9.

Potrebne regulatorne rezerve¹⁶ iznose 390 milijuna KM i manje su za 13 milijuna KM ili 3%. Formirane regulatorne rezerve iz dobiti u iznosu od 316 milijuna KM su na istoj razini kao i na kraju

¹⁴ Isključen iznos plasmana i potencijalnih obveza od 235 milijuna KM osiguranih novčanim depozitom

¹⁵ Aktiva definirana člankom 2. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka („Službene novine Federacije BiH“, broj: 85/11-pročišćeni tekst 33/12-ispravka, 15/13)

¹⁶ Potrebne regulatorne rezerve predstavljaju pozitivnu razliku između obračunatih RKG i ispravaka vrijednosti (obračunate RKG su veće od ispravaka vrijednosti)

2017. godine. Nedostajuće regulatorne rezerve¹⁷ na dan 31. 3. 2018. iznose 188 milijuna KM, što je smanjenje u iznosu od od 11 milijuna KM ili 5% u odnosu na kraj 2017. godine.

U sljedećoj tablici daje se pregled ukupne aktive, bruto bilančne aktive, rizičnih i nerizičnih stavki aktive na razini bankarskog sektora:

-u 000 KM-

Tablica 21: Ukupna aktiva, bruto bilančna aktiva, rizične i nerizične stavke aktive

O p i s 1.	31.12.2016.		31.12.2017.		31.3.2018.		Indeks	
	Iznos 2	Strukt. % 3	Iznos 4	Strukt.% 5	Iznos 6	Strukt.% 7	8 (4/2)	9 (6/4)
Kredit	10.850.532	84,2	11.910.826	83,6	12.148.961 ¹⁸	86,1	110	102
Kamate	69.237	0,5	66.894	0,5	90.643	0,6	97	135
Dospjela potraživanja	1.164.973	9,0	1.036.949	7,3	1.040.081	7,4	89	100
Potraživanja po plać. garancijama	26.537	0,2	31.080	0,2	31.090	0,2	117	100
Ostali plasmani	138.995	1,1	400.584	2,8	200.869	1,4	288	50
Ostala aktiva	638.228	5,0	814.496	5,6	607.082	4,3	124	75
1. Rizična bilančna aktiva	12.888.502	100,0	14.260.829	100,0	14.118.726	100,0	111	99
2. Nerizična bilančna aktiva	6.745.740		7.172.606		7.571.109		106	106
3. Bruto bilančna aktiva (1+2)	19.634.242		21.433.435		21.689.835		109	101
4. Rizična izvanbilanca	2.789.965		2.963.500		3.102.276		106	105
5. Nerizična izvanbilanca	429.867		526.589		381.711		122	72
6. Ukupne izvanbilančne stavke (4+5)	3.219.832		3.490.089		3.483.987		108	100
7. Rizična aktiva s izvanbilancom (1+4)	15.678.467		17.224.329		17.221.002		110	100
8. Nerizične stavke (2+5)	7.175.607		7.699.195		7.952.820		107	103
9. Aktiva s izvanbilancom (3+6)	22.854.074		24.923.524		25.173.822		109	101

Bruto bilančna aktiva⁶ iznosi 21,7 milijardi KM i veća je za 256 milijuna KM ili 1% u odnosu na kraj 2017. godine. Rizična bilančna aktiva iznosi 14,2 milijarde KM, što je 65% bruto bilančne aktive, s ostvarenim smanjenjem od 142 milijuna KM ili 1%. Nerizična bilančna aktiva iznosi 7,6 milijardi KM i veća je za 398 milijuna KM ili 6%.

Izvanbilančne rizične stavke u iznosu od 3,1 milijardu KM su veće za 139 milijuna KM ili 5% u odnosu na kraj 2017. godine, a nerizične stavke iznose 382 milijuna KM, s ostvarenim smanjenjem od 145 milijuna KM ili 28%.

U prvom kvartalu 2018. godine ostvaren je rast kredita od 260 milijuna KM ili 2%. Na dan 31. 3. 2018. krediti su iznosili 13,4 milijarde KM. Trend i promjena udjela pojedinih sektora u ukupnoj strukturi kredita dani su u sljedećoj tablici:

-u 000 KM-

Tablica 22: Sektorska struktura kredita

Sektori 1	31.12.2016.		31.12.2017.		31.3.2018.		Indeks	
	Iznos 2	Udjel % 3	Iznos 4	Udjel % 5	Iznos 6	Udjel % 7	8 (4/2)	9 (6/4)
Vladine institucije	265.892	2,2	245.102	1,9	229.174	1,7	92	94
Javna poduzeća	226.891	1,8	210.461	1,6	203.114	1,5	93	97
Privatna poduzeća i društ.	5.756.280	46,9	6.295.558	47,8	6.477.031	48,2	109	103
Bankarske institucije	58	0,0	12	0,0	818	0,0	21	6817
Nebankarske financijske instit.	40.365	0,3	58.992	0,4	59.347	0,4	146	101
Gradani	5.972.074	48,7	6.358.707	48,2	6.458.325	48,1	106	102
Ostalo	8.668	0,1	10.028	0,1	11.525	0,1	116	115
Ukupno	12.270.228	100,0	13.178.860	100,0	13.439.334	100,0	107	102

Stopa rasta kredita privatnih poduzeća iznosila je 181 milijun KM ili 3% (u 2017. godini ostvaren rast od 539 milijuna KM ili 9%), tako da su na dan 31. 3. 2018. krediti ovoga sektora dostigli iznos od 6,5 milijardi KM i udjel od 48,2% (+0,4 postotna boda). Rast kredita sektoru stanovništva iznosio je 100 milijuna KM ili 2% (u 2017. godini ostvaren rast od 387 milijuna KM ili 6%), dok je udjel blago smanjen sa 48,2% na 48,1% i na dan 31. 3. 2018. iznosio je 6,5 milijardi KM.

¹⁷ Nedostajući iznos regulatornih rezervi predstavlja pozitivnu razliku između potrebnih i formiranih RKG.

¹⁸ Isključen iznos kredita od 192 milijuna KM pokriven novčanim depozitom (uključen u nerizičnu bilančnu aktivu)

Prema dostavljenim podacima od banaka sa stanjem na dan 31. 3. 2018., struktura kredita stanovništvu po namjeni je skoro ista kao na kraju 2017. godine: udjel kredita za financiranje potrošnih dobara iznosi 82%, udjel stambenih kredita iznosi 17%, a s preostalih 1% kreditirani su mali zanati, mali biznis i poljoprivreda. Tri najveće banke u sektoru plasirale su, kao i na kraju 2017. godine, stanovništvu 61%, a privatnim poduzećima 46% ukupnih kredita danih ovim sektorima.

U valutnoj strukturi kredita najveći udjel od 54,3% ili 7,3 milijarde KM imaju krediti odobreni s valutnom klauzulom (EUR: 7,2 milijarde KM ili 99%, CHF: 60 milijuna KM ili 1%), krediti u domaćoj valuti 45,1% ili 6,1 milijarda KM, a najmanji udjel od samo 0,6% ili 81 milijun KM imaju krediti u stranoj valuti (od toga se skoro sve odnosi na EUR: 77 milijuna KM ili 95%). Ukupan iznos kredita s valutnom klauzulom u CHF od 60 milijuna KM ima udjel od 0,4% u ukupnom kreditnom portfelju i cijeli iznos se odnosi na jednu banku u sektoru (na kraju 2017. godine 0,5%).

Kvaliteta aktive i izvanbilančnih rizičnih stavki, OKR, PKG po kategorijama klasifikacije dani su u sljedećoj tablici:

-u 000 KM-

Tablica 23: Klasifikacija aktive, OKR i PKG

Kategorija klasifikacije	31.12.2016.		31.12.2017.		31.3.2018.				Indeks		
	Klasif. aktiva	Udjel %	OKR PKG	Klasificirana aktiva	Udjel %	OKR PKG	Klasificirana aktiva	Udjel %	OKR PKG	11(5/2)	12(8/5)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		
A	13.166.182	84,0	263.324	14.834.609	86,1	296.693	14.854.843	86,3	297.096	113	100
B	982.398	6,3	77.167	1.032.373	6,0	82.700	1.014.823	5,9	81.162	105	98
C	224.335	1,4	58.086	166.456	1,0	45.486	156.588	0,9	45.272	74	94
D	423.766	2,7	253.348	301.598	1,7	178.304	297.203	1,7	176.422	71	99
E	881.786	5,6	881.787	889.293	5,2	889.292	897.545	5,2	897.546	101	101
Rizična ak. (A-E)	15.678.467	100,0	1.533.712	17.224.329	100,0	1.492.475	17.221.002	100,0	1.497.498	110	100
Klasificirana (B-E)	2.512.285	16,0	1.270.389	2.389.720	13,9	1.195.782	2.366.159	13,7	1.200.402	95	99
Nekvalitetna (C-E)	1.529.887	9,8	1.193.221	1.357.347	7,9	1.113.082	1.351.336	7,8	1.119.240	89	100
Nerizična akt. ¹⁹	7.175.607			7.699.195			7.952.820			107	103
Ukupno (rizična i nerizična)	22.854.074			24.923.524			25.173.822			109	101

Budući da su plasmani, odnosno krediti najrizičniji dio aktive banaka, njihova kvaliteta predstavlja jednu od najznačajnijih determinanti stabilnosti i uspješnosti poslovanja banaka. Ocjena kvalitete aktive je ocjena izloženosti kreditnom riziku plasmana banke, odnosno identificiranje PKG. Prvi i upozoravajući pokazatelj da postoje potencijalni problemi u otplati kredita je rast dospjelih potraživanja i udjela u ukupnim kreditima. Na dan 31. 3. 2018. dospjela potraživanja iznose 1,1 milijardu KM, što je na istoj razini u odnosu na kraj prethodne godine.

Analizom kvalitete rizične aktive kroz kretanje i promjene ključnih pokazatelja, može se konstatirati da su u prvom kvartalu 2018. godine ključni pokazatelji kvalitete aktive nastavili s trendom poboljšanja, najvećim dijelom zbog utjecaja kreditnog rasta. Kod nekih banaka pokazatelji su imali blage promjene, odnosno sedam banaka ima pokazatelje udjela klasificirane u odnosu na rizičnu aktivu lošije od bankarskog sektora, a šest banaka ima pokazatelje udjela nekvalitetne u odnosu na rizičnu aktivu lošije od bankarskog sektora.

U prilogu 6. i 6a. daje se klasifikacija aktive bilance i izvanbilančnih rizičnih stavki.

Klasificirana aktiva na dan 31. 3. 2018. iznosila je 2,4 milijarde KM, a nekvalitetna 1,4 milijarde KM. Klasificirana aktiva (B-E) je smanjena za 24 milijuna KM ili 1% ili u odnosu na kraj 2017. godine (u 2017. godini smanjenje od 123 milijuna KM ili 5%). Kategorija B je smanjena za 18 milijuna KM ili 2%. Nekvalitetna aktiva (C-E) je zadržana na istoj razini (u 2017. godini nekvalitetna

¹⁹ Stavke aktive koje se, sukladno članku 2. stavak (2) Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka, ne klasificiraju i stavke na koje se, u skladu s čl. 22. stavak (8) Odluke, ne obračunavaju rezerve za OKG od 2%

aktiva je smanjena za 173 milijuna KM ili 11%), s napomenom da je cca. 23 milijuna KM kamate iz izvanbilančne evidencije preneseno u bilancu, zbog primjene MSFI 9.

Udjel klasificirane aktive u rizičnoj aktivni iznosi 13,7%, a smanjenje za 0,2 postotna boda u odnosu na kraj 2017. godine je rezultat smanjenja klasificirane aktive za 24 milijuna KM ili 1%. Najvažniji pokazatelj kvalitete aktive je odnos nekvalitetne i rizične aktive i iznosi 7,8%, što je niže za 0,1 postotni bod u odnosu na kraj 2017. godine.

Sektorska analiza podataka zasniva se na pokazateljima kvalitete kredita danih za dva najznačajnija sektora: pravnim osobama i stanovništvu. Dva navedena pokazatelja za ove sektore se značajno razlikuju i ukazuju na postojanje veće izloženosti kreditnom riziku, a time i PKG, kod kredita plasiranih pravnim osobama.

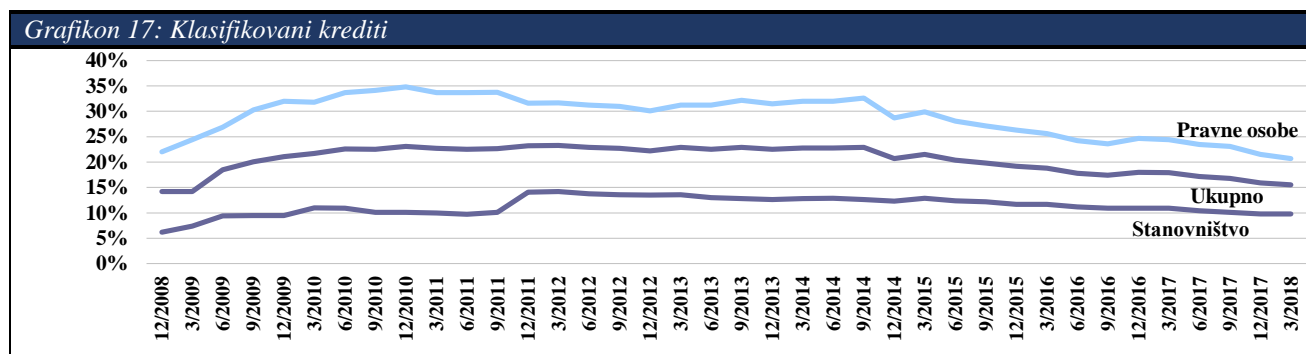
U sljedećoj tablici daje se detaljan pregled klasifikacije kredita danih stanovništvu i pravnim osobama:

Tablica 24: Klasifikacija kredita danih stanovništvu i pravnim osobama

Kategorija klasifikacije	31.12.2017.						31.3.2018.						Indeks
	Stanovni štvo	Udjel %	Pravne osobe	Udjel %	Ukupno		Stanovni štvo	Udjel %	Pravne osobe	Udjel %	Ukupno		
1	2	3	4	5	6 (2+4)	7	8	9	10	11	12 (8+10)	13	14(12/6)
A	5.732.970	90,1	5.356.474	78,5	11.089.444	84,2	5.825.856	90,2	5.536.451	79,3	11.362.307	84,5	102
B	163.628	2,6	651.859	9,6	815.487	6,2	170.269	2,6	656.732	9,4	827.001	6,2	101
C	61.371	1,0	98.470	1,4	159.841	1,2	63.474	1,0	87.139	1,3	150.613	1,1	94
D	46.850	0,7	243.681	3,6	290.531	2,2	46.851	0,7	238.285	3,4	285.136	2,1	98
E	353.889	5,6	469.668	6,9	823.557	6,2	351.877	5,5	462.400	6,6	814.277	6,1	99
Ukupno	6.358.708	100,0	6.820.152	100,0	13.178.860	100,0	6.458.327	100,0	6.981.007	100,0	13.439.334	100,0	102
Klas. kred. B-E	625.738	9,8	1.463.678	21,5	2.089.416	15,9	632.471	9,8	1.444.556	20,7	2.077.027	15,5	99
Nekv. kred C-E	462.110	7,3	811.819	11,9	1.273.929	9,7	462.202	7,2	787.824	11,3	1.250.026	9,3	98
		48,2		51,8		100,0		48,1		51,9		100,0	
Udjel po sektorima u klasificiranim kreditima, nekvalitetnim kreditima i B kategoriji:													
Klasifikacija B-E		29,9		70,1		100,0		30,5		69,5		100,0	
Nekvalitetni C-E		36,3		63,7		100,0		37,0		63,0		100,0	
Kategorija B		20,1		79,9		100,0		20,6		79,4		100,0	

Pokazatelji kvalitete kredita su u prvom kvartalu 2018. godine poboljšani, udjel klasificiranih kredita je smanjen na razinu od 15,5% (-0,4 postotna boda), s jedne strane, zbog smanjenja klasificiranih kredita za 12 milijuna KM ili 1%, a s druge strane, zbog već navedenog rasta ukupnih kredita. Klasificirani krediti stanovništva su povećani za 7 milijuna KM ili 1%, a pravnih osoba smanjeni za 19 milijuna KM ili 1%.

U sljedećem grafikonu daje se pregled klasificiranih kredita, kroz razdoblja:

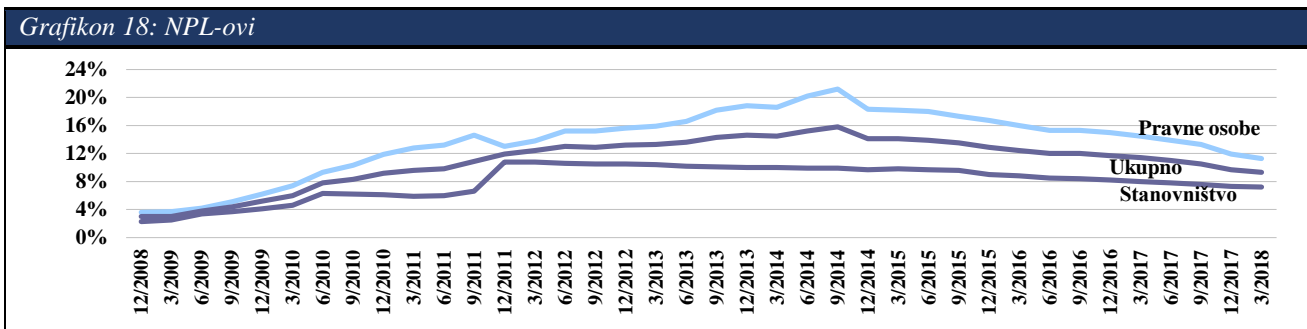

Udjel NPL-ova je smanjen sa 9,7% na 9,3%, kao rezultat kreditnog rasta i smanjenja ukupnih NPL-ova za 24 milijuna KM ili 2%, uz napomenu da je trajni otpis u prvom kvartalu 2018. godine iznosio 14 milijuna KM. NPL-ovi pravnih osoba su smanjeni za 24 milijuna KM ili 3%, dok su kod stanovništva zadržani na istoj razini u odnosu na kraj 2017. godine.

Od ukupnih kredita plasiranih pravnim osobama u iznosu od 7 milijardi KM, na dan 31. 3. 2018. u kategorije B do E klasificirano je 1,4 milijarde KM ili 20,7%, dok je pokazatelj za sektor stanovništva znatno bolji, što je u korelaciji sa stupnjem rizičnosti kreditiranja ova dva sektora. Od ukupno odobrenih kredita stanovništvu u iznosu od 6,5 milijardi KM, u kategorije B do E klasificirano je 632 milijuna KM ili 9,8%.

Pregled NPL-ova, kroz razdoblja, daje se u sljedećem grafikonu:

Najvažniji pokazatelj kvalitete kreditnog portfelja je udjel NPL-ova. U prvom kvartalu 2018. godine udjel NPL-ova i kod sektora stanovništva i kod pravnih osoba je smanjen, kao rezultat smanjenja NPL-ova pravnih osoba (24 milijuna KM ili 3%), kao i kreditnog rasta (stanovništvo 100 milijuna KM ili 2% i pravne osobe 161 milijun KM ili 2%).

Od ukupnih kredita plasiranih pravnim osobama na NPL-ove se odnosi 788 milijuna KM ili 11,3%, što je za 0,6 postotnih bodova manje nego na kraju 2017. godine (u 2017. godini udjel je smanjen za 3,1 postotni bod). Za sektor stanovništva pokazatelj udjela NPL-ova je 462 milijuna KM ili 7,2%, što je za 0,1 postotni bod manje (u 2017. godini udjel smanjen za 0,9 postotnih bodova).

Detaljnija i potpunija analiza zasniva se na podacima o granskoj koncentraciji kredita unutar sektora pravnih osoba (po sektorima) i stanovništva (po namjeni) i daje se u sljedećoj tablici:

-u 000 KM-

Tablica 25: Granska koncentracija kredita

Opis	31.12.2017.				31.3.2018.				Indeks	
	Ukupni krediti		Nekvalitetni krediti		Ukupni krediti		Nekvalitetni krediti			
	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %		
1	2	3	4	5 (4/2)	6	7	8	9 (8/6)	10 (6/2)	11(8/4)
1. Krediti pravnim osob. za:										
Poljoprivredu (AGR)	206.554	1,6	30.860	14,9	192.148	1,4	31.234	16,3	93	101
Proizvodnju (IND)	1.986.437	15,1	281.513	14,2	1.996.408	14,9	276.844	13,9	101	98
Građevinarstvo (CON)	428.151	3,2	67.845	15,8	432.716	3,2	66.888	15,5	101	99
Trgovinu (TRD)	2.589.004	19,6	290.802	11,2	2.690.390	20,0	276.363	10,3	104	95
Ugostiteljstvo (HTR)	243.136	1,8	11.536	4,7	252.818	1,9	13.184	5,2	104	114
Ostalo ²⁰	1.366.870	10,4	129.263	9,5	1.416.527	10,5	123.311	8,7	104	95
Ukupno 1.	6.820.152	51,7	811.819	11,9	6.981.007	51,9	787.824	11,3	102	97
2. Krediti stanovništvu za:										
Opću potrošnju	5.188.942	39,4	317.089	6,1	5.253.176	39,1	320.209	6,1	101	101
Stambenu izgradnju	1.065.987	8,1	126.907	11,9	1.101.958	8,2	124.410	11,3	103	98
Obavljanje djelatn. (obrtnici)	103.779	0,8	18.114	17,5	103.193	0,8	17.583	17,0	99	97
Ukupno 2.	6.358.708	48,3	462.110	7,3	6.458.327	48,1	462.202	7,2	102	100
Ukupno (1.+2.)	3.178.860	100	1.273.929	9,7	13.439.334	100	1.250.026	9,3	102	98

Najveći udjel u ukupnim kreditima kod pravnih osoba imaju sektori trgovine (20%) i proizvodnje (14,9%), a kod stanovništva najveći udjel imaju krediti za opću potrošnju (39,1%) i stambeni krediti (8,2%), što je na približno istoj razini kao i 31. 12. 2017. Razina kredita plasiranih sektoru

²⁰ Uključeni sljedeći sektori: promet, skladištenje i komunikacije (TRC); financijsko posredovanje (FIN); poslovanje nekretninama, iznajmljivanje i poslovne usluge (RER); javna uprava i obrana, obvezno socijalno osiguranje (GOV) i ostalo

proizvodnje od 2 milijarde KM je blago povećana u prvom kvartalu 2018. godine (10 milijuna KM ili 1%), a NPL-ovi su smanjeni (5 milijuna KM ili 2%) na iznos od 277 milijuna KM, a udjel je, iako smanjen za 0,3 postotna boda, i dalje na visokoj razini od 13,9%.

Kreditiranje sektora trgovine u prvom kvartalu 2018. godine povećano je za 101 milijun KM ili 4%, odnosno na razinu od 2,7 milijardi KM. NPL-ovi kod ovog sektora smanjeni su za 14 milijuna KM ili 5%, na dan 31. 3. 2018. iznosili su 276 milijuna KM, a udjel je smanjen za 0,9 postotnih bodova, odnosno na 10,3%, što je bolji pokazatelj nego kod sektora proizvodnje.

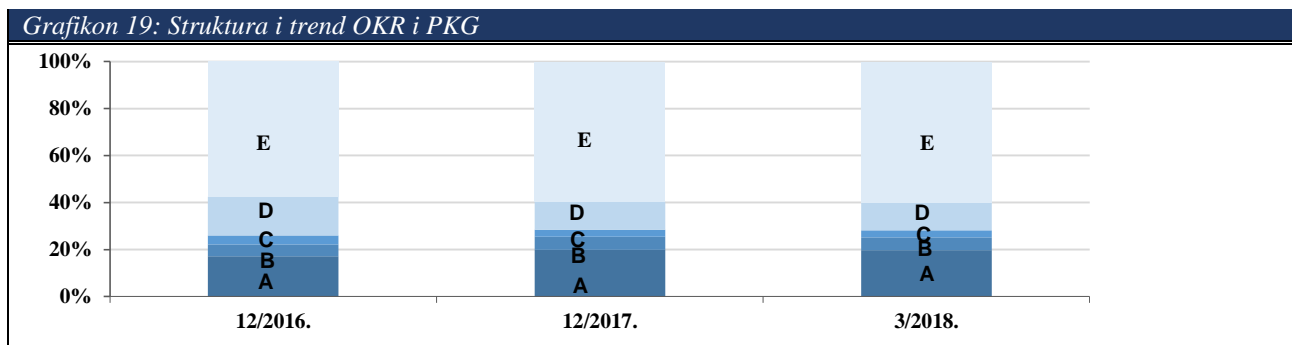
Udjel NPL-ova posebno je visoko u sektoru građevinarstva - 15,5% s padom od 0,3 postotna boda, a krediti ovog sektora imaju nizak udjel od svega 3,2%. Kod sektora poljoprivrede, koji ima najmanji udjel od 1,4%, NPL-ovi imaju značajan udjel od 16,3%, koji je povećan za 1,4 postotna boda u odnosu na kraj prethodne godine.

Kod stanovništva najveći udjel imaju krediti za opću potrošnju, koji iznosi 39,1% u ukupnim kreditima, s rastom od 64 milijuna KM ili 1%, stambeni krediti su imali rast od 36 milijuna KM ili 3%. Relativno visok udjel NPL-ova od 11,3% imaju stambeni krediti, dok krediti za opću potrošnju imaju udjel NPL-ova od 6,1%.

Razina OKR i procijenjenih PKG po kategorijama klasifikacije, utvrđenih sukladno kriterijima i metodologiji propisanoj u odlukama FBA, njihov trend i struktura na razini bankarskog sektora dani su u sljedećoj tablici i grafikonu:

Tablica 26: Struktura i trend OKR i PKG

Kategorija klasifikacije	Iznos (u 000 KM) i struktura (u%)						Indeks	
	31.12.2016.		31.12.2017.		31.3.2018.		8 (4/2)	9 (6/4)
1	2	3	4	5	6	7	8 (4/2)	9 (6/4)
A	263.324	17,2	296.693	19,9	297.096	19,8	113	100
B	77.167	5,0	82.700	5,5	81.162	5,4	107	98
C	58.086	3,8	45.486	3,1	45.272	3,0	78	100
D	253.348	16,5	178.304	11,9	176.422	11,8	70	99
E	881.787	57,5	889.292	59,6	897.546	60,0	101	101
Ukupno	1.533.712	100,0	1.492.475	100,0	1.497.498	100,0	97	100

Analizirajući razinu obračunatih RKG ukupno i po kategorijama klasifikacije, u odnosu na kraj 2017. godine, rezerve za OKR (za kategoriju A) i PKG su zadržane na istoj razini od 1,5 milijardi KM. Rezerve za OKR, kao i rezerve za PKG su nepromijenjene u odnosu na kraj 2017. godine.

Rezerve za B kategoriju su manje za 2 milijuna KM ili 2% i iznose 81 milijun KM, a rezerve za nekvalitetnu aktivu su povećane za 6 milijuna KM ili 1%, odnosno na razinu od 1,1 milijardu KM. Rezerve za C kategoriju su zadržane na istoj razini, rezerve za D kategoriju smanjene za 2 milijuna KM ili 1%, dok su rezerve za E kategoriju povećane za 8 milijuna KM ili 1%.

Jedan od najvažnijih pokazatelja kvalitete aktive je odnos PKG i rizične aktive s izvanbilansom, iznosi 7% i veći je za 0,1 postotni bod u odnosu na kraj 2017. godine. Na dan 31. 3. 2018. banke su,

kao i na kraju 2017. godine, prosječno za B kategoriju imale obračunate rezerve po stopi od 8%, za C kategoriju 29%, D kategoriju 59% i E 100%.²¹

Analiza kvalitete aktive, odnosno kreditnog portfelja pojedinačnih banaka, kao i on-site kontrole u samim bankama, ukazuju da je kreditni rizik dominantni rizik kod najvećeg broja banaka, zbog čega je fokus supervizora na ocjeni praksi upravljanja kreditnim rizikom, odnosno identifikaciji, mjerenju, praćenju i kontroli kreditnog rizika i klasifikaciji aktive.

FBA je bankama, kod kojih je kontrolom ocijenjena slaba kvaliteta aktive i slabe prakse upravljanja kreditnim rizikom i/ili koje imaju negativne trendove, odnosno pad kvalitete aktive, naložila korektivne mjere u smislu izrade operativnog programa upravljanja nekvalitetnom aktivom, koji mora sadržavati plan aktivnosti na poboljšanju postojećih praksi upravljanja kreditnim rizikom, odnosno kvalitete aktive, smanjenje postojećih koncentracija, te rješavanje problema nekvalitetne aktive i sprječavanje njezinog daljnjeg pogoršanja, kao i jačanje funkcije upravljanja rizicima, odnosno njezinog značaja i kvalitete rada.

Izvršavanje naloga FBA se kontinuirano nadzire kroz pojačan postkontrolni postupak na temelju izvješća i ostale dokumentacije dostavljene od strane banaka, kao i provjere istog u izravnom nadzoru.

1.2.5. Profitabilnost

Na razini bankarskog sektora u prvom kvartalu 2018. godine iskazan je pozitivan finansijski rezultat - dobit u iznosu od 84 milijuna KM, što je 5 milijuna KM više u odnosu na isto razdoblje prethodne godine ili za 6%.

Pozitivan efekt na finansijski rezultat sektora posebno je imalo ostvarenje veće dobiti kod devet banaka koje su pozitivno poslovale i u istom razdoblju prethodne godine (efekt 15 milijuna KM, od čega se na tri najveće banke odnosi 11 milijuna KM), te ostvarenje dobiti kod jedne banke koja je prethodne godine poslovala s gubitkom (efekt jedan milijun KM).

S druge strane, negativan efekt od 11 milijuna KM je uglavnom rezultat ostvarene manje dobiti kod četiri banke i neznatnim dijelom po osnovi ostvarenog gubitka kod jedne banke, koja je u istom razdoblju prethodne godine pozitivno poslovala.

U prilogu 7. prikazan je račun dobiti i gubitka banaka u FBiH po shemi FBA.

Ostvarenje boljeg finansijskog rezultata u odnosu na isto razdoblje prethodne godine najvećim dijelom rezultat je nižih nekamatnih rashoda (troškova ispravaka vrijednosti i ostalih operativnih troškova), dok je ukupan prihod neznatno povećan po osnovi blagog povećanja neto kamatnog prihoda (isključivo po osnovi smanjenja kamatnih rashoda), uz blago smanjenje operativnih prihoda (kao posljedica značajnog smanjenja jednokratnih prihoda, uz prisutan rast operativnih prihoda iz redovnih poslovnih aktivnosti, najvećim dijelom naknada za izvršene usluge).

Pozitivan finansijski rezultat od 84 milijuna KM ostvarilo je 14 banaka i isti je veći za 4 milijuna KM ili 5% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. Istodobno, gubitak u poslovanju iskazan je kod jedne banke i isti je za jedan milijun KM ili 86% manji nego prethodne godine.

U sljedećoj tablici daje se pregled ostvarenog finansijskog rezultata, kroz izvještajna razdoblja, kako slijedi:

---

²¹Prema Odluci o minimalnim standardima za upravljanjem kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka, banke su dužne obračunavati RKG po kategorijama klasifikacije u sljedećim postotcima: A-2%, B 5-15%, C 16-40%, D 41-60% i E 100%

Tablica 27: Ostvareni finansijski rezultat: dobit/gubitak

O p i s	31.3.2016.		31.3.2017.		31.3.2018.	
	Iznos	Broj banaka	Iznos	Broj banaka	Iznos	Broj banaka
1	2	3	4	5	6	7
Gubitak	-1.147	2	-1.204	1	-165	1
Dobit	74.223	15	80.014	14	83.815	14
Ukupno	73.076	17	78.810	15	83.650	15

Od ukupno ostvarene dobiti (84 milijuna KM) 53 milijuna KM ili 64% odnosi se na dvije najveće banke u sektoru, čiji je udjel aktive u bankarskom sektoru 47%. Analitički podaci pokazuju da ukupno deset banaka ima bolji finansijski rezultat (za 16 milijuna KM), dok pet banaka ima lošiji rezultat (za 11 milijuna KM).

Na temelju analitičkih podataka, kao i pokazatelja za ocjenu kvalitete profitabilnosti, evidentno je da je ukupna profitabilnost sektora poboljšana, najvećim dijelom po osnovi povećanih prihoda od naknada za izvršene usluge (kod velikih banaka), smanjenja kamatnih rashoda, povremenih jednokratnih prihoda i pod visokim je utjecajem promjena u visini troškova ispravaka vrijednosti.

Ukupan prihod bankarskog sektora u prvom kvartalu 2018. godine iznosio je 253 milijuna KM, što je na približno istoj razini u odnosu na isto razdoblje prethodne godine (1 milijun KM ili +0,4%), neto kamatni prihod iznosio je 150 milijuna KM, s blagim rastom od 2 milijuna KM ili 1% i udjelom u strukturi ukupnog prihoda od 59%. Operativni prihodi, kao druga komponenta ukupnog prihoda, blago su smanjeni (jedan milijun KM ili 1%), iznosili su 103 milijuna KM, što je udjel od 41% u strukturi ukupnog prihoda. Na strani rashoda, ukupni nekamatni rashodi su smanjeni za 2% ili 4 milijuna KM i iznosili su 170 milijuna KM.

I pored rasta prosječnih kamatonosnih kredita za 7%, kao i činjenice da je rast loših kredita zaustavljen, smanjenje prosječne kamatne stope na kredite, kao rezultat pada aktivnih kamatnih stopa, imao je za posljedicu blagi pad kamatnih prihoda. Iako je jedan broj banaka zabilježio povećanje kamatnih prihoda u odnosu na prethodnu godinu, kao rezultat intenziviranja kreditnih aktivnosti, niži kamatni prihodi kod tri najveće banke, najvećim dijelom utjecali su na njihovo blago smanjenje na razini sektora.

Kamatni prihodi iznose 184 milijuna KM, što je u odnosu na prethodnu godinu blago smanjenje od 3 milijuna KM ili 2%, sa smanjenjem udjela u strukturi ukupnog prihoda sa 74,2% na 72,6%. Najveći udjel imaju prihodi od kamata po kreditima, koji su na razini od 164 milijuna KM i s blagim padom od 2 milijuna KM ili 1%, čime je nastavljen trend iz prethodnih godina, što je rezultiralo smanjenjem prosječnih aktivnih kamatnih stopa na kredite sa 5,36% na 4,94% i padom udjela u ukupnom prihodu sa 65,9% na 64,8%.

U strukturi kamatnih prihoda po kreditima najveći dio (62%) odnosi se na kamatne prihode od kreditnih plasmana stanovništvu, koji bilježe blagi porast (+1%) u odnosu na prethodnu godinu i iznose 102 milijuna KM, a u ukupnom kreditnom portfelju udjel ovog sektora iznosi 48%. Slijede prihodi od kamata na kredite dane privatnim poduzećima s udjelom od 35% i smanjenjem od 4% (iznose 57 milijuna KM), dok krediti ovoga sektora imaju blago povećani udjel u ukupnom kreditnom portfelju od 48%.

Pozitivna kretanja, kao i prethodnih godina, zabilježena su u kamatnim rashodima, koji su u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, imali stopu pada od 5 milijuna KM ili 13%. Kamatni rashodi iznose 34 milijuna KM, a njihov udjel u strukturi ukupnog prihoda smanjen je sa 15,3% na 13,3%.

Prosječni kamatonosni depoziti povećani su za 10%, a kamatni rashodi po računima depozita koji iznose 28 milijuna KM, kao najveća stavka i relativno i nominalno u ukupnim kamatnim rashodima, smanjeni su za 6 milijuna KM ili 17%, što je rezultat promjene strukture depozitne osnove (veći udjel depozita koji nose nižu kamatnu stopu) i smanjenja pasivnih kamatnih stopa, što je rezultiralo smanjenjem prosječnih kamatnih stopa na depozite za usporedno razdoblje sa 1,3% na 0,98%.

Kamatni rashodi po uzetim kreditima i ostalim pozajmicama iznose 2 milijuna KM i u odnosu na isto razdoblje prethodne godine bilježe smanjenje od 7%, uz približno isti udjel u ukupnom prihodu od 0,9%. Ostali rashodi po kamatama povećani su 44%, iznose oko 2 milijuna KM i najvećim dijelom (58%) odnose se na rashode po kamatama prema CBBiH po osnovi negativnih kamatnih stopa na višak sredstava iznad obvezne rezerve.

Kao rezultat značajnog pada kamatnih rashoda (-13%), i pored smanjenja kamatnih prihoda (-2%), neto kamatni prihod, kao najvažniji i najstabilniji izvor prihoda banaka, povećan je za 150 milijuna KM ili 1%.

Operativni prihodi iznose 103 milijuna KM i u odnosu na isto razdoblje prethodne godine manji su za 1 milijun KM ili 1% (isključivo kao posljedica značajnog smanjenja ostalih operativnih prihoda, jednokratnih prihoda za 8 milijuna KM ili 34%), a njihov udjel u strukturi ukupnog prihoda zadržan je na približno istoj razini od 41%. U okviru operativnih prihoda najveći udjel (65%) imale su naknade za izvršene usluge, s rastom od 5 milijuna KM ili 8%. Može se zaključiti da banke smanjenje kamatnih prihoda kompenziraju kontinuiranim rastom naknada za izvršene usluge.

Ukupni nekamatni rashodi iznose 170 milijuna KM i u odnosu na isto razdoblje prethodne godine smanjeni su za 4 milijuna KM ili 2%, što je neto efekt značajnog smanjenja poslovnih i izravnih rashoda (5 milijuna KM ili 10%, isključivo po osnovi troškova ispravaka vrijednosti) i blagog rasta operativnih rashoda (1 milijun KM ili 1%). Njihov udjel u strukturi ukupnog prihoda smanjen je sa 69% na 67%.

Troškovi ispravaka vrijednosti iznose 19 milijuna KM i u odnosu na isto razdoblje prethodne godine smanjeni su za 8 milijuna KM ili 28% (na što je veliki utjecaj imalo smanjenje troškova ispravaka vrijednosti kod dvije velike banke u iznosu od 5 milijuna KM ili 61%), dok je udjel u strukturi ukupnog prihoda smanjen sa 10,6% na 7,6%.

U strukturi operativnih rashoda, koji iznose 124 milijuna KM ili 49% ukupnog prihoda, troškovi plaća i doprinosa, kao najveća stavka, blago su povećani (3%) i iznose 62 milijuna KM ili 24% ukupnog prihoda, troškovi fiksne aktive su povećani i iznose 38 milijuna KM ili 2%, dok su ostali operativni troškovi smanjeni za 1 milijun KM ili 4%.

Banke poduzimaju mjere na racionalizaciji troškova poslovanja, prije svega na smanjenju operativnih rashoda, što je jednim dijelom ublažilo negativan utjecaj pada kamatnih prihoda.

Struktura ukupnih prihoda daje se u sljedećoj tablici i grafikonu:

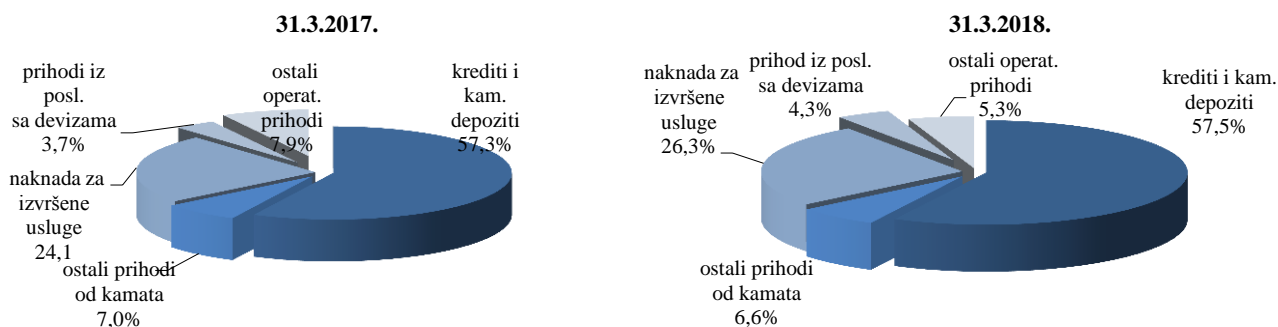
-u 000 KM-

Tablica 28: Struktura ukupnih prihoda

Struktura ukupnih prihoda	31.3.2016.		31.3.2017.		31.3.2018.		Indeks	
	Iznos	%	Iznos	%	Iznos	%	8 (4/2)	9 (6/4)
1	2	3	4	5	6	7	8 (4/2)	9 (6/4)
I. Prihodi od kamata i slični prihodi								
Kamatonosni rač. depozita kod depoz.inst.	546	0,2	547	0,2	960	0,3	100	176
Kreditni i poslovi leasinga	168.949	61,5	166.297	57,1	164.118	57,2	98	99
Ostali prihodi od kamata	18.883	6,9	20.339	7,0	18.901	6,6	108	93
UKUPNO	188.378	68,6	187.183	64,3	183.979	64,1	99	98
II. Operativni prihodi								
Naknade za izvršene usluge	65.518	23,9	70.175	24,1	75.387	26,3	107	107
Prihodi iz posl. s devizama	9.812	3,6	10.614	3,7	12.242	4,3	108	115
Ostali operativni prihodi	10.832	3,9	23.066	7,9	15.391	5,3	213	67
UKUPNO	86.162	31,4	103.855	35,7	103.020	35,9	121	99
UKUPNI PRIHODI (I. + II.)	274.540	100,0	291.038	100,0	286.999	100,0	106	99

Grafikon 20: Struktura ukupnih prihoda

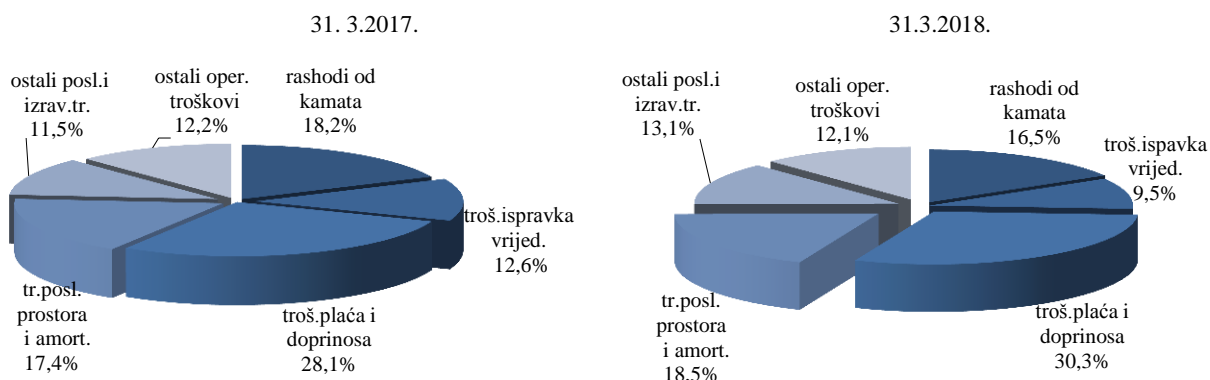
Struktura ukupnih rashoda daje se u sljedećoj tablici i grafikonu:

- u 000 KM-

Tablica 29: Struktura ukupnih rashoda

Struktura ukupnih rashoda	31.3.2016.		31.3.2017.		31.3.2018.		Indeks	
	Iznos	%	Iznos	%	Iznos	%	8 (4/2)	9 (6/4)
1	2	3	4	5	6	7	8 (4/2)	9 (6/4)
I. Rashodi od kamata i slični rashodi								
Depoziti	38.601	19,2	33.052	15,6	27.525	13,5	86	83
Obveze po uzetim kreditima i ostalim pozajmnicama	3.235	1,6	2.426	1,1	2.266	1,1	75	93
Ostali rashodi od kamata	2.420	1,2	3.175	1,5	3.817	1,9	131	120
Ukupno	44.256	22,0	38.653	18,2	33.608	16,5	87	87
II. Ukupni nekamatni rashodi								
Troškovi ispravke vrijednosti rizične aktive rezerviranja za poten.ob i ostala vrijed.usklađenje	14.741	7,3	26.793	12,6	19.244	9,5	182	72
Troškovi plaća i doprinosa	59.194	29,4	59.614	28,1	61.572	30,3	101	103
Troškovi posl.prostora i amortizacija	37.106	18,4	36.995	17,4	37.615	18,5	100	102
Ostali poslovni i izravni troškovi	22.324	11,1	24.374	11,5	26.631	13,1	109	109
Ostali operativni troškovi	23.843	11,8	25.799	12,2	24.679	12,1	108	96
Ukupno	157.208	78,0	173.575	81,8	169.741	83,5	110	98
Ukupni rashodi (I. + II.)	201.464	100,0	212.228	100,0	203.349	100,0	105	96

Grafikon 21: Struktura ukupnih rashoda

U sljedećoj tablici dani su najznačajniji koeficijenti za ocjenu profitabilnosti, produktivnosti i efikasnosti poslovanja banaka:

<i>Tablica 30: Koeficijenti profitabilnost, produktivnosti i efikasnosti po razdobljima</i>			
Koeficijenti	31.3.2016.	31.3.2017.	31.3.2018.
Dobit na prosječnu aktivnu	0,4	0,4	0,4
Dobit na prosječni ukupni kapital	2,8	2,9	3,0
Dobit na prosječni dionički kapital	6,3	6,5	6,8
Neto prihod od kamata/ prosječna aktiva	0,8	0,8	0,7
Operativni prihodi/ prosječna aktiva	0,5	0,6	0,5
Ukupan prihod/ prosječna aktiva	1,4	1,4	1,3
Poslovni i izravni rashodi ²² /prosječna aktiva	0,2	0,3	0,2
Operativni rashodi/ prosječna aktiva	0,7	0,7	0,6
Ukupni nekamatni rashodi/ prosječna aktiva	0,9	0,9	0,8

Zbog većeg iznosa ostvarene dobiti u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, uz istodobno prisutan rast i prosječne aktive, zarada na prosječnu aktivnu - ROAA je zadržana na istoj razini od 0,4%, dok zarada na prosječni dionički kapital bilježi blago povećanje sa 6,5% na 6,8%, zbog većeg rasta dobiti od rasta prosječnog dioničkog kapitala.

Produktivnost poslovanja banaka, mjerena odnosom ukupnog prihoda i prosječne aktive (1,3%), zadržana je na približno istoj razini, kao i većina ostalih pokazatelja koji se odnose na prihodovnu stranu. Pokazatelj poslovni i izravni rashodi u odnosu na prosječnu aktivnu, pokazatelj operativni rashodi u odnosu na prosječnu aktivnu i pokazatelj nekamatni rashodi u odnosu na prosječnu aktivnu su blago poboljšani zbog smanjenja rashoda (troškova ispravaka vrijednosti i ostalih operativnih troškova), uz istodobni porast prosječne aktive.

Profitabilnost banaka će i u narednom razdoblju najviše biti pod utjecajem i zavisit će od dva ključna faktora - daljnjeg kretanja u kvaliteti aktive i efikasnosti upravljanja i kontrole operativnih prihoda i troškova. Za povećanje profitabilnosti poslovanja banaka, nužno je zadržati pozitivan trend kreditnog rasta, uz primjenu i poštivanje opreznih kreditnih standarda kod odobravanja kredita.

Financijski rezultat banaka će biti u velikoj mjeri pod utjecajem cjenovnog i kamatnog rizika, kako na strani izvora i kretanja cijena izvora financiranja banaka, tako i mogućnosti ostvarivanja kamatne marže koja će biti dovoljna da pokrije sve nekamatne rashode i na kraju, osigura i zadovoljavajući povrat na uloženi kapital za vlasnike banaka.

Ključni faktor efikasnosti i profitabilnosti poslovanja svake banke je kvaliteta menadžmenta i poslovna politika koju vodi, kao i kvaliteta i efikasnost uspostavljenih sustava upravljanja rizicima, jer se time izravno utječe na njezine performanse.

1.2.6. Ponderirane NKS i EKS

S ciljem veće transparentnosti i lakše usporedivosti uvjeta banaka za odobravanje kredita i primanje depozita i zaštite klijenata kroz uvođenje transparentnog prikaza troškova kredita, odnosno prihoda depozita, a sukladno međunarodnim standardima, kriterijima i praksama u drugim zemljama, FBA je propisala jedinstven način obračuna i iskazivanja EKS za sve banke sa sjedištem u FBiH, kao i na organizacijske dijelove banaka sa sjedištem u RS-u, a koji posluju u FBiH. EKS predstavlja stvarnu cijenu kredita, odnosno prihoda na depozit, izraženu kao postotak na godišnjoj razini.

EKS je dekurzivna kamatna stopa koja se obračunava na godišnjoj razini, i to primjenom složenog kamatnog računa, na način da se diskontirani novčani primici izjednačavaju s diskontiranim novčanim izdacima odobrenih kredita, odnosno primljenih depozita.

²² U rashode su uključeni troškovi ispravaka vrijednosti.

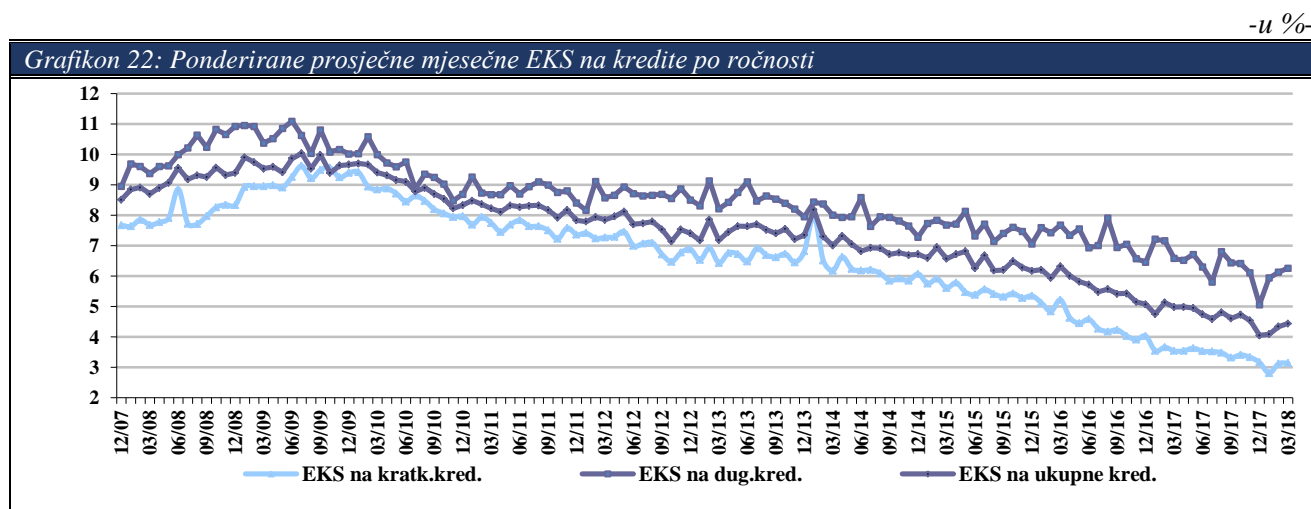
Banke su obvezne mjesečno izvješćivati FBA o ponderiranim NKS i EKS na kredite i depozite odobrene, odnosno primljene u izvještajnom mjesecu, u skladu s propisanom metodologijom i Uputom²³.

U sljedećoj tablici daje se pregled ponderiranih prosječnih NKS i EKS na kredite na razini bankarskog sektora i za dva najznačajnija sektora (gospodarstvo i stanovništvo) za navedena izvještajna razdoblja:

Tablica 31: Ponderirane prosječne NKS i EKS na kredite

O P I S	12/2016.		03/2017.		06/2017.		09/2017.		12/2017.		03/2018.	
	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1	2	3	4	5	6	10	10	9	10	11	12	13
1. Ponderirane kam. stope na kratkoročne kredite	3,69	4,03	3,27	3,54	3,25	3,53	3,07	3,32	2,94	3,16	2,84	3,14
1.1. Gospodarstvu	3,61	3,90	3,21	3,40	3,18	3,40	2,99	3,19	2,89	3,06	2,78	3,03
1.2. Stanovništvu	9,60	15,16	8,30	15,19	7,94	14,51	8,57	15,76	7,75	14,38	7,96	15,86
2. Ponderirane kam. stope na dugoročne kredite	5,60	6,46	5,59	6,58	5,32	6,30	5,28	6,44	4,28	5,06	5,14	6,26
2.1. Gospodarstvu	4,86	5,18	4,43	4,69	4,09	4,33	4,19	4,70	3,34	3,67	4,19	4,58
2.2. Stanovništvu	6,55	8,10	6,46	7,96	6,31	7,89	6,21	7,90	5,96	7,51	5,77	7,36
3. Ukupno ponderirane kam. stope na kredite	4,51	5,07	4,37	4,98	4,14	4,74	3,98	4,61	3,57	4,05	3,79	4,44
3.1. Gospodarstvu	3,98	4,28	3,53	3,74	3,41	3,64	3,28	3,54	3,05	3,29	3,09	3,37
3.2. Stanovništvu	6,65	8,32	6,49	8,09	6,35	8,05	6,27	8,09	6,00	7,67	5,81	7,51

U sljedećem grafikonu daje se pregled ponderiranih prosječnih mjesečnih EKS na kredite po ročnosti:

Kod analize trenda kamatnih stopa relevantno je pratiti kretanje ponderirane EKS, a razlika u odnosu na ponderiranu NKS je rezultat uplata koje korisnik kredita plaća banci za odobreni kredit, odnosno troškovi koji su izravno povezani s kreditom, tj. uvjete korištenja kredita i koji ulaze u obračun cijene kredita (na primjer troškovi za obradu kredita, troškovi premije osiguranja kod fizičkih osoba ako je osiguranje uvjet za odobravanje kredita, zatim drugi troškovi u vezi sa sporednim uslugama koje plaća klijent, a uvjet su za korištenje kredita).

U prvom kvartalu 2018. godine, ponderirana EKS na kredite bilježi promjene unutar 0,35 postotnih bodova s najnižom stopom zabilježenom u siječnju od 4,09%, a najvišom u ožujku od 4,44%, koja je za 0,39 postotnih bodova viša u odnosu na prosinac 2017. godine.

²³Odluka o jedinstvenom načinu obračuna iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite ("Službene novine Federacije BiH", broj: 81/17) i Uputa za izračunavanje ponderirane nominalne i efektivne kamatne stope

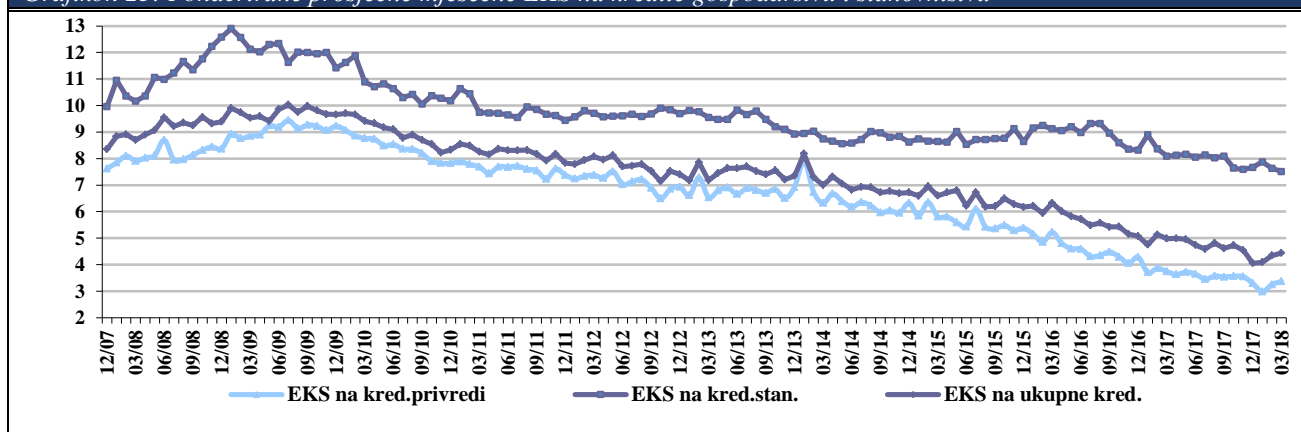

Ponderirana EKS na kratkoročne kredite u ožujku 2018. godine iznosila je 3,14%, što je za 0,02 postotna boda niže u odnosu na prosinac 2017. godine, te s prisutnim promjenama unutar 0,33 postotna boda. Ponderirana EKS na dugoročne kredite je iznosila 6,26% i viša je u odnosu na prosinac 2017. godine za 1,2 postotna boda, dok su se promjene tijekom kvartala kretale unutar 0,32 postotna boda.

Kamatne stope na kredite plasirane u dva najvažnija sektora: gospodarstvu i stanovništvu²⁴, u prvom kvartalu 2018. godine su se kretale u obrnutom smjeru. Kamatne stope gospodarstvu su u prvom mjesecu 2018. godine nastavile s trendom daljnjeg smanjenja, da bi u drugom i trećem mjesecu zabilježile blagi rast i ostale na razini koja je ispod prosjeka prethodne godine, a ponderirane EKS stanovništvu su nakon blagog porasta u prvom mjesecu 2018. godine nastavile s trendom pada, što je prezentirano u sljedećem grafikonu:

-u %-

Grafikon 23: Ponderirane prosječne mjesečne EKS na kredite gospodarstvu i stanovništvu

Ponderirana EKS na kredite odobrene gospodarstvu je i dalje znatno niža od EKS na kredite odobrene stanovništvu i u ožujku 2018. godine je iznosila 3,37%, što je za svega 0,08 postotnih bodova više u odnosu na prosinac 2017. godine (3,29%). Kod dugoročnih kredita plasiranih gospodarstvu zabilježeno je povećanje EKS sa 3,67% na 4,58%, a kod EKS na kratkoročne kredite zabilježeno je smanjenje sa 3,06% na 3,03%.

EKS na kredite plasirane stanovništvu u ožujku 2018. godine iznosila je 7,51%, što je za 0,16 postotnih bodova manje u odnosu na razinu iz prosinca 2017. godine. EKS na kratkoročne kredite plasirane ovom sektoru je, sa razine iz prosinca 2017. godine od 14,38% povećana na 15,86%, što je njena najniža razina, u prvom kvartalu 2018. godine. EKS na dugoročne kredite stanovništvu bilježi pad, te je u ožujku 2018. godine iznosila 7,36% što je za 0,15 postotnih bodova manje u odnosu na prosinac 2017. godine (7,51%).

Promatrano u razdoblju od zadnjih pet godina, evidentan je umjeren, ali kontinuiran pad ponderiranih prosječnih EKS na kredite izračunate na godišnjoj razini, primarno kod gospodarstva, dok je kod stanovništva kontinuiran pad iz ranijih godina u 2015. godini zaustavljen, nakon čega je zabilježen blagi rast u 2016. godini (iako su nominalne kamatne stope na kredite stanovništvu u blagom padu, EKS raste zbog povećanih naknada i drugih povezanih troškova kredita), da bi se u 2017. godini i u prvom kvartalu 2018. godine trend pada na razini ukupnih kredita stanovništva, i pored rasta kamatnih stopa na kratkoročne kredite stanovništva, nastavio.

Navedeno se može sagledati u sljedećoj tablici:

²⁴Po metodologiji razvrstavanja u sektore, obrtnici se uključuju u sektor stanovništva

Tablica 32: Ponderirane prosječne NKS i EKS na kredite na godišnjoj razini

OPIS	2014.		2015.		2016.		2017.		I kv 2018.	
	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. Ponderirane kam. stope na kratkoročne kredite	5,72	6,25	5,10	5,50	4,01	4,41	3,20	3,46	2,77	3,04
1.1. Gospodarstvu	5,70	6,17	5,07	5,42	3,96	4,28	3,13	3,33	2,71	2,92
1.2. Stanovništvu	7,98	11,39	7,84	11,37	8,07	13,91	8,32	15,36	8,40	16,44
2. Ponderirane kam. stope na dugoročne kredite	6,98	7,80	6,60	7,57	6,08	7,14	5,30	6,33	5,02	6,12
2.1. Gospodarstvu	6,19	6,81	5,63	6,20	4,91	5,23	4,02	4,33	3,83	4,19
2.2. Stanovništvu	7,66	8,66	7,36	8,65	7,10	8,79	6,31	7,89	5,86	7,49
3. Ukupno ponderirane kam. stope na kredite	6,32	6,98	5,81	6,48	4,94	5,64	4,12	4,72	3,69	4,30
3.1. Gospodarstvu	5,84	6,35	5,23	5,64	4,22	4,54	3,36	3,59	2,97	3,21
3.2. Stanovništvu	7,68	8,77	7,37	8,74	7,13	8,95	6,35	8,04	5,90	7,65

Ponderirane NKS i EKS na oročene depozite, izračunate na temelju mjesečnih izvješća, za bankarski sektor prikazane su u sljedećoj tablici:

Tablica 33: Ponderirane prosječne NKS i EKS na depozite

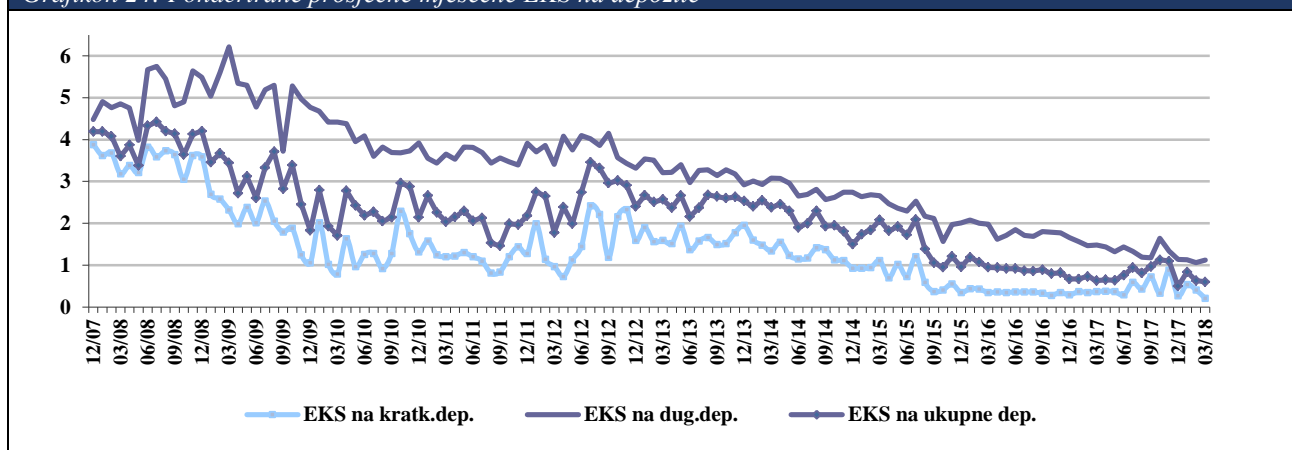
OPIS	12/2016.		03/2017.		06/2017.		09/2017.		12/2017.		03/2018.	
	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. Ponderirane kam. stope na kratkoročne depozite	0,29	0,29	0,37	0,37	0,29	0,29	0,72	0,72	0,27	0,27	0,21	0,21
1.1. do tri mjeseca	0,26	0,26	0,36	0,37	0,22	0,23	0,84	0,84	0,25	0,25	0,31	0,31
1.2. do jedne godine	0,58	0,58	0,41	0,41	0,57	0,58	0,62	0,62	0,39	0,39	0,07	0,07
2. Ponderirane kam. stope na dugoročne depozite	1,64	1,66	1,46	1,48	1,41	1,44	1,17	1,18	1,13	1,14	1,12	1,12
2.1. do tri godine	1,43	1,45	1,31	1,33	1,35	1,38	0,98	0,99	1,01	1,02	0,91	0,91
2.2. preko tri godine	2,25	2,26	1,94	1,96	1,72	1,74	1,78	1,79	1,51	1,51	1,45	1,45
3. Ukupno ponderirane kam. stope na depozite	0,66	0,67	0,62	0,63	0,74	0,76	0,96	0,97	0,50	0,50	0,60	0,60

Za razliku od kredita, kod kojih utjecaj na stvarnu cijenu imaju troškovi povezani s odobravanjem i servisiranjem kredita (pod uvjetom da su poznati kod odobravanja), kod depozita gotovo da nema razlike između NKS i EKS.

U sljedećem grafikonu daju se ponderirane prosječne mjesečne EKS na depozite:

-u %-

Grafikon 24: Ponderirane prosječne mjesečne EKS na depozite

Ponderirana EKS na ukupne oročene depozite je u ožujku 2018. godine iznosila 0,60%, što je za 0,10 postotnih bodova više u odnosu na prosinac 2017. godine. Ponderirana EKS na kratkoročne depozite je iznosila 0,21%, što je za svega 0,06 postotnih bodova manje od razine iz prosinca 2017. godine. Ponderirana EKS na dugoročne depozite iznosi 1,12% i za svega 0,02 postotna boda manja je u odnosu na prosinac 2017. godine. Ako se analizira kretanje kamatnih stopa na kratkoročne depozite po razdobljima ročnosti, EKS na depozite oročene do tri mjeseca bilježi rast od svega 0,06 postotnih

bodova u odnosu na razinu iz prosinca 2017. godine i ista iznosi 0,31%. Kamatna stopa na depozite oročene do jedne godine bilježi pad od 0,32 postotna boda i u ožujku 2018. godine iznosi svega 0,07%. Ponderirana EKS na dugoročne depozite oročene do tri godine iznosi 0,91%, što predstavlja smanjenje od 0,11 postotnih bodova u odnosu na razinu iz prosinca 2017. godine. EKS na depozite oročene preko tri godine u ožujku 2018. godine iznosi 1,45%, što predstavlja smanjenje od 0,06 postotnih bodova promatrano u odnosu na prosinac 2017. godine.

Prosječne EKS na depozite stanovništva i gospodarstva u ožujku 2018. godine imaju nešto više vrijednosti u odnosu na prosinac 2017. godine i ujedno su i najviše stope u promatranom razdoblju. Prosječna EKS na depozite stanovništva je viša za 0,18 postotnih bodova u odnosu na prosinac 2017. godine i iznosi 1,08%. Kod depozita gospodarstva, prosječna EKS u ožujku 2018. godine iznosila je 1,09% što je za 0,05 postotnih bodova više u odnosu na prosinac 2017. godine.

Ukoliko se analizira kretanje ponderiranih prosječnih kamatnih stopa na depozite na godišnjoj razini, u zadnjih pet godina evidentan je kontinuiran pad kamatnih stopa na dugoročne depozite, dok su kamatne stope na kratkoročne depozite, nakon kontinuiranog pada, u 2017. godini ostvarile blagi rast, da bi u prvom kvartalu 2018. godine nastavile s trendom pada, a što se može vidjeti u tablici u nastavku:

Tablica 34: Ponderirane prosječne NKS i EKS na depozite na godišnjoj razini

OPIS	2014.		2015.		2016.		2017.		I kv. 2018.	
	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. Ponderirane kam. stope na kratkoročne depozite	1,20	1,23	0,60	0,61	0,35	0,35	0,40	0,41	0,34	0,35
1.1. do tri mjeseca	0,79	0,80	0,27	0,28	0,27	0,27	0,35	0,36	0,40	0,40
1.2. do jedne godine	1,72	1,76	1,25	1,28	0,68	0,69	0,61	0,62	0,23	0,24
2. Ponderirane kam. stope na dugoročne depozite	2,79	2,82	2,20	2,23	1,78	1,80	1,37	1,39	1,10	1,11
2.1. do tri godine	2,61	2,64	2,08	2,10	1,59	1,62	1,22	1,24	0,92	0,92
2.2. preko tri godine	3,32	3,34	2,48	2,52	2,33	2,34	1,82	1,85	1,47	1,48
3. Ukupno ponderirane kam. stope na depozite	2,04	2,07	1,41	1,43	0,88	0,89	0,75	0,76	0,66	0,66

Ponderirane kamatne stope na kredite koji se odnose na ugovoreno prekoračenje po računima i na depozite po viđenju, izračunate na osnovi mjesečnih izvješća, daju se u sljedećoj tablici:

Tablica 35: Ponderirane prosječne NKS i EKS na kredite-prekoračenja po računima i na depozite po viđenju

OPIS	12/2016.		03/2017.		06/2017.		09/2017.		12/2017.		03/2018.	
	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. Ponderirane kam. stope na kredite - prekoračenja po računima	7,01	7,22	6,78	7,00	6,66	6,89	6,71	6,97	6,42	6,69	6,27	6,52
2. Ponderirane kam. stope na depozite po viđenju	0,05	0,05	0,04	0,04	0,03	0,03	0,03	0,03	0,03	0,03	0,02	0,02

Ponderirana EKS na ukupne kredite po prekoračenjima računa za bankarski sektor u ožujku 2018. godine iznosila je 6,52% (smanjenje za 0,17 postotnih bodova u odnosu na prosinac 2017. godine), a na depozite po viđenju 0,02%, što je neznatno manje od razine iz prosinca 2017. godine.

1.2.7. Likvidnost

Upravljanje rizikom likvidnosti je, uz upravljanje kreditnim rizikom, jedan od najvažnijih i najsloženijih segmenata bankarskog poslovanja. Održavanje likvidnosti u tržišnoj ekonomiji je permanentna obveza banke i osnovna pretpostavka za njezinu održivost na financijskom tržištu, te jedan od ključnih preduvjeta za uspostavljanje i očuvanje povjerenja u bankarski sektor u svakoj zemlji, njegovu stabilnost i sigurnost.

Likvidnost bankarskog sektora u FBiH se ocijenjuje zadovoljavajućom, s obzirom na udjel likvidnih sredstava u ukupnoj aktivi i ročnu usklađenost financijske aktive i financijskih obveza. S obzirom na visoku korelaciju kreditnog rizika, kao dominantnog rizika u poslovanju banaka, i rizika likvidnosti, jedan od najvažnijih faktora koji utječu na poziciju likvidnosti banaka je sposobnost banaka da adekvatno upravljaju svojom aktivom i pasivom, što podrazumijeva osiguranje aktive koja ima dobre performanse i čija kvaliteta osigurava da se bankarski krediti zajedno s kamatama vraćaju sukladno rokovima dospjeća.

Odlukom o upravljanju rizikom likvidnosti banke propisani su minimalni kvalitativni zahtjevi za upravljanje rizikom likvidnosti u bankama, polazeći od propisanih standarda za upravljanje rizicima u bankama, kvantitativni zahtjevi za banke u pogledu LCR-a i osiguranja stabilnih izvora financiranja, te korištenje dodatnih mehanizama za praćenje i procjenu rizika likvidnosti.

U strukturi izvora financiranja banakarskog sektora na dan 31. 3. 2018. najveći udjel od 78,8% imaju depoziti, zatim uzeti krediti (uključujući subordinirane dugove) s udjelom od 4,6%. Uzeti krediti su s duljim razdobljima ročnosti i predstavljaju kvalitetan izvor za dugoročne plasmane, te poboljšavaju ročnu usklađenost stavki aktive i obveza, iako je već dulje vrijeme prisutan trend njihovog smanjenja. Ročna struktura depozita po preostalom dospjeću je prikazana u sljedećoj tablici:

-u 000 KM-

Tablica 36: Ročna struktura depozita po preostalom dospjeću

Depoziti	31.12.2016.		31.12.2017.		31.3.2018.		Indeks	
	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	8(4/2)	9(6/4)
1	2	3	4	5	6	7		
Štednja i dep. po viđenju (do 7 dana)	7.961.438	56,1	9.227.317	58,4	9.477.541	59,0	116	103
7- 90 dana	690.281	4,9	988.235	6,2	871.658	5,4	143	88
91 dan do jedne godine	1.982.775	14,0	2.144.316	13,6	2.318.610	14,5	108	108
1. Ukupno kratkoročni	10.633.494	75,0	12.359.868	78,2	12.667.809	78,9	116	102
Do 5 godina	3.344.169	23,6	3.280.639	20,7	3.222.612	20,1	98	98
Preko 5 godina	197.611	1,4	174.216	1,1	167.658	1,0	88	96
2. Ukupno dugoročni	3.542.780	25,0	3.454.855	21,8	3.390.270	21,1	98	98
Ukupno (1 + 2)	14.176.274	100,0	15.814.723	100,0	16.058.079	100,0	112	102

Na dan 31. 3. 2018. kratkoročni depoziti po preostalom dospjeću imali su udjel od 78,9%, a dugoročni 21,1% u ukupnim depozitima. U odnosu na kraj 2017. godine, kratkoročni depoziti su imali rast od 308 milijuna KM ili 2%, s povećanjem udjela za 0,7 postotnih bodova, dok je kod dugoročnih depozita zabilježeno smanjenje od 65 milijuna KM ili 2%, uz smanjenje udjela u ukupnim depozitima sa 21,8% na 21,1%.

Ako se analizira struktura dugoročnih depozita, vidljivo je da dominiraju depoziti s preostalom ročnošću do pet godina (95,1% dugoročnih depozita i 20,1% ukupnih depozita). Depoziti s preostalom ročnošću preko pet godina zabilježili su smanjenje za 7 milijuna KM ili 4%.

Pregled osnovnih pokazatelja likvidnosti je prikazan u sljedećoj tablici:

-u %-

Tablica 37: Koeficijenti likvidnosti

Koeficijenti	31.12.2016.	31.12.2017.	31.3.2018.
1	2	3	4
Likvidna sredstva ²⁵ / ukupna aktiva	28,4	30,2	30,3
Likvidna sredstva/ kratkoročne financ.obveze	47,1	47,6	47,2
Kratkoročne financ.obveze/ ukupne financ.obveze	71,9	74,9	75,6
Kredit/ depoziti i uzeti krediti ²⁶	81,7	79,2	83,7
Kredit/ depoziti, uzeti krediti i subordinirani dugovi ²⁷	81,0	78,5	79,1

Pokazatelj - krediti u odnosu na depozite i uzete kredite je na dan 31. 3. 2018. povećan na 83,7% (+4,5 postotnih bodova), zbog većeg rasta kredita od depozita, te smanjenja uzetih kredita. Kod

²⁵Likvidna sredstva u užem smislu: gotovina i depoziti i druga financijska sredstva s preostalim rokom dospjeća manjim od tri mjeseca, isključujući međubankarske depozite.

²⁶Iskustveni standardi su: manji od 70% - veoma solidan, 71%-75% - zadovoljavajući, 76%-80% - na granici i zadovoljavajućeg, 81%-85% - nedovoljan, preko 85% - kritičan

²⁷Prethodni koeficijent je proširen, u izvore su uključeni i subordinirani dugovi, što je realniji pokazatelj

sedam banaka pokazatelj je viši od 85%. S jedne strane, kod ovih banaka to je rezultat strukture pasive (relativno značajan udjel kapitala), a s druge strane, visokog udjela kredita u aktivi. Udjel kratkoročnih financijskih obveza u ukupnim financijskim obvezama je visok, ali je odnos likvidnih sredstava u ukupnoj aktivi kontinuirano zadovoljavajući.

Banke su u prvom kvartalu 2018. godine redovito ispunjavale obvezu održavanja propisane obvezne rezerve kod CBBiH²⁸. Obvezna rezerva u BiH, u uvjetima funkcioniranja valutnog odbora i financijski nerazvijenog tržišta, jedini je instrument monetarne politike putem kojeg se ostvaruje monetarna kontrola, u smislu prevencije brzog rasta kredita i smanjenja multiplikacije.

Vrlo važan aspekt praćenja i analize pozicije likvidnosti je ročna usklađenost preostalih dospijeać stavki financijske aktive i obveza prema vremenskoj skali, koja je propisanim minimalnim limitima kreirana na vremenski horizont od 180 dana²⁹. U funkciji planiranja potrebne razine likvidnih resursa, banke trebaju planirati izvore i strukturu adekvatnog likvidnog potencijala i u vezi s tim planirati i kreditnu politiku. Ročnost plasmana, odnosno kreditnog portfelja je determinirana upravo ročnošću izvora. S obzirom da je ročna transformacija sredstava kod banaka inherentno povezana s funkcionalnim karakteristikama bankarskog poslovanja, banke kontinuirano kontroliraju i drže ročne neusklađenosti između izvora i plasmana u skladu s propisanim minimalnim limitima.

U sljedećoj tablici daje se pregled ročne usklađenosti financijske aktive i obveza do 180 dana:

-u 000 KM-

Tablica 38: Ročna usklađenost financijske aktive i obveza do 180 dana					
Opis	31.12.2016.	31.12.2017.	31.3.2018.	Indeks	
	Iznos	Iznos	Iznos	5 (3/2)	6(4/3)
1	2	3	4		
I. 1-30 dana					
1. Iznos financijske aktive	7.515.361	8.462.124	8.529.788	113	101
2. iznos financijskih obveza	7.909.801	9.193.511	9.389.896	116	102
3. Razlika (+ ili -) = 1-2	-394.440	-731.387	-860.108	-	-
<i>Obračun izvršenja propisane obveze u %</i>					
a) Ostvareno %= red.br.1 / red.br.2	95,0%	92,0%	90,8%		
b) Propisani minimum %	85,0%	85,0%	85,0%		
Više (+) ili manje (-) = a - b	10,0%	7,0%	5,8%		
II. 1-90 dana					
1. Iznos financijske aktive	8.384.767	9.416.671	9.534.406	112	101
2. iznos financijskih obveza	8.476.151	10.041.101	10.108.745	118	101
3. Razlika (+ ili -) = 1-2	-91.384	-624.430	-574.339	-	-
<i>Obračun izvršenja propisane obveze u %</i>					
a) Ostvareno %= red.br.1 / red.br.2	98,9%	93,8%	94,3%		
b) Propisani minimum %	80,0%	80,0%	80,0%		
Više (+) ili manje (-) = a - b	18,9%	13,8%	14,3%		
III. 1-180 dana					
1. Iznos financijske aktive	9.387.062	10.476.675	10.568.689	112	101
2. iznos financijskih obveza	9.263.730	10.734.265	10.881.928	116	101
3. Razlika (+ ili -) = 1-2	123.332	-257.590	-313.239	-	-
<i>Obračun izvršenja propisane obveze u %</i>					
a) Ostvareno %= red.br.1 / red.br.2	101,3%	97,6%	97,1%		
b) Propisani minimum %	75,0%	75,0%	75,0%		
Više (+) ili manje (-) = a - b	26,3%	22,6%	22,1%		

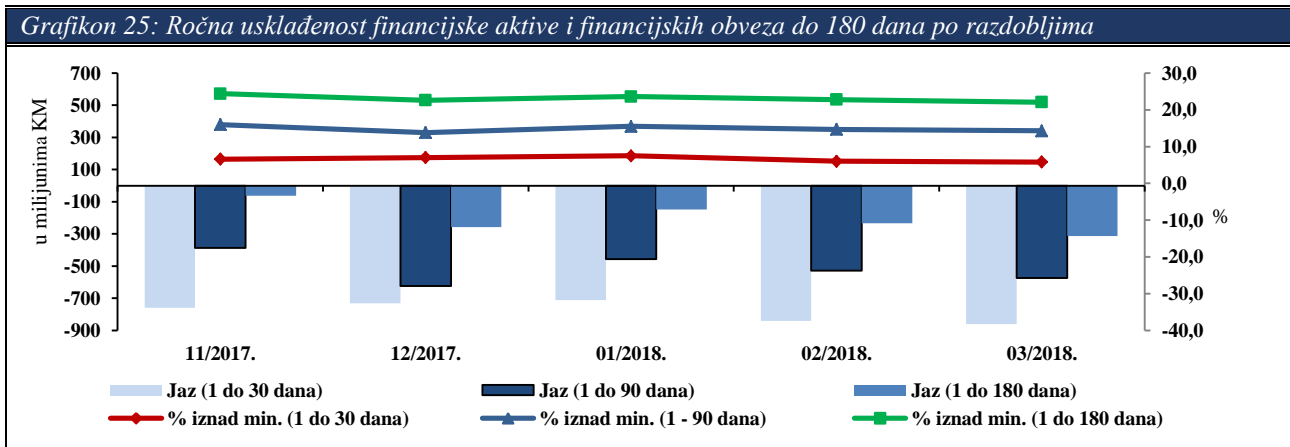
²⁸U „Sl. glasniku BiH“, br. 30/16, objavljena Odluka o utvrđivanju i održavanju obveznih rezervi i utvrđivanju naknade CBBiH bankama na iznos rezerve, s primjenom od 1. srpnja 2016.

²⁹Članak 41. Odluke o upravljanju rizikom likvidnosti banke („Službene novine Federacije BiH“, br. 81/17): „Do uvođenja NSFR iz članka 34. ove Odluke, kao obveznog kvantitativnog zahtjeva prema bankama, banke će primjenjivati i izvješćivati o ročnoj usklađenosti financijske imovine i financijskih obveza i strukturi najvećih izvora, te u skladu s tim ostaju važiti članak 6. stavak (3) točka 1., čl. 6a., 6b., 11. stavak (2) i 12. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje rizikom likvidnosti banaka („Službene novine Federacije BiH“, br. 48/12, 110/12 i 45/14)“. Propisani postotci za ročnu usklađenost financijske aktive i obveza: najmanje 85% izvora sredstava s rokom dospijeaća do 30 dana mora biti angažirano u plasmane s rokom dospijeaća do 30 dana, najmanje 80% izvora sredstava s rokom dospijeaća do 90 dana u plasmane s rokom dospijeaća do 90 dana i najmanje 75% izvora sredstava s rokom dospijeaća do 180 dana u plasmane s rokom dospijeaća do 180 dana

Iz prezentiranih podataka zaključuje se da su se banke na dan 31. 3. 2018. pridržavale propisanih ograničenja i ostvarile bolju ročnu usklađenost finansijske aktive i obveza u odnosu na propisane limite.

U narednom grafikonu daje se trend ročne usklađenosti finansijske aktive i obveza u razdoblju studeni 2017. godine - ožujak 2018. godine, po vremenskim intervalima i ostvarenim postotcima usklađenosti u odnosu na zakonom propisane minimalne standarde. U svih pet razdoblja postotci ročne usklađenosti su iznad propisanog minimuma.

Na dan 31. 3. 2018. finansijska aktiva u sva tri intervala bila je manja od finansijskih obveza, zbog većeg rasta finansijskih obveza, prvenstveno depozita, od rasta finansijske aktive (najviše novčanih sredstava i neto kredita).

Kao rezultat navedenog, ostvareni postotci ročne usklađenosti su u sva tri intervala nešto niži nego na kraju 2017. godine, ali i dalje su znatno iznad propisanog minimuma i to u prvom intervalu za 5,8%, u drugom za 14,3% i u trećem intervalu za 22,1%.

Na temelju svih iznesenih pokazatelja likvidnost bankarskog sektora ocjenjuje se zadovoljavajućom. Kako je ovaj segment poslovanja i razina izloženosti likvidnosnom riziku u korelaciji s kreditnim rizikom (slabijih priljeva likvidnih sredstava vezano za probleme oko naplativosti kredita), a imajući u vidu i druge važne faktore (ročna struktura depozita, otplata dospjelih kreditnih obveza i znatno manje zaduživanje kod međunarodnih finansijskih institucija, što je u prethodnim godinama bio najkvalitetniji izvor financiranja banaka s aspekta ročnosti), potrebno je istaknuti da upravljanje i nadziranje rizika likvidnosti treba biti u fokusu bankama, uspostavom i provedbom politika likvidnosti koje će osigurati izvršenje svih dospjelih obveza na vrijeme, a na osnovi kontinuiranog planiranja budućih likvidnosnih potreba, uzimajući u obzir promjene u operativnim, ekonomskim, regulativnim i ostalim uvjetima poslovnog okruženja banaka.

1.2.8. Devizni (FX) rizik

U svom poslovanju banke su izložene rizicima proizašlim iz mogućih gubitaka po bilančnim i izvanbilančnim stavkama nastalim usljed promjene cijena na tržištu. Jedan od tih rizika je i FX rizik koji nastaje kao rezultat promjena valutnih tečajeva i/ili neusklađenosti razine aktive, pasive i izvanbilančnih stavki u istoj valuti - individualna devizna pozicija ili svih valuta zajedno s kojima banka posluje - ukupna devizna pozicija banke.

S ciljem osiguranja primjene i provođenja opreznosnih načela kod obavljanja deviznih aktivnosti banaka, te smanjenja utjecaja FX rizika na njihovu profitabilnost, likvidnost i kapital, FBA je donijela Odluku o upravljanju deviznim rizikom banke³⁰, kojom se definira način izračunavanja

³⁰ "Službene novine Federacije BiH", broj: 81/17

devizne pozicije i najveća dopuštena izloženost FX riziku, tj. ograničenja za otvorenu individualnu i ukupnu deviznu poziciju (duga ili kratka), obračunata u odnosu na priznati kapital banke³¹.

Kako bi FBA pratila usklađenost banaka s propisanim ograničenjima i razinu izloženosti FX riziku, banke su dužne dnevno izvješćivati FBA. Na osnovi kontrole, praćenja i analize dostavljenih izvješća, može se zaključiti da se banke pridržavaju propisanih limita i da obavljaju svoje FX aktivnosti u okvirima istih.

Iako je u valutnoj strukturi financijske aktive dominantan udjel EUR-a, upravljanje FX rizikom banaka za ovu valutu bitno određuje činjenica da CBBiH funkcioniše kao valutni odbor, gdje je EUR sidro valuta.

Prema stanju na dan 31. 3. 2018. na razini bankarskog sektora u valutnoj strukturi aktive banaka stavke u stranim valutama iznosile su 2,3 milijarde KM ili s udjelom od 11% (na kraju 2017. godine 2,3 milijarde KM ili 11,2%).

Valutna struktura pasive bitno je drukčija, jer je udjel obveza u stranoj valuti znatno veći i iznosi 7,7 milijardi KM ili 38,0% kao i na kraju 2017. godine uz udjel od 38,2%.

U sljedećoj tablici daje se struktura i trend financijske aktive i finasijskih obveza i devizna pozicija za EUR, kao najznačajniju valutu i ukupna devizna pozicija na razini bankarskog sektora:

-u milijunima KM-

Opis	31.12.2017.				31.3.2018.				Indeks	
	EUR		UKUPNO		EUR		UKUPNO		EUR	UKUPNO
	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	6/2	8/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
<i>I. Financijska aktiva</i>										
1. Novčana sredstva	906	11,0	1.349	15,2	1.040	12,4	1.550	17,2	115	115
2. Krediti	27	0,3	28	0,3	51	0,6	52	0,6	188	185
3. Krediti s val. klauzulom	6.415	77,7	6.429	72,4	6.525	77,8	6.536	72,6	102	102
4. Ostalo	721	8,7	884	10,0	546	6,5	648	7,2	76	73
5. Ostala fin.akt. s val.kl.	188	2,3	188	2,1	220	2,7	221	2,4	118	118
Ukupno (1+2+3+4)	8.257	100,0	8.878	100,0	8.382	100,0	9.007	100,0	102	101
<i>II. Financijske obveze</i>										
1. Depoziti	6.076	74,3	6.725	76,2	6.101	74,6	6.766	76,4	100	101
2. Uzeti krediti	813	9,9	813	9,2	793	9,7	793	9,0	98	98
3. Dep. i kred. s val.klauz.	1.107	13,6	1.107	12,6	1.108	13,5	1.108	12,5	100	100
4. ostalo	176	2,2	180	2,0	180	2,2	186	2,1	102	103
Ukupno (1+2+3+4)	8.173	100,0	8.825	100,0	8.182	100,0	8.854	100,0	100	100
<i>III. Izvanbilanca</i>										
1. Aktiva	98		147		95		157			
2. Pasiva	218		225		190		195			
<i>IV. Pozicija</i>										
Duga (iznos)					105		115			
%					4,8%		5,3%			
Kratka	36		27							
%	1,6%		1,2%							
Dopuštena	30%		30%		30%		30%			
Manja od dopuštene	28,4%		28,8%		25,2%		24,7%			

Ako se analizira struktura stranih valuta, u financijskoj aktivi³³ dominantan je udjel EUR od 72,8%, (31.12.2017. godine 73,2%), uz neznatno smanjenje nominalnog iznosa sa 1,7 milijardi KM na 1,6 milijardi KM. Udjel EUR u obvezama od 91,3% je skoro na istoj razini (31.12.2017. godine 91,5%), uz rast nominalnog iznosa za svega 9 milijuna KM.

³¹ Člankom 3. Odluke o upravljanju deviznim rizikom banke propisana su ograničenja: za individualnu deviznu poziciju za EUR. Onaj više do 30% priznatog kapitala, za ostale valute do 20% i deviznu poziciju banke najviše do 30%

³² Izvor: Obrazac 5 - Devizna pozicija

³³ Izvor: Izvješće o deviznoj poziciji banke: dio financijske aktive (u stranim valutama denominirana u KM). Financijska aktiva se iskazuje po neto načelu, odnosno umanjena za ispravke vrijednosti i rezerve za potencijalne obveze

U obračun izloženosti FX riziku ulazi i iznos indeksiranih stavki financijske aktive (kredit i ostala financijska aktiva) i financijskih obveza³⁴, koji je posebno značajan u aktivi (6,8 milijardi KM ili 75,0%), što je na približno istoj razini kao i na kraju 2017. godine (6,6 milijardi KM ili 74,5%). Na ostale devizne stavke aktive odnosi se 25,0% ili 2,3 milijarde KM sa strukturom: stavke u EUR 1,6 milijardi KM ili 18,2% i ostale valute 6,8% ili 0,6 milijardi KM kao i na kraju 2017. godine (ostale stavke u EUR na kraju 2017. godine imale su udjel od 1,7 milijardi KM ili 18,6%). Od ukupnih neto kredita (12,2 milijarde KM), oko 54% je ugovoreno s valutnom klauzulom, uglavnom vezano za EUR (99,8%).

Na strani izvora, struktura financijskih obveza uvjetuje i determinira strukturu stavki financijske aktive, za svaku valutu pojedinačno. U deviznim obvezama (8,9 milijardi KM) najveći udjel od 7,1 milijardu KM ili 79,9% imaju stavke u EUR, najviše depoziti (kao i na kraju 2017. godine kada su obveze u EUR iznosile 7,1 milijardu KM uz udjel od 80,1%).

Iznos indeksiranih financijskih obveza posljednjih godina ima trend rasta. Rast indeksiranih financijskih obveza (skoro sve se odnosi na depozite) uvjetovan je odljevom depozita i kreditnih obveza u stranim valutama, koji su bili izvor za kredite odobravane s valutnom klauzulom i kontinuirano visokim iznosom kredita s valutnom klauzulom. S ciljem održavanja devizne usklađenosti, banke povećavaju stavke indeksiranih financijskih obveza (depozita).

Promatrano po bankama i ukupno na razini bankarskog sektora FBiH može se konstatirati kako se izloženost banaka i sektora FX riziku u prvom kvartalu 2018. godine kretala u okviru propisanih ograničenja. Sa 31. 3. 2018. dugu deviznu poziciju imalo je devet banaka, a šest banaka imalo je kratku poziciju. Na razini sektora iskazana je duga devizna pozicija od 5,3% ukupnog temeljnog kapitala banaka³⁵, što je za 24,7 postotnih bodova manje od dopuštene. Individualna devizna pozicija za EUR, iznosila je 4,8% što je za 25,2 postotna boda manje od dopuštene, pri čemu su stavke financijske aktive bile veće od financijskih obveza (neto duga pozicija).

1.3. PREPORUKE ZA BANKARSKI SEKTOR

S obzirom na značajne, zahtjevne i opsežne procese koji se vezuju za reformu regulatornog okvira za poslovanje i nadzor banaka i uspostavu novog okvira za restrukturiranje banaka, početak višegodišnjeg projekta prelaska s postojeće supervizorske metodologije zasnovane na CAMELS-u na potpuno novi supervizorski okvir - SREP, uspostavu novog okvira nadzornog izvješćivanja uz postepeni prelazak s postojećih izvještajnih formi, kako bi se zadržao kontinuitet nadzora poslovanja banaka i izvršila postepena prilagodba novom načinu procjene profila rizičnosti banaka, FBA će u 2018. godini nastaviti jačati supervizorske kapacitete u cilju implementacije novog regulatornog okvira, sukladno ZoB-om, ZoA i na osnovi njih donesenog seta podzakonskih akata. FBA će u narednom razdoblju nastaviti s aktivnostima na daljnjem usklađivanju regulatornog okvira s predmetnim EU Direktivama, međunarodnim standardima i najboljim supervizorskim praksama, što je dio priprema za priključenje BiH EU.

FBA će sukladno propisnim nadležnostima za nadzor poslovanja banaka u FBiH, nastaviti s poduzimanjem mjera i aktivnosti na očuvanju i jačanju stabilnosti bankarskog sektora i zaštite deponenata, te unapređenja sigurnog, kvalitetnog i zakonitog poslovanja banaka u FBiH. Navedene mjere i aktivnosti će naročito biti usmjerene na nastavak kontinuiranog nadzora banaka, s težištem na:

³⁴ U cilju zaštite od promjena deviznog tečaja banke ugovaraju određene stavke aktive (kredit i obveza s valutnom klauzulom (propisom je dopuštena samo dvosmjerna valutna klauzula)

³⁵ Banke su na dan 31. 3. 2018. iskazale otvorenu deviznu poziciju (individualnu i ukupnu) u odnosu na temeljni kapital banke

- kontrolama dominantnih rizičnih segmenata poslovanja, banaka od sistemskog značaja za razvoj kreditnih aktivnosti i banaka kod kojih su koncentrirani veliki iznosi štednje i drugih depozita, primjenjenih praksi u bankama u segmentu zaštite korisnika finansijskih usluga i žiranata i dr.;
- kapitalnom jačanju banaka, a posebno onih s iznadprosječnim rastom aktive i banaka sa smanjenjem koeficijenta adekvatnosti kapitala;
- praćenju primjene MSFI 9, s ciljem adekvatnog vrednovanja finansijske imovine i izdvajanja rezervi za očekivane kreditne gubitke u funkciji održavanja adekvatne kapitaliziranosti banaka u FBiH;
- sistemskom praćenju aktivnosti banaka na primjeni standarda SPNiFTA i unapređenju suradnje s drugim nadležnim institucijama u ovom segmentu;
- uspostavi, širenju i unapređenju suradnje s nadležnim supervizorskim tijelima za nadzor bankarskih grupa iz EU čije članice imaju sjedište u FBiH, kao i drugih zemalja, u cilju efikasnije supervizije i unapređenja supervizorskih praksi, kao i suradnje i razmjene informacija sa ECB-om i EBA-om po pitanjima supervizije i bankarske regulative, te s međunarodnim finansijskim institucijama;
- unapređenju suradnje kroz potpisivanje novih Sporazuma o suradnji s relevantnim institucijama u BiH koje su uključene u institucionalni okvir za obavljanje supervizije, upravljanje kriznim situacijama i sistemskim rizikom, zaštite korisnika finansijskih usluga;
- nastavku suradnje sa UBBiH s ciljem unapređenja poslovanja banaka, usklađenosti njihovog poslovanja s propisima, međunarodnim standardima i pravilima struke, te zahtjevima tržišta i dr.

Polazeći od propisanih nadležnosti, FBA će nastaviti poduzimati mjere i aktivnosti s ciljem realizacije mjera iz Reformske agende i Programa ekonomskih reformi koje se odnose na bankarski i finansijski sektor u FBiH, preporuka FSAP misije u cilju unapređenja kvalitete supervizije bankarskog sektora, kao i obveza preuzetih Pismom namjere koje su vlade u BiH potpisale u sklopu aranžmana sa MMF-om, a koje se odnose na entitetske agencije za bankarstvo, projekata jačanja bankarske supervizije u okviru tehničke pomoći koju pružaju međunarodne finansijske institucije SB i MMF, te u okviru USAID FINRA projekta i dr.

Realizacija navedenih aktivnosti uvjetovana je kontinuiranim angažmanom i usklađenim institucionalnim djelovanjem svih dijelova sustava, sudske, zakonodavne i izvršne vlasti, efikasnom provedbom ekonomskih reformi u realnom sektoru, kako bi se uskladio ostvareni napredak u monetarnoj sferi i bankarskom sektoru, unapređenjem zakonskih propisa u segmentima računovodstva i revizije, upravljanja imovinom, uspostave mehanizma izvansudskog rješavanja dugova gospodarskih društava, sigurnosti i zaštite novca u trezorima i blagajnama banaka i u transportu, rješavanja ili ublažavanja prezaduženih građana, posebnih sudskih odjela za gospodarstvo i dr., što je preduvjet za stvaranje povoljnijeg ukupnog ekonomskog ambijenta koji bi poticajno djelovao na bankarski sektor, realni sektor gospodarstva i stanovništva.

Izvršavanje supervizorskih mjera i aktivnosti pretpostavlja kontinuirano operativno usavršavanje informacijskog sustava, kao bitan preduvjet za efikasan nadzor poslovanja banaka, odnosno informatičke podrške u funkciji upozoravanja i preventivnog djelovanja u otklanjanju slabosti u poslovanju banaka, permanentnu edukaciju i stručno osposobljavanje kadrova.

Zbog posebne uloge i odgovornosti banaka u finansijskom sustavu i ukupnom gospodarskom sustavu, dostignute razine razvijenosti bankarskog sektora u FBiH, te činjenice da depoziti građana predstavljaju dominantan izvor financiranja banaka, od banaka se očekuje da u narednom razdoblju svoje aktivnosti usmjere na:

- kreditnu podršku gospodarstvu i stanovništvu, uz primjenu propisanih zahtjeva u pogledu upravljanja kreditnim rizicima i održavanja adekvatne kapitaliziranosti u odnosu na profil rizičnosti banke;
- efikasnost integralnog sustava upravljanja rizicima i unapređenje sustava ranog prepoznavanja povećanih kreditnih rizika, odnosno pogoršanja kvalitete kreditnog portfelja, kao i efikasnijim mjerama upravljanja NPL-ova;

- usklađivanje poslovanja s novim regulatornim zahtjevima za poslovanje i nadzor banaka;
- konzistentnu i potpunu primjenu MSFI 9 uz adekvatno dokumentiranje prve primjene istog i usporednih podataka u odnosu na MRS 39;
- dosljednu primjenu propisa u segmentu SPNiFTA, zaštite korisnika finansijskih usluga i žiranta, sigurnosti i zaštiti novca u banci i u transportu;
- aktivno sudjelovanje u provedbi reformskih mjera i mjera na rješavanju problema prezaduženosti građana, te finansijskoj konsolidaciji gospodarskih društava i dr.

2. SEKTOR NEDEPOZITNIH FINANCIJSKIH INSTITUCIJA

2.1. MIKROKREDITNI SEKTOR

2.1.1. STRUKTURA MIKROKREDITNOG SEKTORA U FBiH

2.1.1.1. Status, broj i poslovna mreža

U FBiH sa 31. 3. 2018., dozvolu za rad FBA ima 12 MKO, od toga 11 MKF (neprofitne organizacije) i 1 MKD (profitna organizacija), te 41 organizacijski dio tri MKD-a čije je sjedište u RS-u.

U Prilogu 8. nalaze se osnovni podaci o MKF i MKD koje sa 31. 3. 2018. imaju dozvolu za rad FBA za obavljanje poslova davanja mikrokredita.

Na dan 31. 3. 2018., u Registru mikrokreditnih organizacija i njihovih organizacijskih dijelova, kojeg u skladu s člankom 13. ZoMKO, vodi FBA, bilo je evidentirano ukupno 356 organizacijskih dijelova MKO sa sjedištem u FBiH, od čega u FBiH 229, RS-u 123 i Distriktu Brčko 4. Ukupan broj organizacijskih dijelova MKO sa sjedištem u FBiH je na istoj razini u odnosu na kraj prethodne godine.

2.1.1.2. Struktura vlasništva

MKO je pravna osoba koja se, sukladno propisima, može osnovati i poslovati kao MKF ili MKD. MKF u FBiH su osnovane od strane nevladinih, većinom humanitarnih organizacija, udruga građana i fizičkih osoba. Osnivači su po osnovi doniranog kapitala za osnivanje MKF stekli pravo da budu registrirani kao osnivači bez prava vlasništva nad kapitalom. Jedno MKD se nalazi u 100% vlasništvu jedne MKF.

2.1.1.3. Kadrovska struktura

Sa 31. 3. 2018., mikrokreditni sektor zapošljava ukupno 1.486 osoba, što je za 87 osoba ili 6% više u odnosu na stanje sa 31. 12. 2017. MKF zapošljavaju 1.221 osoba ili 82,2%, a MKD 265 osoba ili 17,8%.

Navedeno je prikazano u sljedećoj tablici:

Tablica 40: Kvalifikacijska struktura zaposlenih										
Rb.	Kvalifikacija	31.12.2017.		Ukupno	Udjel (%)	31.3.2018.		Ukupno	Udjel (%)	Indeks
		MKF	MKD			MKF	MKD			
1	2	3	4	5=(3+4)	6	7	8	9=(7+8)	10	11=9/5
1.	NS	3	0	3	0,21	3	0	3	0,20	100
2.	KV	1	0	1	0,07	1	0	1	0,07	100
3.	VKV	8	0	8	0,57	8	0	8	0,54	100
4.	SSS	498	74	572	40,89	497	107	604	40,65	106
5.	VSS	104	31	135	9,65	105	42	147	9,89	109
6.	VSS	560	76	636	45,46	568	113	681	45,83	107
7.	MR	40	1	41	2,93	37	2	39	2,62	95
8.	DR	2	1	3	0,21	2	1	3	0,20	100
UKUPNO		1.216	183	1.399	100,00	1.221	265	1.486³⁶	100,00	106

³⁶ U jednom MKD i jednom MKF, evidentirane su 74 zaposlene osobe angažirane na pola radnog vremena, te su isti evidentirani u izvješćima o kvalifikacijskoj strukturi zaposlenih i MKF i MKD.

Postotak udjela zaposlenih osoba sa srednjom stručnom spremom u porastu je za 6%, s visokom stručnom spremom za 7%, dok je postotak udjela zaposlenih osoba s višom stručnom spremom u porastu za 9%.

2.1.2. FINANCIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA

2.1.2.1. Bilanca stanja

Aktiva mikrokreditnog sektora sa 31. 3. 2018. iznosi 531,8 milijuna KM i za 4,9 milijuna KM ili 1% je veća u odnosu na stanje sa 31. 12. 2017. Rast aktive u odnosu na kraj prethodne godine, bilježi šest MKF i jedno MKD, pad su zabilježile četiri MKF, dok je jedna MKF zadržala približno istu razinu aktive u promatranom razdoblju.

U prilogima 9. i 10. daje se prikaz bilance stanja MKF i MKD.

Pad aktive do 10% u odnosu na 31. 12. 2017. zabilježen je kod tri MKF, dok je kod jedne MKF, u prva tri mjeseca 2018. godine, aktiva smanjena za 2,5 milijuna KM, te je zabilježen pad od 16% u odnosu na kraj prethodne godine.

Najveći udjel u ukupnoj bilanci mikrokreditnog sektora ima pet MKF i jedno MKD s aktivom u iznosu od 490,7 milijuna KM ili 92%.

Bilanca stanja mikrokreditnog sektora prikazana je u sljedećoj tablici:

-000 KM-

Tablica 41: Bilanca stanja mikrokreditnog sektora

OPIS	31.12.2017.			31.3.2018.					Indeks
	Stanje za MKF	Stanje za MKD	UKUPNO	Stanje za MKF	%	Stanje za MKD	%	UKUPNO	
1	2	4	6=(2+4)	7	8	9	10	11=(7+9)	12
AKTIVA									
1. Novčana sredstva	21.989	24.841	46.830	34.016	8	9.427	9	43.443	93
2. Plasmani bankama	1.210	0	1.210	1.220	0	0	0	1.220	101
3. Krediti	329.758	81.396	411.154	320.526		99.252		419.778	102
4. Rezer. za kred. gubitke	2.716	542	3.258	2.919		678		3.597	110
5. Neto krediti	327.042	80.854	407.896	317.607	75	98.574	90	416.181	102
6. Posl. pr. i ost. fik. aktiva	28.383	430	28.813	28.514	7	448	0	28.962	101
7. Dugoročne investicije	33.061	0	33.061	33.061	8	0	0	33.061	100
8. Ostala aktiva	8.062	1.243	9.305	7.730	2	1.416	1	9.146	98
9. Rezerve na ostale stavke aktive, osim kredita	158	30	188	176		39		215	114
UKUPNO AKTIVA	419.589	107.338	526.927	421.972	100	109.826	100	531.798	101
PASIVA									
10. Obv. po uzetim kred.	177.140	68.856	245.996	177.317	42	69.580	63	246.897	100
11. Ostale obveze	21.215	4.656	25.871	20.366	5	5.446	5	25.812	100
12. Kapital	221.234	33.826	255.060	224.289	53	34.800	32	259.089	102
UKUPNO PASIVA	419.589	107.338	526.927	421.972	100	109.826	100	531.798	101
Izvanbilančna evidencija	110.554	420	110.974	109.312		646		109.958	99

U strukturi aktive, novčana sredstva iznose 43,4 milijuna KM ili 8% i manja su za 3,4 milijuna KM ili 7% u odnosu na 31. 12. 2017.

Plasmani bankama iznose 1,2 milijuna KM i veći su za 1% u promatranom razdoblju.

Neto mikrokrediti, odnosno bruto mikrokrediti umanjani za RKG iznose 416,2 milijuna KM ili 78% ukupne aktive i veći su za 8,3 milijuna KM ili 2% u odnosu na 31. 12. 2017. Rast neto mikrokredita u odnosu na kraj prethodne godine iskazalo je pet MKF i jedno MKD, dok je smanjenje neto mikrokredita iskazano kod šest MKF.

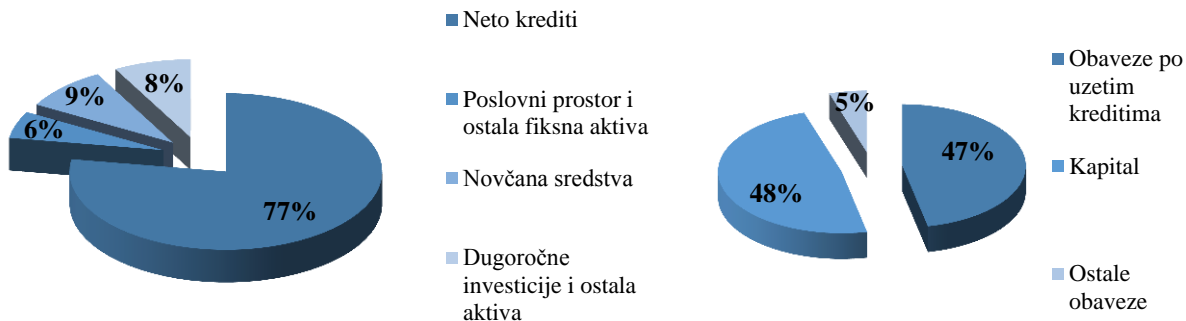
Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva iznose 29 milijuna KM ili 6% ukupne aktive i veća je za 0,1 milijun KM ili 1% u odnosu na kraj prethodne godine. Postotak fiksne aktive u odnosu na ukupnu aktivu (umanjenu za donirani kapital) na razini sektora iznosi 6%, što je u okviru dopuštenog iznosa (do 10%), gledano pojedinačno, a kod dvije MKF prekoračen je ovaj standard.

Dugoročne investicije iskazuje samo jedna MKF u iznosu od 33,1 milijun KM i nije bilo promjena u odnosu na kraj prethodne godine.

Ostala aktiva (umanjena za rezerviranja na ostale stavke aktive osim mikrokredita), iznosi 8,9 milijuna KM koju čine obračunate kamate, predumjovi, aktivna vremenska razgraničenja i dr. Ove dvije bilančne pozicije čine 8% ukupne aktive mikrokreditnog sektora. Postotak ostale aktive na razini mikrokreditnog sektora u odnosu na ukupnu aktivu iznosi 1,7%. Promatrano pojedinačno, niti jedna MKO nema više od 10% iskazanog stanja na ovoj poziciji.

Struktura aktive i pasive mikrokreditnog sektora dana je na sljedećem grafikonu:

Grafikon 26: Struktura aktive i pasive MKO

2.1.2.2. Kapital i obveze

U strukturi pasive mikrokreditnog sektora, obveze po uzetim kreditima iznose 246,9 milijuna KM ili 46% ukupne pasive i nalaze se na približno istoj razini u odnosu na stanje sa 31. 12. 2017. Ročna struktura uzetih kredita daje se u sljedećoj tablici:

-000 KM-

Tablica 42: Ročna struktura uzetih kredita

Opis	31.12.2017.				31.3.2018.				Indeks
	MKF	MKD	Ukupno	%	MKF	MKD	Ukupno	%	
1	2	3	4=(2+3)	5	6	7	8=(6+7)	9	10=8/4
1. Obveze po uzetim kratkoroč. kreditima	86.518	18.273	104.791	38	84.514	21.822	106.336	43	101
2. Obveze po uzetim dugoroč. kreditima	90.622	50.583	141.205	62	92.803	47.758	140.561	57	100
Ukupno	177.140	68.856	245.996	100	177.317	69.580	246.897	100	100

Od ukupnih obveza po uzetim mikrokreditima, dugoročni mikrokrediti iznose 140,6 milijun KM ili 57% i nalaze se na približno istoj razini u odnosu na kraj prethodne godine, dok kratkoročni mikrokrediti iznose 106,3 milijuna KM ili 43% i veći su za 1% u odnosu na kraj prethodne godine. Samo jedna MKF u sektoru nema uzetih mikrokredita.

Ostale obveze iznose 25,8 milijuna KM ili 5% ukupne pasive, a čine ih obveze za porez na dobit, obveze prema zaposlenim, dobavljačima, pasivna vremenska razgraničenja i dr. Postotak ostalih obveza na razini sektora u odnosu na ukupne obveze iznosi 9,5%, a gledajući pojedinačno, ukupno pet MKF ima postotak ostalih obveza veći od 10% u odnosu na ukupne obveze.

Izvanbilančna evidencija na dan 31. 3. 2018. iznosi 110 milijuna KM i manja je za 1% u odnosu na kraj prethodne godine.

Ukupan kapital mikrokreditnog sektora na dan 31. 3. 2018. iznosi 259,1 milijun KM ili 49% ukupne pasive i veći je za 4 milijuna KM ili 2% u odnosu na kraj 2017. godine. Kapital MKF iznosi 224,3 milijuna KM ili 86,6%, a kapital jednog MKD 34,8 milijuna KM ili 13,4%. Struktura kapitala mikrokreditnog sektora prikazana je u sljedećoj tablici:

-000 KM-

Tablica 43: Struktura kapitala mikrokreditnog sektora

Opis	31.12.2017.					31.3.2018.					Indeks
	Stanje za MKF	%	Stanje za MKD	%	Ukupno	Stanje za MKF	%	Stanje za MKD	%	Ukupno	
1	2	3	4	5	6=2+4	7	8	9	10	11=7+9	12=11/6
Donirani kapital	45.851	20	0	0	45.851	45.851	20	0	0	45.851	100
Temeljni kapital	3.820	2	30.600	90	34.420	3.820	2	30.600	88	34.420	100
Višak/manjak prihoda nad rashodima	169.831	77	0	0	169.831	172.902	77	0	0	172.902	102
Emisioni ažio	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Neraspoređena dobit	0	0	1.317	4	1.317	0	0	2.291	7	2.291	174
Zakonske rezerve	0	0	1.909	6	1.909	0	0	1.909	5	1.909	100
Ostale rezerve	1.732	1	0	0	1.732	1.716	1	0	0	1.716	99
Ukupno kapital	221.234	100	33.826	100	255.060	224.289	100	34.800	100	259.089	102

Ukupan kapital mikrokreditnog sektora (umanjen za donirani kapital) iznosi 40,1% ukupne aktive, a dvije MKF imaju postotak iznosa kapitala (umanjenog za donirani kapital) u odnosu na ukupnu aktivu manji od dopuštenog iznosa, odnosno manji od 10% ukupne aktive.

U strukturi kapitala MKF najznačajnija stavka je višak prihoda nad rashodima koji iznosi 172,9 milijuna KM, te čini 77% ukupnog kapitala MKF i veći je za 3,1 milijun KM ili 2% u odnosu na kraj prethodne godine. Manjak prihoda nad rashodima za razdoblje od 1.1. do 31.3.2018. ostvarile su dvije MKF, a višak prihoda nad rashodima devet MKF, dok je jedno MKD ostvarilo neto dobit. Višak prihoda nad rashodima, odnosno dobit od redovnog poslovanja na dan 31. 3. 2018. ostvarilo je sedam MKF i jedno MKD, dok su četiri MKF ostvarile manjak prihoda nad rashodima od redovnog poslovanja. Od te četiri MKF, dvije MKF su, zahvaljujući izvanrednim prihodima, na kraju prvog kvartala 2018. godine, ostvarile pozitivan rezultat. Izvanredni prihodi izravan su rezultat povećane naplate potraživanja po otpisanim mikrokreditima.

Značajan izvor kapitala MKF čini donirani kapital koji iznosi 45,9 milijuna KM ili 20% ukupnog kapitala MKF. Iznos doniranog kapitala o kojem izvješćuju MKO je na istoj razini kao i na kraju prethodne godine. Prema propisanim kvartalnim izvješćima koji se dostavljaju FBA, devet MKF iskazuje vrijednost doniranog kapitala u svojim izvješćima, te vodi evidenciju o stanju istog.

Temeljni kapital MKF na dan 31. 3. 2018. iznosi 3,8 milijuna KM ili 2% ukupnog kapitala MKF. Ostale rezerve, koje se odnose na dvije MKF, iznose 1,7 milijuna KM, ili 1% ukupnog kapitala MKF.

Temeljni kapital jednog MKD iznosi 30,6 milijuna KM i na istoj je razini kao i na kraju prethodne godine, dok neraspoređena i dobit tekuće godine MKD-a iznosi 2,3 milijuna KM.

2.1.2.3. Aktiva i kvaliteta aktive

Osnovna djelatnost MKO je mikrokreditiranje, na koje se odnosi iznos od 419,8 milijuna KM ili 79% ukupne aktive mikrokreditnog sektora. Razina ukupnih mikrokredita na razini sektora sastoji se od stanja mikrokredita MKF, na koje se odnosi 320,5 milijuna KM ili 76,4% od ukupnih mikrokredita i dok se na MKD odnosi 99,3 milijuna KM ili 23,6% od ukupnih mikrokredita.

Neto mikrokrediti, koje čine ukupni mikrokrediti umanjani za RKG, prikazani su u sljedećoj tablici:

- 000 KM -

Tablica 44: Neto mikrokrediti

Red. Broj	Opis	31.12.2017.			31.3.2018.			Indeks
		MKF	MKD	Ukupno	MKF	MKD	Ukupno	
1	2	3	4	5=(3+4)	6	7	8=(6+7)	9=8/5
1.	Krediti	329.758	81.396	411.154	320.526	99.252	419.778	102
2.	RKG	2.716	542	3.258	2.919	678	3.597	110
3.	Neto krediti (1.-2.)	327.042	80.854	407.896	317.607	98.574	416.181	102

Neto mikrokrediti iznose 416,2 milijuna KM i za 2% su veći u odnosu na 31. 12. 2017., dok su mikrokrediti na bruto osnovi također veći za 2,1% u odnosu na kraj prethodne godine.

RKG iznose 3,6 milijuna KM i veće su za 10% u odnosu na 31. 12. 2017. Omjer RKG u odnosu na ukupan kreditni portfelj iznosi 0,9%, te u odnosu na omjer sa 31. 12. 2017., bilježi smanjenje za 0,07 postotnih bodova.

U sljedećoj tablici prikazana je sektorska i ročna struktura mikrokredita na dan 31. 3. 2018.:

- 000 KM -

Tablica 45: Sektorska i ročna struktura mikrokredita MKO na dan 31. 3. 2018.

Red. Broj	Mikrokrediti	Kratkoročni krediti	Dugoročni krediti	Dospjela potraživanja	Ukupno	%
1	2	3	4	5	6=(3+4+5)	7
1.	Pravnim osobama					
a.)	Uslužne djelatnosti	179	6.193	52	6.424	54%
b.)	Trgovina	157	2.891	20	3.068	26%
c.)	Poljoprivreda	5	758	1	764	6%
d.)	Proizvodnja	248	1.325	6	1.579	13%
e.)	Ostalo	26	108	2	136	1%
	Ukupno 1:	615	11.275	81	11.971	100%
2.	Fizičkim osobama					
a.)	Uslužne djelatnosti	4.894	69.089	231	74.214	18%
b.)	Trgovina	1.536	15.025	67	16.628	4%
c.)	Poljoprivreda	7.276	134.421	328	142.025	35%
d.)	Proizvodnja	667	7.529	30	8.226	2%
e.)	Stambene potrebe	2.361	82.343	159	84.863	21%
f.)	Ostalo	13.250	68.196	405	81.851	20%
	Ukupno 2:	29.984	376.603	1.220	407.807	100%
	Ukupno (1+2):	30.599	387.878	1.301	419.778	

Od ukupnog iznosa mikrokredita, 12 milijuna KM ili 3% plasirano je pravnim osobama, a 407,8 milijuna KM ili 97% plasirano je fizičkim osobama. U ročnoj strukturi mikrokredita, na kratkoročne kredite, u koje se uključuju i dospjela potraživanja odnosi se 31,9 milijuna KM ili 8%, a na dugoročne kredite 387,9 milijuna KM ili 92%. Dospjela nenaplaćena potraživanja ukupno iznose 1,3 milijuna KM i gotovo u cijelosti se odnose na kredite dane fizičkim osobama.

Prema granskoj strukturi, najveći iznos od ukupnog iznosa mikrokredita danih pravnim osobama, plasiran je za uslužne djelatnosti i trgovinu – uslužne djelatnosti 6,4 milijuna KM ili 54%, odnosno trgovina 3,1 milijun KM ili 26%. Za proizvodnju dano je 1,6 milijuna KM ili 13% od ukupnog iznosa mikrokredita danih pravnim osobama, dok je za poljoprivredu dano 0,8 milijuna KM ili 6%, a za ostale namjene 0,1 milijun KM ili 1%.

Od ukupnih mikrokredita danih fizičkim osobama najveći udjel imaju mikrokrediti odobreni za poljoprivredu, koji iznose 142,8 milijuna KM ili 34%.

U narednoj tablici prikazana je sektorska struktura mikrokredita:

-000 KM-

Tablica 46: Sektorska struktura mikrokredita

Mikrokrediti za:	31.12.2017.	31.3.2018.	Udjel	Indeks
poljoprivredu	139.381	142.789	34%	102
stambene potrebe	82.832	84.863	20%	102
ostale namjene	81.589	81.987	20%	100
usluge	77.876	80.638	19%	104
trgovinu	20.202	19.696	5%	97
proizvodnju	9.274	9.805	2%	106
Ukupno:	411.154	419.778	100%	102

Ukoliko se promatra sektorska struktura i ročna struktura mikrokredita, može se zaključiti da se mikrokrediti većim dijelom odnose na dugoročne mikrokredite odobrene fizičkim osobama, iz čega proizlazi da se mikrokrediti u najvećem broju slučajeva odobravaju osobama koje nemaju pristup tradicionalnim izvorima financiranja, kako zbog rizičnosti posla kojeg obavljaju, tako i zbog nedostatka adekvatnih kolateralata.

U odnosu na kraj prethodne godine, postotak ukupnih mikrokredita koji se daju po svim mikrokreditnim proizvodima u porastu je od 2% do 6%, osim mikrokredita za trgovinu koji su u padu za 3%, odnosno ostalih mikrokredita koji su se zadržali na približno istoj razini u promatranom razdoblju.

U pogledu ročnosti mikrokredita, dugoročni mikrokrediti su u porastu za 2% u odnosu na kraj prethodne godine, dok su se kratkoročni mikrokrediti (uključujući i dospjela potraživanja), zadržali na približno istoj razini u promatranom razdoblju. U narednoj tablici prikazana je ročna struktura mikrokredita:

-000 KM-

Tablica 47: Ročna struktura mikrokredita

Opis	31.12.2017.	31.3.2018.	Udjel	Indeks
Dugoročni mikrokrediti	379.401	387.878	92%	102
Kratkoročni mikrokrediti s dospjelim potraživanjima	31.753	31.900	8%	100
Ukupno	411.154	419.778	100%	102

Odlukom o visini i načinu formiranja i održavanja rezervi za pokriće kreditnih gubitaka mikrokreditnih organizacija, MKO su dužne sva kreditna sredstva i druga potraživanja raspoređivati u određene grupe primjenom kriterija broja dana kašnjenja u otplati, na način da za svaku grupu izdvaja rezerve za kreditne i druge gubitke na teret troškova poslovanja. Osnovicu za obračun visine rezervi čini iznos neotplaćenog kredita, dospjele kamate i naknade i sve druge stavke kod kojih je MKO izložena riziku nemogućnosti naplate, odnosno poslovnog neuspjeha.

Iznosi potraživanja razvrstanih u grupe prema broju dana kašnjenja i obračunate rezerve po tim grupama sa stanjem na dan 31. 3. 2018. daju se u sljedećoj tablici:

Tablica 48: RKG sa stanjem na dan 31. 3. 2018.

Rb	Dani kašnjenja	Stope rezerviranja	Iznos kredita	Udjel (%)	Dospjela kamata		Iznos ostalih stavki aktive	Rezerviranja			Ukupna rezerviranja
					Stopa rezerviranja	Iznos kamate		Po kreditima	Po dospjelim kamatama	Po ostalim stavkama aktive	
1	2	3	4	5	6	7	8	9=(4x3)/100	10=(7x6)/100	11=(8x3)/100	12=(9+10+11)
1.	0	0%	410.547	97,80	0%	3	0	0	0	0	0
2.	1 – 15	2%	2.261	0,54	2%	33	0	45	1	0	46
3.	16 – 30	15%	2.813	0,67	100%	48	0	422	48	0	470
4.	31 – 60	50%	1.733	0,41	100%	47	0	867	47	0	914
5.	61 – 90	80%	888	0,21	100%	34	0	710	34	0	744
6.	91 – 180	100%	1.536	0,37	100%	86	0	1.552	86	0	1.638
Ukupno			419.778	100,00		251	0	3.596	216	0	3.812
7.	preko 180	Otpis	1.043		100%	86					

*U koloni 9. u kategoriji dana u kašnjenju (91-180), uključena su dodatna rezerviranja jedne MKF za kredite za dodatna sredstva i dodatna rezerviranja u skladu s usuglašavanjem načina obračuna rezervi po instrukcijama FBA.

Evidentno je da 97,8% mikrokredita nije u kašnjenju, dok preostalih 2,2% mikrokredita ima kašnjenje u otplati od 1-180 dana. Ukupan iznos dospjelih kamata po aktivnim mikrokreditima koji imaju kašnjenje u otplati dulje od 1-180 dana iznosi 0,2 milijuna KM. Ukupan iznos obračunatih rezervi po svim osnovama je 3,8 milijuna KM i veće su za 11% u odnosu na 31. 12. 2017., što ukazuje da je došlo do blagog pogoršanja kvalitete aktive.

Tijekom prva tri mjeseca 2018. godine na razini mikrokreditnog sektora izvršen je otpis od 1 milijun KM glavnice i 0,1 milijun KM kamate, dok je u istom razdoblju naplaćeno 1,9 milijuna KM otpisane glavnice i 0,2 milijuna KM otpisane kamate.

Ključni pokazatelji kvalitete mikrokreditnog portfelja

U usporedbi s krajem prethodne godine, mikrokreditni portfelj bilježi rast od 2% (8,6 milijuna KM), ali iskazuje blago pogoršanje pokazatelja kvalitete aktivnog kreditnog portfelja. Blago pogoršanje pokazatelja kvalitete aktivnog portfelja iskazano je povećanjem stope RKG, sa 0,8%, koliko je iznosila sa 31. 12. 2017., na 0,9%. Portfelj u riziku preko 30 dana kašnjenja (PAR>30 dana) bilježi blago pogoršanje, te je sa 0,9% koliko je iznosio na kraju prethodne godine, povećan na 1%. Ukupan rezultat sektora po pitanju rizičnosti portfelja nalazi se u okviru propisanog standarda (ispod 5%), a gledajući pojedinačno dvije MKF krše propisani standard. Portfelj u riziku preko jednog dana kašnjenja (PAR>1 dana), bilježi blago pogoršanje, te je sa 2%, koliko je iznosio na kraju prethodne godine, povećan na 2,2%.

U prva tri mjeseca 2018. godine, na razini mikrokreditnog sektora izvršen je otpis u ukupnom iznosu od 1,1 milijun KM, od čega se 1 milijun KM odnosi na otpisanu glavnice, što se odnosi na 469 kreditnih partija (463 odnose se na fizičke osobe, a 6 na pravne osobe). Na razini sektora, postotak otpisa sa 31. 3. 2018. iznosio je 1% i ovaj pokazatelj je na istoj razini kao i na kraju prethodne godine, i u okviru je propisanog standarda, pri čemu jedna MKF ne zadovoljava propisani standard u pogledu postotka otpisa kredita koji mora biti ispod 3%.

Na razini mikrokreditnog sektora tijekom prva tri mjeseca 2018. godine, izvršena je naplata u iznosu od 1,9 milijuna KM otpisane glavnice i 0,2 milijuna KM otpisane kamate, dok je u istom izvještajnom razdoblju trajni otpis iznosio 27 tisuća KM po glavnici i 8 tisuća KM po kamati.

Iznosi ukupnih potraživanja po otpisanoj glavnici i kamati sa stanjem na dan 31. 3. 2018. prikazani su u sljedećoj tablici:

-000 KM-

Tablica 49: Potraživanja po otpisanoj glavnici i kamati

Opis	Fizičke osobe		Pravne osobe		Ukupno	
	Otpisana glavnica	Otpisana kamata	Otpisana glavnica	Otpisana kamata	Otpisana glavnica	Otpisana kamata
1	2	3	4	5	6	7
Početno stanje na datum 1.1.2018.	95.612	10.336	2.867	306	98.479	10.642
Promjene u 2018. godini:						
Novi otpis u tekućoj godini	966	80	77	6	1.043	86
<i>otpis u razdoblju 1.1.-31.3.</i>	966	80	77	6	1.043	86
Naplaćeno u tekućoj godini	1.929	162	16	0	1.945	162
<i>naplata otpisa u razdoblju 1.1.-31.3.</i>	1.929	162	16	0	1.945	162
Trajni otpis u tekućoj godini	27	8	0	0	27	8
<i>trajni otpis u razdoblju 1.1.-31.3.</i>	27	8	0	0	27	8
Saldo na datum 31.3.2018.	94.622	10.246	2.928	312	97.550	10.558

*Napomena: Podaci u Tablici 49. razlikuju se od ukupnih potraživanja po otpisanim kreditima prikazanih u izvanbilančnoj evidenciji za iznos od 1,5 milijuna KM koji se odnosi na sudske troškove, zatezne i procesne kamate kao dio izvansudskih nagodbi kod tri MKF.

Ukupna potraživanja po otpisanim mikrokreditima u izvanbilančnoj evidenciji sa 31. 3. 2018. iznose 109,6 milijuna KM i manja su za 1% u odnosu na kraj prethodne godine.

2.1.2.4. Profitabilnost

U razdoblju od 1.1. do 31.3.2018. jedno MKD iskazalo je neto dobit u iznosu od 974 tisuće KM, a u istom razdoblju prethodne godine 38 tisuća KM neto dobiti). U prvom kvartalu 2018. godine MKF su iskazale višak prihoda nad rashodima u ukupnom iznosu od 3,7 milijuna KM, dok su u istom razdoblju prethodne godine, MKF iskazale višak prihoda nad rashodima u ukupnom iznosu od 4,4 milijuna KM.

U prilogima 11. i 12. daje se račun dobiti i gubitka za MKD i za MKF.

U prvom kvartalu 2018. godine, od ukupno 11 MKF, devet MKF je ostvarilo višak prihoda nad rashodima u ukupnom iznosu od 3,8 milijuna KM, dok su dvije MKF ostvarile manjak prihoda nad rashodima u ukupnom iznosu od 69 tisuća KM.

Na razini mikrokreditnog sektora u FBiH, ostvaren je pozitivan finansijski rezultat u iznosu od 4,7 milijuna KM, što je za 311 tisuća KM ili 7% više u odnosu na isto razdoblje prethodne godine.

Struktura računa dobiti i gubitka mikrokreditnog sektora FBiH je prikazana u sljedećoj tablici:

Tablica 50: Račun dobiti i gubitka mikro kreditnog sektora

Red. broj	Opis	Za razdoblje 1.1. - 31.3.2017.				Za razdoblje 1.1. - 31.3.2018.				Indeks
		MKF	MKD	Ukupno	%	MKF	MKD	Ukupno	%	
1	2	1	2	3=(1+2)	4	5	6	7=(5+6)	8	9=(7/3)
1.	Prihodi									
1.1.	Prihodi od kamata i slični prihodi	17.008	1.361	18.369	89	16.149	3.908	20.057	90	109
1.2.	Operativni prihodi	2.095	112	2.207	11	1.790	349	2.139	10	97
2.	Ukupni prihodi (1.1.+1.2.)	19.103	1.473	20.576	100	17.939	4.257	22.196	100	108
3.	Rashodi									
3.1.	Rashodi po kamatama i slični rashodi	2.293	445	2.738	14	2.061	842	2.903	15	106
3.2.	Operativni rashodi	13.901	885	14.786	79	13.305	1.998	15.303	78	103
3.3.	Trošk. rez. za kred. i dr. gubitke	1.127	109	1.236	7	1.120	377	1.497	7	121
4.	Ukupni rashodi (3.1.+3.2.+3.3.)	17.321	1.439	18.760	100	16.486	3.217	19.703	100	105
5.	Izvanredni prihodi	2.692	6	2.698		2.405	6	2.411		89
6.	Izvanredni rashodi	111	2	113		120	72	192		170
7.	Ukupno prihodi -rashodi (2+5-4-6)	4.363	38	4.401		3.738	974	4.712		107
8.	Višak/manjak prihoda nad rashodima	4.363		4.363		3.738		3.738		86
9.	Dobit prije oporezivanja		38	38			974	974		
10.	Porezi			0			0	0		
11.	Neto dobit/gubitak		38	38			974	974		
12.	Ukupan fin. rezultat			4.401				4.712		

Ukupni prihodi mikro kreditnog sektora za prvi kvartal 2018. godine iznose 22,2 milijuna KM i u odnosu na isto razdoblje prethodne godine veći su za 1,6 milijuna KM ili 8%. Najveći dio prihoda odnosi se na prihode od kamata, koji iznose 20,1 milijun KM ili 90% ukupnih prihoda i u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, veći su za 1,7 milijuna KM ili 9%, dok operativni prihodi iznose 2,1 milijun KM ili 10% ukupnih prihoda i u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, manji su za 0,1 milijun KM, odnosno za 3%.

Izvanredni prihodi mikro kreditnog sektora ostvareni u razdoblju od 1.1. do 31.3.2018. iznose 2,4 milijuna KM i manji su za 0,3 milijuna KM, odnosno 11% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. Izvanredni prihodi većinom se odnose na naplatu potraživanja po otpisanim kreditima.

Ukupni rashodi iznose 19,7 milijuna KM od kojih se 16,5 milijuna KM ili 83,7% odnosi na rashode MKF, a 3,2 milijuna KM ili 16,3% na rashode jednog MKD. U odnosu na isto razdoblje prethodne godine ukupni rashodi veći su za 0,9 milijuna KM ili 5%. U strukturi rashoda, 2,9 milijuna KM ili 15% od ukupnih rashoda odnosi se na rashode po kamatama na uzete mikro kredite i ostale slične rashode i veći su za 0,2 milijuna KM, odnosno 6% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. Operativni rashodi iznose 15,3 milijuna KM ili 78% ukupnih rashoda i u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, veći su za 0,5 milijuna KM ili 3%. Troškovi rezerviranja za kreditne i druge gubitke iznose 1,5 milijuna KM ili 7% od ukupnih rashoda i u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, veći su za 21%.

Izvanredni rashodi MKO ostvareni tijekom prva tri mjeseca 2018. godine iznose 0,2 milijuna KM, veći su za 0,1 milijun KM ili 70% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine.

2.1.2.5. Ponderirane NKS i EKS

EKS na mikro kredite je ukupna cijena tih mikro kredita, a obračunava se i iskazuje sukladno Odluci o jedinstvenom načinu obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite. Ponderirane NKS i EKS računaju se na novoodobrene mikro kredite u izvještajnom mjesecu.

U skladu s mjesečnim izvješćima o ponderiranim NKS i EKS po mikro kreditima, u prvom kvartalu 2018. godine MKO su plasirale mikro kredite u ukupnom iznosu od 107,5 milijuna KM što je za 10,5

milijuna KM, odnosno 11% više u odnosu na iznos mikrokredita plasiranih u istom razdoblju prethodne godine. Sa stanjem na 31. 3. 2018., MKO su imale 160.422 aktivne kreditne partije, što je za 4.510 kreditnih partija, odnosno 3% više u odnosu na kraj prethodne godine.

Prosječan iznos mikrokredita na razini sektora, na dan 31. 3. 2018., bio je 2.617 KM, prosječan iznos mikrokredita MKF iznosi 2.334 KM, dok je prosječan iznos mikrokredita u MKD 4.302 KM.

U sljedećoj tablici su prikazane prosječne NKS i EKS na mikrokredite po proizvodima:

Tablica 51: Prosječne ponderirane NKS i EKS na mikrokredite za I. kvartal 2018. godine – po proizvodima				
Rb.	Opis	Ukupan iznos isplata mikrokredita u I. kvartalu 2018. godine (u 000 KM)	Ponderirana NKS (prosječna)	Ponderirana EKS (prosječna)
1.	Kratkoročni mikrokrediti za:	16.048	20,06%	26,78%
1.1.	Uslužne djelatnosti	2.518	18,88%	25,43%
1.2.	Trgovinu	935	19,11%	26,33%
1.3.	Poljoprivredu	3.771	18,47%	24,93%
1.4.	Proizvodnju	489	17,54%	22,62%
1.5.	Stambene potrebe	1.082	21,38%	28,92%
1.6.	Nenamjenski-osnovne potrebe	1.863	19,75%	25,56%
1.7.	Ostalo	5.390	21,97%	29,16%
2.	Dugoročni mikrokrediti za:	91.445	19,58%	23,26%
2.1.	Uslužne djelatnosti	18.793	19,47%	23,03%
2.2.	Trgovinu	3.805	19,58%	23,57%
2.3.	Poljoprivredu	29.744	18,29%	21,54%
2.4.	Proizvodnju	2.108	19,72%	23,42%
2.5.	Stambene potrebe	18.090	19,52%	22,71%
2.6.	Nenamjenski-osnovne potrebe	2.189	21,23%	26,03%
2.7.	Ostalo	16.716	21,82%	26,73%
Ukupno		107.493	19,65%	23,79%

Za kratkoročne mikrokredite, prosječna ponderirana NKS kreće se u rasponu od 17,54% za proizvodnju do 21,97% za ostale mikrokredite, a EKS u rasponu 22,62% za proizvodnju do 29,16% za ostale mikrokredite. Prosječna ponderirana NKS na dugoročne mikrokredite kreće se u rasponu 18,29% za poljoprivredu do 21,82% za ostale mikrokredite, a efektivna kamatna stopa u rasponu od 21,54% za poljoprivredu do 26,73% za ostale kredite. Analizirajući EKS po mikrokreditnim proizvodima, zaključuje se da su najpovoljniji krediti plasirani za poljoprivredu i proizvodnju.

Na razini mikrokreditnog sektora smanjene su EKS na ukupne mikrokredite, s obzirom da su na kraju prvog kvartala 2018. godine prosječne ponderirane EKS na ukupne mikrokredite u mikrokreditnom sektoru iznosile 23,79% i u odnosu na četvrti kvartal 2017. godine, smanjene su za 0,94 postotna boda. Promatrajući isto razdoblje, prosječne ponderirane EKS na kratkoročne mikrokredite iznosile su 26,78%, što predstavlja smanjenje za 1,25 postotnih bodova. Prosječne ponderirane EKS na dugoročne mikrokredite na kraju prvog kvartala 2018. godine iznosile su 23,26%, što je smanjenje za 0,87 postotnih bodova u odnosu na četvrti kvartal prethodne godine.

2.1.3. PREPORUKE ZA MIKROKREDITNI SEKTOR

U segmentu nadzora poslovanja mikrokreditnog sektora u FBiH, FBA će u okviru propisanih nadležnosti u narednom razdoblju nastaviti s planiranim aktivnostima, koje će biti usmjerene na:

- usklađivanje podzakonskog okvira s novim zakonskim propisom, s obzirom da je Vlada FBiH u svibnju 2018. godine utvrdila nacrt novog ZoMKO;
- nadzor usklađenosti poslovanja MKO sa zakonskim propisima s ciljem pune primjene odredaba ZoMKO u pogledu ostvarenja propisanih ciljeva mikrokreditiranja u smislu poboljšanja materijalnog položaja korisnika mikrokredita, doprinosa povećanju zaposlenosti i podrške razvoju poduzetništva;

- izvršenje planiranih kontrola usklađenosti MKO s propisanim regulatornim zahtjevima s ciljem potpune i adekvatne primjene važećih propisa i povećanja transparentnosti poslovanja mikrokreditnog sektora u FBiH i poduzimanje odgovarajućih supervizorskih mjera.

U vezi s navedenim, mikrokreditni sektor u FBiH ima obvezu u svom poslovanju, a polazeći od propisanih regulatornih zahtjeva i ciljeva mikrokreditiranja, primjenjivati propisane standarde i ograničenja u obavljanju poslova mikrokreditiranja, izvješćivanja i revizije. U vezi s navedenim, potrebno je da MKO nastave raditi na usklađivanju i kontroli kamatnih stopa na mikrokredite s osnovnim ciljevima mikrokreditiranja i odredbama o zaštiti korisnika financijskih usluga, dajući na taj način doprinos stabilnosti i održivosti mikrokreditnog sektora u FBiH, kao i uspostavi zdravih praksi upravljanja rizicima kojima su ili kojima bi mogle biti izložene MKO, efikasnih sustava unutarnjih kontrola, adekvatne i organizacijski neovisne funkcije unutarnje revizije, optimiziranju resursa MKO i primjenu načela odgovornog kreditiranja putem mikrokredita, redovito, ažurno i točno dostavljanje podataka CBBiH za potrebe vođenja CRK-a i dr.

2.2. LEASING SEKTOR

2.2.1. STRUKTURA LEASING SEKTORA U FBiH

2.2.1.1. Broj leasing društava

Dozvolu za obavljanje poslova leasinga na dan 31. 3. 2018. posjeduju šest leasing društava. U odnosu na isto razdoblje prethodne poslovne godine došlo je do smanjenja broja leasing društava uslijed statusne promjene jednog leasing društva, koje je pripojeno matičnoj banci.

U prilogu 13. daju se osnovni podaci o leasing društvima u FBiH.

2.2.1.2. Struktura vlasništva

Struktura vlasništva na razini leasing sektora u FBiH je sljedeća: tri leasing društva se nalaze u 100% vlasništvu nerezidentnih pravnih osoba, jedno leasing društvo je u većinskom vlasništvu nerezidentne pravne osobe, dok se dva leasing društva nalaze u 100% vlasništvu rezidentnih pravnih osoba.

Detaljni podaci o pregledu vlasničke strukture leasing društava dani su u prilogu 14.

2.2.1.3. Kadrovska struktura

Na dan 31. 3. 2018. u leasing sektoru u FBiH je ukupno zaposlena 101 osoba, od čega je 96 stalno zaposlenih, dok je pet osoba angažirano putem studentskog servisa i preko organizacija koje posreduju u zapošljavanju (privremeno zaposleni).

U sljedećoj tablici su iskazani podaci o broju zaposlenih u leasing sektoru FBiH po razdobljima:

Tablica 52: Broj zaposlenih u leasing sektora					
	31.12.2016	31.12.2017	31.3.2018	Indeks (2/1)	Indeks (3/2)
	1	2	3	4	5
Broj zaposlenih u leasing društvima sa sjedištem u FBiH					
Broj stalno zaposlenih	149	98	96	66	98
Broj privremeno zaposlenih	11	6	5	55	83
Ukupno	160	104	101	65	97

U kvalifikacijskoj strukturi zaposlenika u leasing sektoru u FBiH na dan 31. 3. 2018. nije bilo značajnijih promjena u odnosu na prethodna izvještajna razdoblja.

U sljedećoj tablici su iskazani podaci o kvalifikacijskoj strukturi zaposlenih u leasing sektoru po razdobljima:

Tablica 53: Kvalifikacijska struktura zaposlenih u leasing sektoru								
	31.12.2016		31.12.2017		31.3.2018		Indeks (2/1)	Indeks (2/3)
	1	2	3	4	5			
Visoka stručna sprema	120	75,0%	81	77,9%	77	76,2%	68	95
Viša stručna sprema	5	3,1%	4	3,8%	4	4,0%	80	100
Srednja stručna sprema	23	14,4%	13	12,5%	13	12,9%	57	100
Ostali	12	7,5%	6	5,8%	7	6,9%	50	117
Ukupno	160	100,0%	104	100,0%	101	100,0%	65	97

Ocjena performansi leasing društva mjeri se putem omjera aktive i broja zaposlenih (aktiva po zaposlenom). Na dan 31. 3. 2018. na razini leasing sektora u FBiH aktiva po zaposlenom iznosi 2,5 milijuna KM aktive, što je u odnosu na prethodno izvještajno razdoblje veće za 37 tisuća KM ili 1,5%.

Analitički pokazatelji za pojedinačna leasing društva kreću se u rasponu od 0,5 do 3,2 milijuna KM aktive po zaposlenom.

2.2.2. FINANCIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA

2.2.2.1. Bilanca stanja

Ukupna aktiva leasinga sektora na dan 31. 3. 2018. iznosila je 256,5 milijuna KM, što je za 3,7 milijuna KM ili 1,4% manje u odnosu na 31. 12. 2017.

U prilogu 15. dana je konsolidirana bilanca stanja leasing društava.

Usporedbom pojedinačne aktive leasing društava u FBiH, šest leasing društava na dan 31. 3. 2018. s podacima na dan 31. 12. 2017., dolazi se do zaključka da je kod dva leasing društva evidentan porast bilančne sume u iznosu od 12,9 milijuna KM, dok je kod četiri leasing društva evidentan pad bilančne sume u ukupnom iznosu od 16,6 milijuna KM, od čega se na jedno leasing društvo odnosi 10,3 milijuna KM ili 79,7% od ukupnog iznosa smanjenja bilančne sume, uslijed značajnog smanjenja pozicije bilance stanja koji se odnosi na poziciju - Plasmani bankama.

Na jedno leasing društvo (promatrano po veličini aktive) odnosi se 43,3% od ukupne aktive leasing društava.

U prilogu 16. daje se rangiranje aktive leasing društava u FBiH.

U strukturi ukupne aktive leasing sektora najznačajniji udjel su imala neto potraživanja po osnovi financijskog leasinga koja iznose 180,1 milijun KM ili 70,2% od ukupne aktive. U usporedbi sa 31. 12. 2017., neto potraživanja po osnovi financijskog leasinga su veća za 4,1 milijun KM ili 2,3%, dok su bruto potraživanja po osnovi financijskog leasinga veća za 3,8 milijuna KM ili 2%.

Uvidom u izvješća banke koja obavlja poslove financijskog leasinga, konstatirano je da su u istim iskazana neto potraživanja po osnovi ugovora o financijskom leasingu u iznosu od 68,4 milijuna KM, što ukazuje da su ukupna neto potraživanja (potraživanja iskazana u bilancama leasing društava i

banaka registriranih u FBiH) iznosila 248,5 milijuna KM i ista su za 1,3 milijuna KM ili 1% manja u odnosu na 31. 12. 2017.

U strukturi potraživanja po osnovi financijskog leasinga na razini leasing sektora u FBiH, na ugovore odobrene po osnovi financiranja putničkih vozila i vozila za obavljanje djelatnosti se odnosi 86,2%, na ugovore odobrene po osnovi financiranja opreme 12,2%, dok se na ugovore financijskog leasinga putem kojih su financirane nekretnine 1,6%.

U sljedećim tablicama iskazana je struktura potraživanja po financijskom leasingu na razini leasing sektora u FBiH (potraživanja prije umanjena po osnovi rezervi za gubitke) na dan 31. 3. 2018. i usporedni pregled strukture potraživanja sa 31. 12. 2017. i 31. 3. 2018.:

-u 000 KM-

Tablica 54: Struktura potraživanja leasing sektora po financijskom leasingu na dan 31. 3. 2018.					
Prema predmetu leasinga	Kratkoročna potraživanja	Dugoročna potraživanja	Dospjela potraživanja	Ukupna potraživanja	Udjel u ukupnom potraživanju
1	2	3	4	5	6
Putnička vozila	20.303	35.383	931	56.617	31,1%
Vozila za obavljanje djelatnosti (terenska i putnička)	39.164	59.543	1.472	100.179	55,1%
Strojevi i oprema	10.416	11.267	483	22.166	12,2%
Nekretnine	460	2.398	44	2.902	1,6%
Ostalo	12	3	1	16	0,0%
Ukupno	70.355	108.594	2.931	181.880	100,0%
Prema korisniku leasinga	Kratkoročna potraživanja	Dugoročna potraživanja	Dospjela potraživanja	Ukupna potraživanja	Udjel u ukupnom potraživanju
1	2	3	4	5	6
Pravne osobe	63.461	94.210	2.718	160.388	88,2%
Poduzetnici	1.522	2.307	73	3.902	2,1%
Fizičke osobe	3.903	8.489	135	12.527	6,9%
Ostalo	1.469	3.588	5	5.063	2,8%
Ukupno	70.355	108.594	2.931	181.880	100,0%

-u 000 KM-

Tablica 55: Struktura potraživanja po financijskom leasingu - usporedni pregled			
Prema predmetu leasinga	Potraživanja na dan 31. 12. 2017.	Potraživanja na dan 31. 3. 2018.	Indeks
1	2	3	4
Putnička vozila	73.142	77.382	106
Vozila za obavljanje djelatnosti (terenska i putnička)	79.545	79.414	100
Strojevi i oprema	22.343	22.166	99
Nekretnine	3.037	2.902	96
Ostalo	18	16	89
Ukupno	178.085	181.880	102
Prema korisniku leasinga	Potraživanja na dan 31. 12. 2017.	Potraživanja na dan 31. 3. 2018.	Indeks
1	2	3	4
Pravne osobe	156.216	160.388	103
Poduzetnici	3.951	3.902	99
Fizičke osobe	12.678	12.527	99
Ostalo	5.240	5.063	97
Ukupno	178.085	181.880	102

Neto potraživanja po osnovi zajma su na dan 31. 3. 2018. iznosila 11,1 milijun KM ili 4,3% od iznosa ukupne aktive leasing sektora u FBiH. U odnosu na 31. 12. 2017., neto potraživanja po osnovi zajma su smanjena za 2,4 milijun KM ili 17,8%, dok su bruto potraživanja smanjena za 2,4 milijuna KM ili 15,3%.

Potraživanja po osnovi zajmova u strukturi ukupne aktive leasing društava su smanjena zbog kontinuiranog smanjenja potraživanja po osnovi zajma, jer je odredbama ZoL-a zabranjeno leasing društvima zaključivanje novih ugovora o zajmu, a isti će ostati u bilancama dok ne isteknu ugovoreni rokovi na koje su odobreni.

Iskazani iznos neto potraživanja po osnovi zajma se odnosi na potraživanja jednog leasing društva, koje u svom portfelju ima značajne iznose potraživanja po zajmu supsidijarnih osoba, putem kojih su prije stupanja na snagu ZoL-a financirani projekti izgradnje nekretnina.

Iskazano stanje bilančne pozicije novac i novčani ekvivalenti na dan 31. 3. 2018. je iznosilo 14,3 milijuna KM, što je za 0,6 milijuna KM ili 4,1% više u odnosu na 31. 12. 2017. Udjel navedene pozicije u ukupnoj aktivi je iznosio 5,6% i isti se povećao u odnosu na 31. 12. 2017., kada je iznosio 5,3%.

Iskazano stanje pozicije plasmani bankama je na dan 31. 3. 2018. iznosilo 10,1 milijun KM, što je za 6,9 milijuna KM ili 40,5% manje u odnosu na 31. 12. 2017. Navedena pozicija se uglavnom odnosi na oročena sredstva leasing društava kod komercijalnih banaka.

Neto vrijednost osnovnih sredstava financiranih putem operativnog leasinga na dan 31. 3. 2018. je iznosila 29,8 milijuna KM i za 1,2 milijuna KM ili 4,1% je više u odnosu na 31. 12. 2017.

Pojedinačno promatrano, kod jednog leasing društva je iskazan porast neto vrijednosti osnovnih sredstava financiranih putem operativnog leasinga u iznosu od 2 milijuna KM, dok je kod pet leasing društava iskazano smanjenje u iznosu od 0,8 milijuna KM, od čega se 0,6 milijuna KM ili 69,9% odnosi na jedno leasing društvo.

U sljedećoj tablici je iskazana struktura neto bilančnih pozicija aktive leasing sektora:

-u 000 KM-

Tablica 56: Struktura neto bilančnih pozicija aktive leasing sektora					
Opis	31.12.2017	Udjel u aktivi %	31.3.2018	Udjel u aktivi %	Indeks
1	2	3	4	5	6
Financijski leasing	176.007	67,6%	180.089	70,2%	102,3
Operativni leasing	28.616	11,0%	29.791	11,6%	104,1
Zajam	13.449	5,2%	11.059	4,3%	82,2
Ostala imovina	42.123	16,2%	35.515	13,8%	84,3
Ukupno	260.204	100,0%	256.454	100,0%	98,6

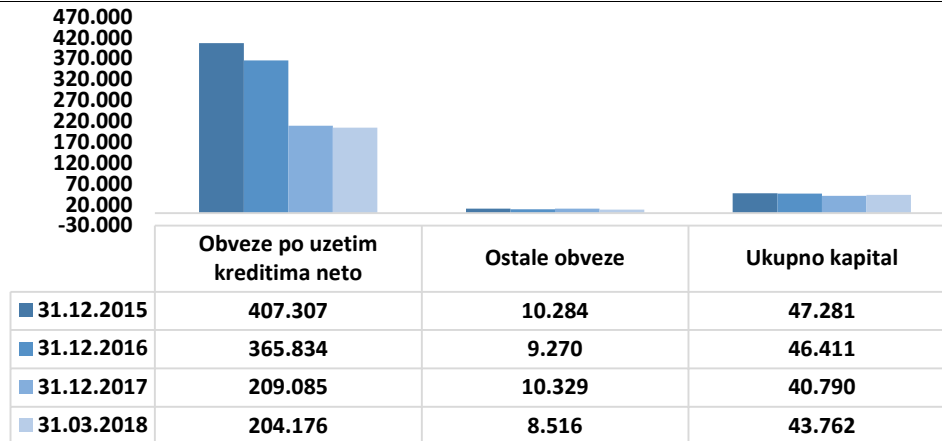
U prilogu 17. daje se pregled osnovnih financijskih pokazatelja leasing društava.

2.2.2.2. Kapital i obveze

Obveze po uzetim kreditima na dan 31. 3. 2018. i dalje predstavljaju dominantnu poziciju u strukturi ukupne pasive leasing sektora u FBiH (79,6% od ukupnog iznosa bilančne sume). U sljedećem grafikonu je iskazana struktura pasive leasing sektora u FBiH:

Grafikon 27: Struktura pasive

Od ukupnog iznosa obveza po uzetim kreditima cjelokupan iznos se odnosi na dugoročne obveze po kreditima.

Ukupne obveze leasing sektora na dan 31. 3. 2018. su iznosile 212,7 milijuna KM. U usporedbi sa stanjem na 31. 12. 2017. iste su smanjene za 6,7 milijuna KM ili 3,1%.

Na zaduženja kod komercijalnih stranih i domaćih banaka, koje uglavnom pripadaju bankarskim grupama kojima leasing društva pripadaju, odnosi se 38% od ukupnih kreditnih zaduženja, dok se 32,5% odnosi na izravna zaduženja od osnivača i 29,5% na zaduženja od europskih banaka (EIB, EBRD, CEDB i DEG). Kreditna sredstva od ovih banaka su po prirodi namjenska i uglavnom su usmjerena na razvoj srednjih i malih poduzeća, a osigurana su bankarskim garancijama izdanim od strane matičnih banaka ili njihovih holding kompanija.

Ukupna ponderirana NKS koju leasing društva plaćaju na izvore sredstava u razdoblju od 1.1. do 31.3.2018. je iznosila 1,5% na godišnjoj razini (kamatna stopa izračunata na bazi prosječnog stanja uzetih kredita i kamatnog rashoda u promatranom razdoblju) i ista je veća u odnosu na 31. 12. 2017. kada je iznosila 1,2%.

Ukupni kapital leasing sustava je na dan 31. 3. 2018. iznosio 43,8 milijuna KM. U usporedbi sa 31. 12. 2017., navedena pozicija je povećana za 3 milijuna KM ili 7,3%.

Pojedinačno promatrano, kod četiri leasing društva je došlo do povećanja ukupnog kapitala u iznosu od 3,2 milijuna KM (usljed pozitivnog poslovanja istih), dok je kod dva leasing društva došlo do smanjenja ukupnog kapitala u iznosu od 271 tisuću KM. Sva leasing društva su iskazala ukupan iznos kapitala veći od minimalnog iznosa (250 tisuća KM) propisanog odredbama članka 8. ZoL-a.

2.2.2.3. Aktiva i kvaliteta aktive

Prema podacima iz izvješća leasing sektora u FBiH, rezerve za gubitke po financijskom leasingu na dan 31. 3. 2018. iskazane su u iznosu od 1,8 milijun KM i iste su manje za 288 tisuća KM ili 13,9% u odnosu na 31. 12. 2017. U strukturi potraživanja po financijskom leasingu na dan 31. 3. 2018. iskazano je ukupno 2,9 milijuna KM dospjelih neizmirenih potraživanja i ista su manja za 493 tisuće KM ili 14,4% u odnosu na 31. 12. 2017.

U prilogu 18. daje se detaljan pregled rezervi za financijski leasing, a u sljedećoj tablici struktura formiranih rezervi za gubitke leasing sektora po kategorijama kašnjenja:

Tablica 57: Formirane rezerve leasing sektora za financijski leasing po kategorijama kašnjenja

Dani kašnjenja	Ukupne rezerve 31.12.2017	Ukupne rezerve 31.3.2018	Indeks
1	2	3	4
0-60	931	851	91
60-90	164	147	90
90-180	104	340	327
preko 180	879	452	51
preko 360	0	0	0
Ukupno	2.078	1.790	86

Smanjenje iznosa formiranih rezervi za gubitke dodatno ukazuje na stabilizaciju poslovanja i činjenicu da tijekom prvog kvartala 2018. godine nije došlo do pogoršanja kvalitete portfelja koji se odnosi na potraživanja po financijskom leasingu.

Promatrano po kategorijama kašnjenja dospjelih nenaplaćenih potraživanja, u usporedbi sa 31. 12. 2017., konstatirano je smanjenje rezervi za gubitke u kategorijama kašnjenja od 0-60, 60-90 i preko 180 dana, dok je povećanje evidentirano u kategoriji od 90-180 dana.

Rezerve za zajmove na dan 31. 3. 2018. su iznosile 1,9 milijuna KM i ostale su približno iste kao i sa 31. 12. 2017. Cjelokupan iznos formiranih rezervi za zajmove na dan 31. 3. 2018. su formirane od strane jednog leasing društva koje u svom portfelju ima značajan iznos potraživanja po ugovorima zajma od supsidijarnih osoba.

U prilogu 19. daje se pregled rezervi za zajmove leasing društava.

Ukupan iznos otpisanih potraživanja po financijskom leasingu i zajmu na dan 31. 3. 2018. je iznosio 76,6 milijuna KM, što je smanjenje za 7,6 milijuna KM ili 9% u odnosu na iznos iskazan krajem prethodne poslovne godine. Od ukupno iskazanog iznosa otpisanih potraživanja, 40,7 milijuna KM ili 57,8% se odnosi na otpise formirane od strane jednog leasing društva. Smanjenje ukupnog iznosa otpisanih potraživanja je uzrokovano značajnim iznosom naplate otpisanog potraživanja po osnovi zajma od strane jednog leasing društva u iznosu 3 milijuna KM, što predstavlja 97,6% od ukupno iskazanog iznosa naplate otpisanih potraživanja leasing sektora u FBiH. Smanjenje ukupnog iznosa otpisanih potraživanja je također uzrokovano i značajnim iznosom trajnih otpisa koje je iskazalo isto leasing društvo u iznosu od 4,9 milijuna KM, a koje se odnosi na ostatak nenaplaćenog potraživanja po istom ugovoru zajma.

Tržišna vrijednost izuzetih predmeta leasinga, uslijed raskida leasing ugovora s korisnikom leasinga ili istekom ugovora kod kojih nije ugovoren otkup, na dan 31. 3. 2018. na razini leasing sektora u FBiH je smanjena u odnosu na 31. 12. 2017. za iznos od 42 tisuće KM ili 1,4%, dok je broj jedinica izuzetih predmeta veći za sedam jedinica, a što se odnosi na povećanje izuzetih vozila za obavljanje djelatnosti u odnosu na 31. 12. 2017.

Struktura izuzetih predmeta leasing sektora je iskazana u sljedećoj tablici:

- u 000 KM -

Tablica 58: Izuzeti predmeti leasinga na razini leasing sektora

Vrsta predmeta leasinga	31.12.2017		31.3.2018	
	Broj jedinica	Procijenjena tržišna vrijednost predmeta leasinga	Broj jedinica	Procijenjena tržišna vrijednost predmeta leasinga
1	2	3	4	5
Putnička vozila	12	198	8	119
Vozila za obavljanje djelatnosti (terenska i putnička)	13	129	26	113
Strojevi i oprema	8	454	6	445
Nekretnine	9	2.246	9	2.308
Ostalo	0	0		0
Ukupno	42	3.027	49	2.985

Od ukupno iskazanog iznosa procijenjene vrijednosti izuzetih predmeta leasing sektora na dan 31. 3. 2018., 2,3 milijuna KM ili 77,3% se odnosi na nekretnine (poslovni objekti) po kojima su leasing društva ušla u posjed, iz razloga nepoštivanja ugovornih obveza od strane korisnika leasinga. Ukupan iznos navedene pozicije se odnosi na dva leasing društva.

Promatrano na razini leasing sektora na dan 31. 3. 2018., tržišna vrijednost izuzetih predmeta leasinga iznosi 12,7 milijuna KM i ista je smanjena za 357 tisuća KM ili 2,7% u odnosu na 31. 12. 2017. Od navedenog iznosa izuzetih predmeta leasinga, na predmete izuzete od strane banke koja obavlja poslove leasinga, odnosi se 9,7 milijuna KM ili 76,6% od ukupne vrijednosti izuzetih predmeta iskazanih na razini leasing sektora.

Trenutna tržišna situacija i neadekvatni kriteriji odobravanja financiranja uzrokuju otežanu prodaju ili novo financiranje preuzetih nekretnina putem financijskog ili operativnog leasinga, naročito ukoliko se uzme u obzir i činjenica da su preuzete nekretnine uglavnom poslovno-proizvodni objekti.

2.2.2.4. Profitabilnost

Na razini leasing sektora u razdoblju od 1.1. do 31.3.2018. ostvarena je dobit u iznosu od 3 milijuna KM. Pojedinačno promatrano, četiri leasing društva iskazala su pozitivan financijski rezultat u iznosu od 3,2 milijuna KM, od čega se na jedno društvo odnosi 2,5 milijuna KM ili 85,8%, dok su dva leasing društva iskazala negativan financijski rezultat u iznosu od 271 tisuću KM (prilog 20.).

Na iskazanu dobit na razini leasing sektora u prvom kvartalu 2018. godine značajnije je utjecala naplata otpisanih potraživanja po ugovoru zajma od strane jednog leasing društva u iznosu od 3 milijuna KM.

Na temelju navedenog dolazi se do zaključka da je ostvarena dobit na razini leasing sektora u FBiH rezultat najvećim dijelom izvanrednih prihoda iskazanih kod jednog leasing društva.

Financijski rezultat leasing sektora iskazan je u sljedećoj tablici:

-u 000 KM-

Tablica 59: Financijski rezultat: dobit/gubitak						
O p i s	31.3.2016		31.3.2017		31.3.2018	
	Iznos	Broj leasing društava	Iznos	Broj leasing društava	Iznos	Broj leasing društava
1	2	3	4	5	6	7
Gubitak	-1.163	3	-70	1	-271	2
Dobit	1.826	4	1.686	6	3.243	4
Ukupno	663	7	1.616	7	2.972	6

Promatrano po vrsti prihoda, prihodi od kamata leasing sektora u FBiH u razdoblju od 1.1. do 31.3.2018. su iznosili 2,7 milijuna KM i isti su manji za 2,1 milijun KM ili 43,7% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine.

Ukoliko se promatraju pojedinačne pozicije prihoda od kamata, pozicija prihoda po osnovi kamata iz financijskog leasinga je iznosila 2,2 milijuna KM i za 1,7 milijuna KM ili 44,1% je manja u odnosu na isto razdoblje prethodne poslovne godine.

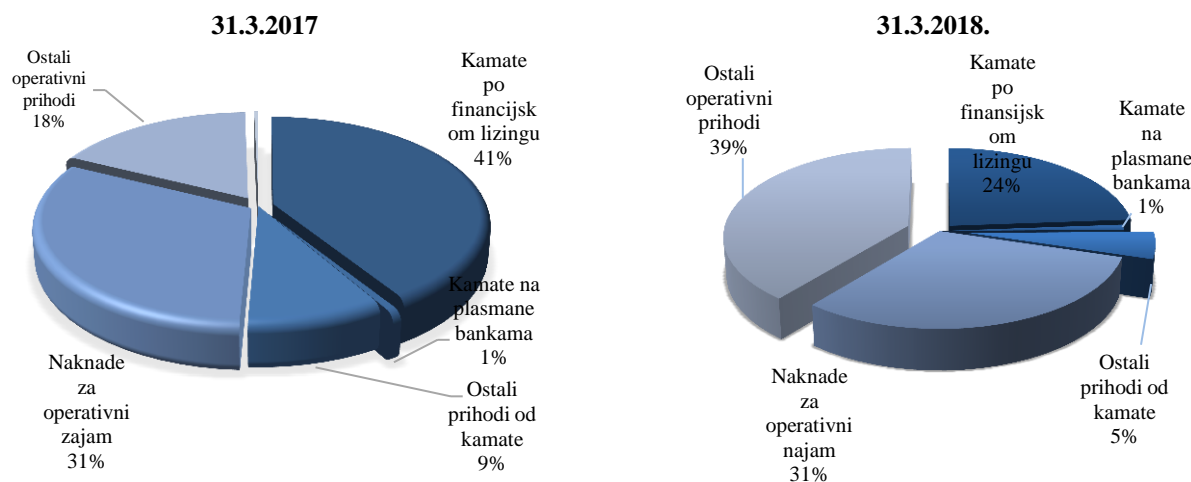
Pozicija ostalih prihoda po kamatama je manja u odnosu na isto razdoblje prethodne godine za 351 tisuću KM ili 53,1%.

Struktura ukupnih prihoda predstavljena je u sljedećoj tablici i grafikonu:

Tablica 60: Struktura ukupnih prihoda

Struktura ukupnih prihoda	31.3.2016		31.3.2017		31.3.2018		Indeks	
	Iznos	% udjel	Iznos	% udjel	Iznos	% udjel	8(4/2)	9(6/4)
1	2	3	4	5	6	7	8(4/2)	9(6/4)
I. Prihod od kamata i slični prihodi								
Kamate po finansijskom leasingu	4.635	41,9	3.945	41,0	2.206	23,8	85	56
Kamate na plasmane bankama	83	0,8	62	0,6	86	0,9	75	139
Ostali prihodi od kamate	1.484	13,4	874	9,1	456	4,9	59	52
Ukupno	6.202	56,1	4.881	50,7	2.748	29,7	79	56
II. Operativni prihodi								
Naknade za operativni najam	2.755	24,9	3.042	31,6	2.886	31,2	110	95
Naknada za izvršene usluge	2	0,0	0	0,0	1	0,0	0	n/a
Ostali operativni prihodi	2.099	19,0	1.672	17,4	3.620	39,1	80	217
Ukupno	4.856	43,9	4.714	49,0	6.507	70,3	97	138
Prihod po osnovi otpuštanja rezervi za gubitke	0	0,0	34	0,4	0			
Ukupni prihodi (I+II)	11.058	100,0	9.629	100,0	9.255	100,0	87	96

Grafikon 28: Struktura ukupnih prihoda

Ukupan neto prihod od kamata iskazan od 1.1. do 31.3.2018. je iznosio 2 milijuna KM, što predstavlja smanjenje u odnosu na isto razdoblje prethodne godine za 1,4 milijuna KM ili 42,1%.

Kategorija operativnih prihoda je iznosila 6,5 milijuna KM i u usporedbi s istim razdobljem prethodne godine manja je za 1,8 milijun KM ili 38%.

Navedena značajna smanjenja prihoda od kamata i operativnih prihoda uzrokovana su statusnom promjenom pripajanja jednog leasing društva matičnoj banci u drugoj polovici 2017. godine.

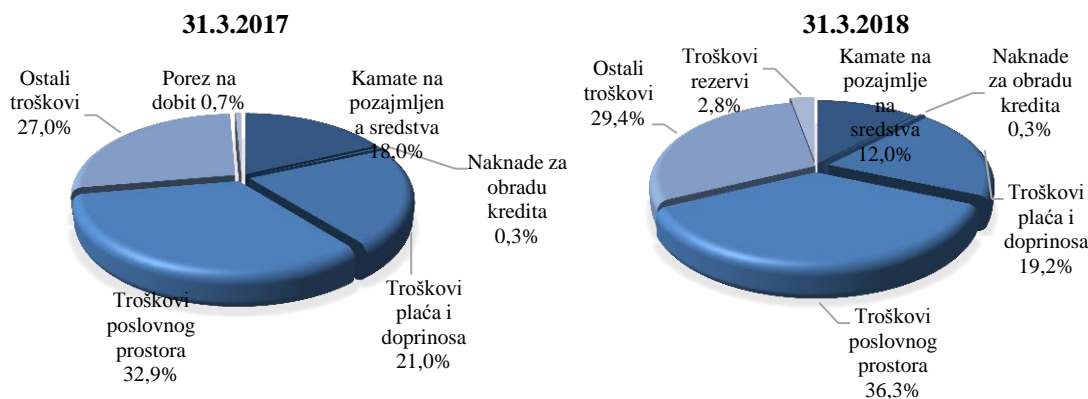
Rashodi po osnovi kamata su iznosili 0,8 milijuna KM i isti su manji u odnosu na isto razdoblje prethodne poslovne godine za 0,7 milijuna KM ili 47,3%.

Struktura ukupnih rashoda predstavljena je u sljedećoj tablici i grafikonu:

Tablica 61: Struktura ukupnih rashoda

Struktura ukupnih rashoda	31.3.2016		31.3.2017		31.3.2018		Indeks 8(4/2)	Indeks 9(6/4)
	Iznos	% udjel	Iznos	% udjel	Iznos	% udjel		
1	2	3	4	5	6	7		
I. Rashodi od kamata i slični prihodi								
Kamate na pozajmljena sredstva	2.242	21,6	1.442	18,0	753	12,0	64	52
Naknade za obradu kredita	42	0,4	25	0,3	20	0,3	60	80
Ostali rashodi po kamati	0	0,0	1	0,0	0	0,0	0	0
Ukupno	2.284	22,0	1.468	18,3	773	12,3	64	53
II. Operativni rashodi								
Troškovi plaća i doprinosa	1.778	17,1	1.682	21,0	1.206	19,2	95	72
Troškovi poslovnog prostora	2.597	25,0	2.640	32,9	2.281	36,3	102	86
Ostali troškovi	2.828	27,2	2.166	27,0	1.845	29,4	77	85
Ukupno	7.203	69,3	6.488	81,0	5.332	84,9	90	82
III. Troškovi rezervi	802	7,7	0	0,0	178	2,8	0	n/a
Porez na dobit	106	1,0	57	0,7	0	0,0	54	0
Ukupni rashodi (I+II+III)	10.395	100,0	8.013	100,0	6.283	100,0	77	78

Grafikon 29: Struktura ukupnih rashoda

Razlog smanjenja kamatnog rashoda je značajno niži iznos kreditnih zaduženja uslijed statusne promjene pripajanja jednog leasing društva matičnoj banci, kao i kontinuiranog smanjenja varijabilnog indeksa EURIBOR-a za koji su uglavnom vezana kreditna zaduženja leasing društva.

2.2.2.5. Ponderirana NKS i EKS

EKS predstavlja stvarnu relativnu cijenu ugovora o leasingu izraženu na godišnjoj razini i iskazuje se u skladu s Odlukom o jedinstvenom načinu i metodi izračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope za ugovore o financijskom leasingu.

Ukupna prosječna NKS za ugovore financijskog leasinga zaključene u prvom kvartalu 2018. godine je iznosila 5,2% za kratkoročne i 4,5% za dugoročne ugovore, dok je EKS za kratkoročne ugovore iznosila 9,7%, a za dugoročne 7,2% na godišnjoj razini. Ukupna ponderirana NKS u prvom kvartalu 2018. godine je iznosila 4,5%, a EKS 7,3% na godišnjoj razini.

U usporedbi s istim razdobljem prethodne poslovne godine, kada je iskazana ukupna ponderirana NKS od 4,8% i EKS od 7,3% na godišnjoj razini, evidentno je smanjenje NKS, dok je EKS ostala na istoj razini za ugovore financijskog leasinga.

Trend smanjenja NKS je nastavljen i u prvom kvartalu 2018. godini u odnosu na 2016. i 2017. godinu, a isti je uzrokovan niskom vrijednošću varijabilnog indeksa (EURIBOR) za koji su vezane izlazne kamatne stope, kao i činjenicom da je tijekom poslovne 2017. godine i u prvom kvartalu

2018. godine većina tržišno aktivnih davatelja leasinga nudila akcijske proizvode po kojima je kamata na iznos financiranja (u cijelosti ili djelomično) subvencionirana od strane dobavljača predmeta leasinga, dok je po pojedinim akcijskim proizvodima od strane osiguravajućih društava subvencionirana i naknada po osnovi kasko osiguranja predmeta leasinga.

Iskazane promjene ponderiranih EKS po razdobljima su uglavnom uzrokovane činjenicom da izračun EKS na ugovore zaključene s fizičkim osobama nije istovjetan izračunu iste u ugovorima zaključenim s pravnim osobama (u izračun iste se ne uključuje premija kasko osiguranja, a što je za ugovore s fizičkim osobama zakonska obveza).

U sljedećoj tablici detaljno su iskazane ponderirane NKS i EKS po ugovorima financijskog leasinga zaključenim u prvom kvartalu 2018. godine:

Tablica 62: Prosječna NKS i EKS za ugovore financijskog leasinga zaključene u I. kvartalu 2018.

R. br.	O p i s	Broj ugovora	Iznos financiranja	Ponderirana NKS	Ponderirana EKS
1	2	3	4	5	6
1.	Kratkoročni leasing ugovor prema predmetu leasinga:	8	104	5,2%	9,7%
a.	putnička vozila	2	39	3,5%	6,1%
b.	vozila za obavlja. djelatnosti (terenska i putnička)	6	65	6,3%	11,8%
c.	strojevi i oprema	0	0	0,0%	0,0%
d..	ostalo	0	0	0,0%	0,0%
1.1.	Kratkoročni leasing ugovor prema korisniku leasinga:	8	104	5,2%	9,7%
a.	pravne osobe	8	104	5,2%	9,7%
b.	poduzetnici	0	0	0,0%	0,0%
c.	fizičke osobe	0	0	0,0%	0,0%
2.	Dugoročni leasing ugovor prema predmetu leasinga:	778	31.209	4,5%	7,2%
a.	putnička vozila	491	16.430	4,7%	7,9%
b.	vozila za obavlja. djelatnosti (terenska i putnička)	256	11.169	4,4%	6,9%
c.	strojevi i oprema	30	3.422	3,9%	5,6%
d.	nekretnine	1	188	4,0%	4,2%
e.	ostalo	0	0	0,0%	0,0%
2.1.	Dugoročni leasing ugovor prema korisniku leasinga:	778	31.209	4,5%	7,2%
a.	pravne osobe	701	29.035	4,4%	6,6%
b.	poduzetnici	15	452	5,0%	7,1%
c.	fizičke osobe	62	1.722	5,0%	18,4%
Ukupno (1+2)		786	31.313	4,5%	7,3%

Značajna razlika između NKS i EKS je posljedica PDV-a na kamatu, koji je obavezan dio ugovora o financijskom leasingu i koji se plaća unaprijed od strane korisnika leasinga, kreiranje ugovora financijskog leasinga s otkupnom vrijednošću, kao i dodatni troškovi leasing aranžmana koji su često sastavni dio mjesečne najamnine leasing ugovora.

Na odstupanje u iznosu NKS i EKS utječe i primjena ZoZKFU, po kojem je u izračunu EKS za ugovore financijskog leasinga zaključene s fizičkim osobama uključen i iznos naknade po osnovi kasko osiguranja predmeta leasinga.

U sljedećoj tablici iskazano je kretanje ponderiranih NKS i EKS za ugovore financijskog leasinga po razdobljima:

Tablica 63: Ponderirana prosječna NKS i EKS po ugovorima financijskog leasinga										
Opis	31.3.2014		31.3.2015		31.3.2016		31.3.2017		31.3.2018	
	1		2		3		4		5	
	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
I. Kratkoročni leasing ugovori										
1. Prema predmetu leasinga	6,7%	11,7%	4,8%	7,3%	3,3%	7,4%	5,0%	7,9%	5,2%	9,7%
a) Putnička vozila	6,6%	11,2%	4,5%	6,8%	4,7%	12,2%	5,2%	7,6%	3,5%	6,1%
b) Vozila za obavlj. djelatnosti	6,7%	11,8%	6,4%	10,4%	3,8%	4,7%	4,0%	8,3%	6,3%	11,8%
c) Strojevi i oprema	8,3%	17,7%	3,6%	4,7%	0,5%	1,9%	5,3%	7,9%	0,0%	0,0%
d) Nekretnine	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
e) Ostalo	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
1.1. Prema korisniku leasinga	6,7%	11,7%	4,8%	7,3%	3,3%	7,3%	5,0%	7,7%	5,2%	9,7%
a) Pravne osobe	6,6%	11,2%	4,7%	6,9%	3,1%	4,8%	5,0%	7,6%	5,2%	9,7%
b) Poduzetnici	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	5,6%	12,5%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
c) Fizičke osobe	8,0%	18,0%	6,9%	12,9%	6,0%	86,3%	5,0%	11,4%	0,0%	0,0%
II. Dugoročni leasing ugovori										
2. Prema predmetu leasinga	6,8%	9,3%	6,2%	8,0%	5,2%	8,5%	4,8%	7,3%	4,5%	7,2%
a) Putnička vozila	6,8%	9,6%	6,1%	9,1%	5,4%	9,3%	5,1%	8,3%	4,7%	7,9%
b) Vozila za obavlj. djelatnosti	6,7%	9,2%	6,0%	8,2%	4,9%	7,9%	4,6%	6,7%	4,4%	6,9%
c) Strojevi i oprema	7,0%	11,2%	6,4%	7,1%	5,5%	7,4%	4,5%	5,8%	3,9%	5,6%
d) Nekretnine	6,2%	6,5%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	4,0%	4,2%
e) Ostalo	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
2.1. Prema korisniku leasinga	6,8%	9,3%	6,2%	8,0%	5,8%	8,5%	4,8%	7,3%	4,5%	7,2%
a) Pravne osobe	6,8%	9,4%	6,3%	7,9%	5,8%	7,8%	4,8%	6,7%	4,4%	5,6%
b) Poduzetnici	6,5%	9,6%	6,9%	10,3%	6,9%	9,1%	6,0%	8,4%	5,0%	7,1%
c) Fizičke osobe	6,3%	9,1%	5,2%	9,4%	5,5%	17,6%	4,4%	15,5%	5,0%	18,4%
Ukupno	6,8%	9,4%	6,2%	8,0%	5,8%	8,5%	4,8%	7,3%	4,5%	7,3%

2.2.2.6. Struktura plasmana prema predmetu i vrsti leasinga

Vrijednost novozaključenih ugovora financijskog i operativnog leasinga ostvarenih na razini leasing sektora u razdoblju od 1.1.do 31.3.2018. iznosila je 35,6 milijuna KM i veća je za 1,4 milijuna KM ili 3,9% u odnosu na isto razdoblje prethodne poslovne godine.

Broj novozaključenih leasing ugovora u istom razdoblju je iznosio 944, što je za 76 ugovora ili 8,8% više u odnosu na isto razdoblje prethodne godine.

Prosječna vrijednost ugovora na razini leasing sektora zaključenih u prvom kvartalu 2018. godine je iznosila 37,7 tisuća KM dok je prosječne vrijednosti ugovora zaključenih u istom razdoblju prethodne godine iznosila 39,5 tisuća KM.

Od ukupno ostvarene vrijednosti novozaključenih ugovora u prvom kvartalu 2018. godine, 31,3 milijuna KM ili 87,9% se odnosi na ugovore financijskog leasinga.

U sljedećim tablicama iskazani su usporedni pregledi ostvarenog opsega novozaključenih ugovora u prvom kvartalu 2018. godine i u istom razdoblju prethodne poslovne godine i broja zaključenih ugovora u istom razdoblju:

Tablica 64: Struktura iznosa financiranja leasing sektora

O p i s	31.3.2017.			31.3.2018.		
	Financijski leasing	Operativni leasing	Ukupno	Financijski leasing	Operativni leasing	Ukupno
1	2	3	4	5	6	7
Vozila	24.673	4.886	29.559	27.703	4.315	32.018
Oprema	4.715	0	4.715	3.422	0	3.422
Nekretnine	0	0	0	188	0	188
Ostalo	0	0	0	0	0	0
Ukupno	29.388	4.886	34.274	31.313	4.315	35.628

Tablica 65: Struktura zaključenih ugovora

O p i s	31.3.2017.			31.3.2018.		
	Financijski leasing	Operativni leasing	Ukupno	Financijski leasing	Operativni leasing	Ukupno
1	2	3	4	5	6	7
Vozila	659	158	817	755	158	913
Oprema	51	0	51	30	0	30
Nekretnine	0	0	0	1	0	1
Ostalo	0	0	0	0	0	0
Ukupno	710	158	868	786	158	944

Ukupan iznos novih financiranja u prvom kvartalu 2018. godine ostvarila su tri leasing društva i banka putem svojih kanala prodaje, dok su tri leasing društva obustavila zaključenje novih ugovora, izuzev sporadičnih slučajeva financiranja izuzetih predmeta leasinga.

U strukturi novih plasmana prema vrsti korisnika leasinga dominiraju plasmani prema pravnim osobama (93,8% od ukupnog iznosa financiranja u prvom kvartalu 2018. godine). Kao jedan od bitnih razloga je činjenica da je financiranje putem leasinga za fizičke osobe nepovoljnije u odnosu na kreditne plasmane zbog obveze plaćanja PDV-a na kamatu, što predstavlja dodatni trošak klijentima koji nisu PDV obveznici.

2.2.3. PREPORUKE ZA LEASING SEKTOR

U narednom razdoblju FBA će nastaviti s planiranim aktivnostima koje su fokusirane na stvaranje boljeg poslovnog ambijenta za poslovanje leasing sektora i unapređenje regulatornog okvira za nadzor poslovanja leasing društava u FBiH, a koje se odnose na:

- iniciranje dodatnih izmjena i dopuna ZoL-u i usklađivanja podzakonskih akata s izmjenama i dopunama ZoL-u, kapitalnog jačanja leasing društava i internog definiranja parametara zaštite kapitala i kapitalne adekvatnosti, jednostavnijeg i bržeg procesa osnivanja novih leasing društava i dr.;
- nadzor usklađenosti poslovanja leasing društava s propisima i dobrim praksama u upravljanju rizicima, u segmentu zaštite korisnika financijskih usluga, SPNiFTA i dr.;
- unapređenje suradnje sa UDLBiH, u smislu pružanja stručne pomoći u primjeni zakonske i podzakonske regulative leasing društava, kao i suradnje s drugim nadzornim i kontrolnim institucijama, kao i CBBiH u pogledu strukture i kvalitete podataka koji se odnose na izloženosti po osnovi financijskog leasinga u CRK.

U okviru nadležnosti za nadzor poslovanja leasing društava, FBA očekuje da leasing društva nastave s aktivnostima koje su usmjerene na: sudjelovanje u izmjenama i dopunama ZoL-a i posljedično u procesu usuglašavanja postojećih podzakonskih akata, usklađenost poslovanja s propisanim regulatornim zahtjevima, kapitalno jačanje leasing društava i definiranje parametara zaštite kapitala i kapitalnu adekvatnost, jačanje sustava unutarnjih kontrola, osiguranje adekvatne i organizacijski neovisne funkcije unutarnje revizije, unapređenje procesa upravljanja rizicima, transparentnom,

razumljivom i potpunom informiranju korisnika finansijskih usluga o uslugama koje pružaju, a povezano s unapređenjima palete proizvoda i pronalaženje novih kanala prodaje, redovito, ažurno i točno dostavljanje podataka CBBiH za potrebe vođenja CRK-a i dr.

2.3. FAKTORING POSLOVANJE

2.3.1. KARAKTERISTIKE FAKTORING POSLOVANJA U FBiH

Factoring poslovanje u BiH zakonski je uređeno u FBiH i pružatelji usluga faktoringa iz ovoga entiteta su u obvezi primjenjivati propise o faktoringu, dok u drugom entitetu - RS-u, na dan sačinjavanja ove Informacije, nije bila zakonski uređena oblast faktoring poslovanja.

Sukladno propisima kojima se uređuje faktoring, poslove faktoringa u FBiH može obavljati društvo za faktoring osnovano u FBiH koje ima odobrenje FBA i banka čije je poslovanje uređeno po propisima koji reguliraju poslovanje banaka u FBiH.

FBA obavlja nadzor nad poslovanjem društava za faktoring, s ciljem provjere zakonitosti, procjene sigurnosti i stabilnosti poslovanja društava za faktoring, radi zaštite interesa klijenata i javnog interesa, doprinosa stabilnosti finansijskog sustava, te uspostavljanju i očuvanju povjerenja u tržište faktoringa u FBiH. Ukoliko u obavljanju nadzora utvrdi nezakonitosti i nepravilnosti u poslovanju faktoring društva, FBA nalaže provedbu odgovarajućih mjera i aktivnosti na otklanjanju istih.

U skladu s propisanim nadležnostima, u okviru nadzora poslovanja subjekata bankovnog sustava u FBiH, FBA obavlja i nadzor nad obavljanjem faktoring poslovanja u bankama u FBiH.

FBA je, sukladno propisanim nadležnostima, sudjelovala u sačinjavanju prijedloga CBBiH za dopunu postojećeg propisa o CRK-a poslovnih subjekata i fizičkih osoba u BiH u dijelu koji se odnosi na evidentiranje zaključenih ugovora o faktoringu.

Za faktoring poslovanje u FBiH je karakteristično da je prvo društvo za faktoring na području FBiH, na temelju dozvole FBA za obavljanje poslova faktoringa izdane 28. 12. 2017., početkom 2018. godine izvršilo upis u sudski registar.

U promatranom izvještajnom razdoblju (prvi kvartal 2018. godine) ovo društvo nije zaključilo nijedan ugovor o faktoringu, tako da se ukupan broj od 69 zaključenih ugovora o faktoringu, odnosno ukupna nominalna vrijednost novčanih tražbina od 20 milijuna KM odnosi na faktoring portfelj kod četiri banke sa sjedištem u FBiH koje su obavljale poslove faktoringa, i to u cijelosti na domaći faktoring. Od ukupno četiri banke koje su obavljale poslove faktoringa, tri banke su članice međunarodnih bankarskih grupa sa sjedištem u zemljama članicama EU, a jedna je banka u pretežno domaćem vlasništvu.

Evidentno je smanjenje opsega faktoring poslovanja koje se obavlja u bankama u FBiH u prvom kvartalu 2018. godine u odnosu na prvi kvartal 2017. godine. Više detalja o opsegu, strukturi i trendu faktoring poslovanja u FBiH dano je u poglavlju 2.3.2. ovog dijela Informacije.

2.3.2. OPSEG, STRUKTURA I TREND FAKTORING POSLOVANJA U FBiH

U prvom kvartalu 2018. godine zaključeno je ukupno 69 ugovora o faktoringu, a svi ugovori odnose se na domaći faktoring, od čega je najveći broj - 65 ugovora zaključeno s pravom regresa tj. s pravom faktora da u slučaju nemogućnosti naplate tražbine od kupca zahtijeva, na dan dospelosti tražbine, namirenje od prodavaoca tražbine i na taj način se obešteti za plaćeni predujam, kamatu na predujam, kao i naknadu faktoru, dok se četiri ugovora odnose na faktoring bez prava regresa. Uspoređujući izvještajne podatke s prvim kvartalom prethodne godine, kada je bilo zaključeno ukupno 78 ugovora

o faktoringu, vidljivo je da je u prvom kvartalu 2018. godine smanjen broj zaključenih ugovora o faktoringu za 11,5%. U razdoblju od 1.1. do 31.3.2018. nije zaključen nijedan ugovor u inozemnom faktoringu, dok je broj ugovora u domaćem faktoringu ostao na istoj razini kao i prethodne godine u prvom kvartalu.

Na dan 31. 3. 2018. bila su ukupno 72 aktivna ugovora o faktoringu, od čega se 64 ugovora ili 88,9% odnosi na domaći faktoring s pravom regresa, dok se osam aktivnih ugovora ili 11,1% odnosi na domaći faktoring bez prava regresa.

U odnosu na isto razdoblje 2017. godine povećan je ukupan broj aktivnih ugovora o otkupu novčanih tražbina, sa 53 na 72 aktivna ugovora, odnosno za 35,8%.

Ukupna nominalna vrijednost otkupljenih novčanih tražbina sa 31. 3. 2018. iznosi 20 milijuna KM, od čega se 11,1 milijuna KM ili 55,4% odnosi na faktoring bez prava regresa, a preostalih 8,9 milijuna KM ili 44,6% na faktoring s pravom regresa. U usporedbi s volumenom otkupljenih novčanih tražbina u istom razdoblju prethodne godine, koji je iznosio 99 milijuna KM, evidentno je značajno smanjenje, s obzirom da ukupna vrijednost volumena otkupljenih tražbina sa 31. 3. 2018. čini svega 20,2% ukupne vrijednosti volumena otkupljenih tražbina sa 31. 3. 2017. Promijenjena je i struktura otkupljenih tražbina prema postojanju regresnog prava, s obzirom da je u prvom kvartalu 2017. godine bio dominantan udjel iznosa faktoringa s pravom regresa – 97,4%.

Uspoređan pregled nominalnih iznosa i strukture otkupljenih novčanih tražbina u prvom kvartalu 2018. godine u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, prema postojanju regresnog prava i domicilnosti, daje se u sljedećoj tablici:

-000 KM-

Tablica 66: Nominalni iznos otkupljenih novčanih tražbina

Vrsta	Volumen otkupljenih novčanih tražbina												Index (12:10)x 100
	Društva za faktoring				Banke				Ukupno				
	31.3.2017		31.3.2018		31.3.2017		31.3.2018		31.3.2017		31.3.2018		
	Iznos (u 000 KM)	Udjel u %	Iznos (u 000 KM)	Udjel u %	Iznos (u 000 KM)	Udjel u %	Iznos (u 000 KM)	Udjel u %	Iznos (u 000 KM)	Udjel u %	Iznos (u 000 KM)	Udjel u %	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Faktoring s pravom regresa	0	0	0	0	96.442	97,4%	8.930	44,6%	96.442	97,4%	8.930	44,6%	9,3
Faktoring bez prava regresa	0	0	0	0	2.554	2,6%	11.109	55,4%	2.554	2,6%	11.109	55,4%	435,0
Ukupno	0	0%	0	0%	99.016	100%	20.039	100%	99.016	100%	20.039	100%	20,2
Domaći faktoring	0	0	0	0	12.067	12,2%	20.039	100,0%	12.067	12,2%	20.039	100,0%	166,1
Inozemni faktoring	0	0	0	0	86.949	87,7%	0	0,0%	86.949	87,7%	0	0,0%	0,0
Ukupno	0	0%	0	0%	99.016	100%	20.039	100%	99.016	100%	20.039	100%	20,2

Do smanjenja ostvarenog volumena otkupljenih tražbina u prvom kvartalu 2018. godine, u odnosu na isto razdoblje 2017. godine, došlo je na strani inozemnog faktoringa, budući da u 2018. godini banka koja je imala zaključene ugovore o inozemnom faktoringu u prvom kvartalu 2017. godine, u istom razdoblju 2018. godine nije zaključivala takve ugovore, a na strani domaćeg faktoringa ostvaren je ukupno veći volumen za 66,1% ili u apsolutnom iznosu za 8 milijuna KM.

Struktura ukupne vrijednosti (volumena) otkupljenih novčanih tražbina, prema ugovorenom roku dospijeća, sa 31. 3. 2018. je sljedeća:

- s ugovorenim dospjećem do 90 dana - 33,5%
- s ugovorenim dospjećem od 91 do 180 dana - 66,5%.

U odnosu na prvi kvartal 2017. godine, došlo je do značajne promjene u ročnoj strukturi ukupnog volumena otkupljenih novčanih tražbina, s obzirom da su otkupljene tražbine s ugovorenim dospjećem do 90 dana činile 93,1%, a s dospjećem od 91 do 180 dana 6,9%.

Promatrajući strukturu vrijednosti (volumena) otkupljenih novčanih tražbina u prvom kvartalu 2018. godine prema sektorskoj klasifikaciji kupaca, uočava se da je od privatnih poduzeća i društava otkupljeno novčanih tražbina u ukupnoj vrijednosti od 8,3 milijuna KM, što čini 41,6% ukupnog prometa faktoring poslovanja, od javnih poduzeća u vrijednosti od 11,1 milijuna KM ili 55,5%, dok je od vladinih institucija otkupljeno 0,6 milijuna KM ili 2,9%.

Tijekom prvog kvartala 2018. godine, ukupni predujmovi isplaćeni dobavljačima u segmentu privatna poduzeća i društva (prodavaoci potraživanja) iznose 19,5 milijuna KM, a čega se iznos od 11,1 milijun KM odnosi na faktoring bez prava regresa, a 8,4 milijuna KM na faktoring s pravom regresa.

Stanje faktoring portfelja u bankama u FBiH po osnovi otkupljenih novčanih tražbina koje su pružatelji usluge faktoringa iskazali na dan 31. 3. 2018., prema postojanju prava regresa i prema domicilnosti, s aspekta dospelosti, odnosno nedospelosti otkupljenih tražbina, prikazano je u sljedećoj tablici:

- 000 KM -

Tablica 67: Stanje portfelja faktoring poslovanja na dan 31. 3. 2018.

Opis	Društva za faktoring		Banke		Ukupno stanje portfolia	Udjel (u %)
	Dospjela potraživanja za nominalni iznos tražbina	Nedospjela potraživanja za nominalni iznos tražbina	Dospjela potraživanja za nominalni iznos tražbina	Nedospjela potraživanja za nominalni iznos tražbina		
Prema postojanju prava regresa	0	0	204	19.594	19.798	100
Faktoring s pravom regresa	0	0	204	8.670	8.874	44,8
Faktoring bez prava regresa	0	0	0	10.924	10.924	55,2
Prema rezidentnosti subjekata faktoringa	0	0	204	19.594	19.798	100
Domaći faktoring	0	0	204	19.594	19.798	100
Izvozni faktoring	0	0	0	0	0	0
Uvozni faktoring	0	0	0	0	0	0

Po osnovi otkupljenih novčanih tražbina na dan 31. 3. 2018., banke - pružatelji usluga faktoringa potraživale su ukupno 19,8 milijuna KM, prema rezidentnosti subjekata u cijelosti u domaćem faktoringu, od čega se iznos od 8,9 milijuna KM ili 44,8% odnosi na faktoring s pravom regresa i 10,9 milijuna KM ili 55,2% na faktoring bez prava regresa.

U ukupnom saldu potraživanja u prvom kvartalu 2018. godine, na stanje otkupljenih tražbina s ugovorenim dospjećem do 90 dana odnosi se 28,5%, a na potraživanja s ugovorenim dospjećem od 91 do 180 dana 71,5%.

Sukladno Uputi za popunjavanje financijskih i ostalih izvješća koja su društva za faktoring obvezna sastavljati za potrebe Agencije za bankarstvo Federacije BiH, obveznici popunjavanja izvješća su popunili iste sa stanjem na dan 31. 3. 2018. i obveze prema dobavljačima, bez obzira je li se radilo o bezuvjetnoj ili uvjetnoj obvezi društva da je isplati dobavljaču. Evidentirano stanje obveza prema dobavljačima po osnovi faktoringa na dan 31. 3. 2018. (u cijelosti se odnosi na faktoring s pravom regresa) iznosi 0,5 milijuna KM, s ročnom strukturom: 22,5% do 60 dana, 16,5% od 61-90 dana i 61,0% od 91 do 180 dana.

Ukupni prihodi koje su pružatelji usluga faktoringa ostvarili u prvom kvartalu 2018. godine iznose 0,3 milijuna KM, a udjel od 45% se odnosi na faktoring s pravom regresa, promatrajući prihode od kamata, naknade za faktoring i administrativne naknade, dok se 55% prihoda od kamata, naknada za faktoring i administrativnih naknada odnosi na ugovoreni faktoring bez prava regresa. U istom razdoblju 2017. godine ostvareni ukupni prihodi po navedenoj osnovi iznosili su 0,6 milijuna KM, od čega se 94% odnosilo na faktoring s pravom regresa.

Najveća kamatna stopa na isplaćeni predujam na tržištu faktoringa, koja je vrijedila na zadnji dan izvještajnog razdoblja (prvi kvartal 2018. godine) iznosila je 6%, dok je diskontna kamatna stopa iznosila 5% i obje su obračunate u domaćem faktoringu.

Sve četiri banke koje obavljaju poslove faktoringa su obračunavale naknadu za faktoring, dok je samo jedna banka naplaćivala administrativnu naknadu u pružanju faktoring usluge.

2.3.3. PREPORUKE ZA FAKTORING POSLOVANJE

Factoring poslovanje u FBiH se u prvom kvartalu 2018. godine isključivo odvijalo kroz obavljanje funkcije financiranja, što je i svojstveno za banke, a nije zabilježeno obavljanje usluge osiguranja naplate i upravljanja potraživanjima, niti obavljanje poslova srodnih faktoringu, što potvrđuje da je ova djelatnost i dalje u počecima razvoja na tržištu FBiH unutar zakonodavnih i institucionalnih okvira definiranih ZoF-om i podzakonskim aktima FBA kojima se regulira faktoring poslovanje u FBiH.

Intencije Zakona o finansijskom poslovanju³⁷, u pogledu jačanja finansijske discipline i uspostavljanja jasnih pravila u poslovanju još uvijek nisu dale snažniji impuls za korištenje faktoringa kao instrumenta kratkoročnog financiranja i upravljanja novčanim tokovima, čemu doprinosi i nedovoljno adekvatna uspostavljenost i educiranost finansijske funkcije u malim i srednjih poduzećima.

S obzirom da je potreba za kratkoročnim financiranjem i upravljanjem novčanim tražbinama, kao i osiguranjem naplate potraživanja, sve značajnije izražena u realnom sektoru, u narednom razdoblju se može očekivati da će, kao jedan od pouzdanih instrumenata za rješavanje problema likvidnosti u FBiH, svakako biti i korištenje faktoringa, kao efikasnog instrumenta za ubrzanje novčanih tokova u znatno većem volumenu nego do sada.

U okviru svojih nadležnosti za nadzor obavljanja poslova faktoringa, FBA se rukovodi načelima transparentnosti i sigurnosti, kao i adekvatne zaštite korisnika finansijskih usluga putem faktoringa, s ciljem ostvarivanja finansijske stabilnosti i djelatnosti faktoring poslovanja na razini FBiH.

---

³⁷ „Službene novine Federacije BiH“, broj: 48/16

ZAKLJUČAK

S ciljem očuvanja stabilnosti i sigurnosti bankarskog sektora FBiH, FBA je kontinuirano nadzirala poslovanje svih subjekata, izvršavajući planirane aktivnosti i poduzimajući mjere u skladu sa zakonskim ovlastima.

U prvom kvartalu 2018. godine nastavljena su pozitivna kretanja u poslovanju bankarskog sektora, koja se ogledaju u rastu aktive, kredita i depozita, kao i poboljšanja profitabilnosti ukupnog bankarskog sektora. Prisutan je nastavak povećanja kreditiranja privatnih poduzeća u odnosu na stanovništvo. Udjel NPL-ova, kao ključnog pokazatelja kvalitete kredita i dalje ima trend smanjenja. Nastavljen je trend rasta ukupnih depozita i štednih depozita, koji predstavljaju najznačajniji i najveći segment depozitnog i finansijskog potencijala banaka. U prvom kvartalu tekuće godine banke u FBiH ostvarile su pozitivan finansijski rezultat, a u istom razdoblju nastavljen je trend pada ponderiranih prosječnih NKS i EKS na kredite i depozite. Na temelju iskazanih osnovnih pokazatelja poslovanja bankarskog sektora FBiH sa 31. 3. 2018. može se zaključiti da je isti stabilan, adekvatno kapitaliziran, likvidan i profitabilan.

Analizirajući izvješća mikrokreditnog sektora u FBiH sa 31. 3. 2018., može se zaključiti kako je poslovanje istog poboljšano u odnosu na kraj prethodne godine. U usporedbi s krajem prethodne godine, u ovom izvještajnom razdoblju zabilježen je neznatan rast aktive, odnosno mikrokreditnog portfelja na razini mikrokreditnog sektora, uz blago pogoršanje pokazatelja kvalitete portfelja. Iskazani višak prihoda nad rashodima u prvom kvartalu 2018. godine je nešto veći u odnosu na isto razdoblje prethodne godine.

Leasing sektor u FBiH u istom izvještajnom razdoblju bilježi povećanje opsega poslovanja (broja i vrijednosti novozaključenih ugovora), što ukazuje da je leasing sektor stabilan. Na razini leasing sektora u FBiH u istom razdoblju ostvarena je dobit. Evidentirani rezultati ukazuju na poboljšanje stanja, prilagođavanje sektora potrebama tržišta i mogućnosti daljnjeg razvoja.

Factoring poslovanje u FBiH se i tijekom prvog kvartala 2018. godine odvijalo isključivo kroz poslovanje banaka, te je bilo predmetom nadzora u skladu s propisima koji reguliraju poslovanje i nadzor banaka u FBiH. Prisutan je trend smanjenja volumena otkupljenih novčanih tražbina u odnosu na prvi kvartal 2017. godine, uz značajnu promjenu strukture prema kriteriju postojanja regresnog prava.

Broj: U.O.23-03/18
Sarajevo, 13. lipnja 2018.

PRILOZI ZA BANKARSKI SEKTOR

Prilog 1 - Osnovni podaci o bankama u FBiH na dan 31. 3. 2018.

Br.	BANKA	Adresa		Telefon	Predsjednik uprave
1.	ADDIKO BANK d.d. - SARAJEVO	Sarajevo	Trg solidarnosti 12	033/755-867, 755-755 fax: 755-790	SANELA PAŠIĆ
2.	ASA BANKA d.d. - SARAJEVO	Sarajevo	Trg međunarodnog prijateljstva 25	033/586-870, fax: 586-880	SAMIR MUSTAFIĆ
3.	BOSNA BANK INTERNATIONAL d.d. - SARAJEVO	Sarajevo	Trg djece Sarajeva bb	033/275-100, fax:203-122	AMER BUKVIĆ
4.	INTESA SANPAOLO BANKA d.d. BOSNA I HERCEGOVINA	Sarajevo	Obala Kulina bana 9a	033/497-555, 497-500 fax:497-589	ALMIR KRKALIĆ
5.	KOMERCIJALNO-INVESTICIONA BANKA d.d. V.KLADUŠA	Velika Kladuša	Tone Hrovata bb	037/771-253, fax: 037/772-416	HASAN PORČIĆ
6.	NLB BANKA d.d. - SARAJEVO	Sarajevo	Džidžikovac 1	033/720-300, fax:035/302-802	LIDIJA ŽIGIĆ
7.	PRIVREDNA BANKA SARAJEVO d.d. - SARAJEVO	Sarajevo	Obala Kulina bana 18	033/278-520, fax:278-550	HAMID PRŠEŠ
8.	PROCREDIT BANK d.d. - SARAJEVO	Sarajevo	Franca Lehara bb	033/250-950, fax:250-971	EDIN HRNJICA
9.	RAIFFEISEN BANK d.d. BiH - SARAJEVO	Sarajevo	Zmaja od Bosne bb	033/755-010, fax: 213-851	KARLHEINZ DOBNIGG
10.	SBERBANK BH d.d. - SARAJEVO	Sarajevo	Fra Anđela Zvizdovića 1	033/954-702, fax:263-832	JASMIN SPAHIĆ
11.	SPARKASSE BANK d.d. BOSNA I HERCEGOVINA- SARAJEVO	Sarajevo	Zmaja od Bosne 7	033/280-300, fax:280-230	SANEL KUSTURICA
12.	UNICREDIT BANK d.d. - MOSTAR	Mostar	Kardinala Stepinca bb	036/312-112, fax:356-227	DALIBOR ĆUBELA
13.	UNION BANKA d.d. - SARAJEVO	Sarajevo	Hamdije Kreševljakovića 19	033/561-000, fax: 201-567	VEDRAN HADŽIAHMETOVIĆ
14.	VAKUFСКА BANKA d.d. - SARAJEVO	Sarajevo	Maršala Tita 13	033/280-100, fax: 663-399	DENIS ČIVGIN
15.	ZIRAATBANK BH d.d. - SARAJEVO	Sarajevo	Zmaja od Bosne 47c	033/955-000, fax: 525-701	ALI RIZA AKBAŞ

Prilog 2 - Podaci o zaposlenim u bankama u FBiH

R.br.	BANKA	31.12.2016.	31.12.2017.	31.3.2018.
1.	ADDIKO BANK d.d. - SARAJEVO	435	390	376
2.	ASA BANKA d.d. - SARAJEVO	211	211	222
3.	BOSNA BANK INTERNATIONAL d.d. - SARAJEVO	371	399	412
4.	INTESA SANPAOLO BANKA d.d. BOSNA I HERCEGOVINA	561	567	559
5.	KOMERCIJALNO-INVESTICIONA BANKA d.d. V.KLADUŠA	77	77	77
6.	NLB BANKA d.d. - SARAJEVO	444	459	464
7.	PRIVREDNA BANKA d.d - SARAJEVO	139	158	160
8.	PROCREDIT BANK d.d. - SARAJEVO	206	167	156
9.	RAIFFEISEN BANK d.d. BiH - SARAJEVO	1.312	1.320	1.330
10.	SBERBANK BH d.d. - SARAJEVO	425	440	447
11.	SPARKASSE BANK d.d. BOSNA I HERCEGOVINA- SARAJEVO	521	528	526
12.	UNICREDIT BANK d.d. - MOSTAR	1.225	1.260	1.255
13.	UNION BANKA d.d. - SARAJEVO	192	192	188
14.	VAKUFСКА BANKA d.d. - SARAJEVO	197	161	161
15.	ZIRAATBANK BH d.d. - SARAJEVO	299	326	333
	UKUPNO	6.615	6.655	6.666

Prilog 3 - Bilanca stanja banaka u FBiH po shemi FBA (aktivna podbilanca)

-u 000 KM-

R.br	O P I S	31.12.2016.	31.12.2017.	31.3.2018.
A K T I V A				
1.	Novčana sredstva i računi depozita kod depozitnih institucija	5.204.564	5.794.664	6.136.914
1a	Gotov novac i nekamatonski računi depozita	2.418.582	2.654.978	2.586.029
1b	Kamatonski računi depozita	2.785.982	3.139.686	3.550.885
2.	Vrijednosni papiri za trgovanje	1.075.588	1.092.254	1.101.581
3.	Plasmani drugim bankama	96.569	350.980	45.286
4.	Kreditni, potraživanja po poslovima leasinga i dospjela potraživanja	12.270.228	13.178.860	13.439.334
4a	Kreditni	11.078.689	12.012.214	12.275.985
4b	Potraživanja po poslovima leasinga	29	98.617	92.174
4c	Dospjela potraživanja po kreditima i poslovima leasinga	1.191.510	1.068.029	1.071.175
5.	Vrijednosni papiri koji se drže do dospelja	150.575	136.178	125.614
6.	Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva	488.711	480.500	474.879
7.	Ostale nekretnine	42.266	49.441	44.641
8.	Investicije u nekonsolidirana povezana poduzeća	22.999	18.401	16.595
9.	Ostala aktiva	282.742	332.157	304.990
10.	MINUS: Ispravke vrijednosti	1.252.208	1.223.584	1.323.326
10a	Ispravke vrijednosti na stavke pozicije 4. Aktive	1.193.721	1.166.804	1.235.508
10b	Ispravke vrijednosti na pozicije Aktive osim pozicije 4.	58.487	56.780	87.818
11.	UKUPNA AKTIVA	18.382.034	20.209.851	20.366.508
O B V E Z E				
12.	Depoziti	14.176.274	15.814.723	16.058.079
12a	Kamatonski depoziti	10.312.971	11.358.832	11.422.591
12b	Nekamatonski depoziti	3.863.303	4.455.891	4.635.488
13.	Uzete pozajmice - dospjele obveze	150	150	150
13a	Stanje dospjelih, a neisplaćenih obveza	0	0	0
13b	Stanje neizmirenih - pozvanih za plaćanje izvanbilančnih obveza	150	150	150
14.	Uzete pozajmice od drugih banaka	0	0	0
15.	Obveze prema vladi	0	0	0
16.	Obveze po uzetim kreditima i ostalim pozajmicama	848.001	835.667	803.514
16a	s preostalim rokom dospelja do jedne godine	231.260	184.551	173.800
16b	s preostalim rokom dospelja preko jedne godine	616.741	651.116	629.714
17.	Subordinirani dugovi i subordinirane obveznice	119.678	129.299	137.259
18.	Ostale obveze	529.811	564.963	511.381
19.	UKUPNE OBVEZE	15.673.914	17.344.802	17.510.383
K A P I T A L				
20.	Trajne prioritetne dionice	8.828	14.828	14.828
21.	Obične dionice	1.207.049	1.210.961	1.210.961
22.	Emisioni ažio	138.786	137.290	137.290
22a	na trajne prioritetne dionice	88	88	88
22b	na obične dionice	138.698	137.202	137.202
23.	Neraspoređena dobit i rezerve kapitala	864.475	946.263	1.093.662
24.	Tečajne razlike	0	0	0
25.	Ostali kapital	173.248	239.973	83.650
26.	Rezerve za kreditne gubitke formirane iz dobiti	315.734	315.734	315.734
27.	UKUPNI KAPITAL (20. do 25.)	2.708.120	2.865.049	2.856.125
28.	UKUPNE OBVEZE I KAPITAL (19 +26)	18.382.034	20.209.851	20.366.508
	PASIVNA I NEUTRALNA PODBILANCA	718.625	700.018	698.284
	UKUPNO	19.100.659	20.909.869	21.064.792

Prilog 4 - Pregled aktive, kredita, depozita i finansijskog rezultata banaka u FBiH na dan 31. 3. 2018.

-u 000 KM-

R. br.	BANKA	Aktiva		Kredit		Depoziti		Financijski rezultat
		Iznos	%	Iznos	%	Iznos	%	Iznos
1.	ADDIKO BANK d.d. - SARAJEVO	868.063	4,3%	594.373	4,4%	635.566	4,0%	4.432
2.	ASA BANKA d.d. - SARAJEVO	471.805	2,3%	323.781	2,4%	400.871	2,5%	116
3.	BOSNA BANK INTERNATIONAL d.d. - SARAJEVO	897.442	4,4%	637.420	4,7%	640.536	4,0%	1.869
4.	INTESA SANPAOLO BANKA d.d. BOSNA I HERCEGOVINA	1.867.864	9,2%	1.382.072	10,3%	1.385.658	8,6%	9.391
5.	KOMERCIJALNO-INVESTICIONA BANKA d.d. V.KLADUŠA	103.571	0,5%	54.881	0,4%	73.845	0,5%	432
6.	NLB BANKA d.d. - SARAJEVO	1.062.567	5,2%	743.023	5,5%	872.724	5,4%	5.194
7.	PRIVREDNA BANKA SARAJEVO d.d. - SARAJEVO	397.368	2,0%	276.678	2,1%	300.240	1,9%	851
8.	PROCREDIT BANK d.d. - SARAJEVO	433.410	2,1%	361.233	2,7%	223.567	1,4%	44
9.	RAIFFEISEN BANK d.d. BiH - SARAJEVO	4.173.892	20,5%	2.475.795	18,4%	3.392.428	21,1%	25.621
10.	SBERBANK BH d.d. - SARAJEVO	1.413.387	6,9%	988.416	7,4%	1.179.260	7,3%	3.232
11.	SPARKASSE BANK d.d. BOSNA I HERCEGOVINA- SARAJEVO	1.328.586	6,5%	979.189	7,3%	1.055.425	6,6%	4.214
12.	UNICREDIT BANK d.d. - MOSTAR	5.367.965	26,4%	3.438.502	25,6%	4.353.906	27,1%	27.698
13.	UNION BANKA d.d. - SARAJEVO	721.561	3,5%	186.912	1,4%	645.827	4,0%	364
14.	VAKUFСКА BANKA d.d. - SARAJEVO	301.834	1,5%	202.118	1,5%	261.553	1,6%	357
15.	ZIRAATBANK BH d.d.- SARAJEVO	957.193	4,7%	794.941	5,9%	636.673	4,0%	-165
	UKUPNO	20.366.508	100,0%	13.439.334	100%	16.058.079	100%	83.650

Prilog 5 - Izvješće o stanju i adekvatnosti kapitala banaka u FBiH

- AKTIVNA BILANCA -

-u 000 KM-

R.br	O P I S	31.12.2016.	31.12.2017.	31.3.2018.
TEMELJNI KAPITAL BANKE				
1.a.	Dionički kapital, rezerve i dobit			
1.1.	Dionički kapital iz osnove nominalnog iznosa običnih i trajnih prioritetnih nekumulativnih dionica izdanih po osnovi novčanih uplata u dionički kapital	1.203.237	1.213.318	1.213.318
1.2.	Dionički kapital iz osnove nominalnog iznosa običnih i trajnih prioritetnih nekumulativnih dionica izdanih po osnovi uloženi stvari i prava u dionički kapital	12.431	12.262	12.262
1.3.	Iznos emisioh ažia ostvarehnh pri uplati dionica	138.786	137.290	137.290
1.4.	Opće zakonske rezerve (rezerve propisane zakonom)	143.166	157.513	158.907
1.5.	Ostale rezerve formirane iz dobiti nakon oporezivanja na temelju odluke skupštine banke	529.121	635.732	617.207
1.6.	Zadržana, neraspodijeljena dobit iz prethodnih godina i dobit tekuće godine	141.073	165.343	157.500
1.a.	UKUPNO (od 1.1. do 1.6.)	2.167.814	2.321.458	2.296.484
1.b.	Odbitne stavke od 1.a			
1.7.	Nepokriveni gubici preneseni iz prethodnih godina	16.690	47.879	85.168
1.8.	Gubitak iz tekuće godine	42.314	7.288	165
1.9.	Knjigovodstvena vrijednost vlastitih (trezorskih) dionica u posjedu banke	3.034	81	81
1.10.	Iznos nematerijalne imovine u skladu s primjenjivim računovodstvenim okvirom	47.315	49.963	49.358
1.11.	Iznos odloženih poreznih sredstava	1.881	1.494	1.728
1.12.	Iznos negativnih revalorizacijskih rezervi po osnovi efekata promjene fer vrijednosti imovine	1.063	1.446	1.760
1.b.	UKUPNO (od 1.7. do 1.10.)	112.297	108.151	138.260
1.	IZNOS TEMELJNOG KAPITALA: (1.a. - 1.b.)	2.055.517	2.213.307	2.158.224
DOPUNSKI KAPITAL BANKE				
2.1.	Dionički kapital iz osnove nominalnog iznosa trajnih prioritetnih kumulativnih dionica izdanih po osnovi novčanih uplata u dionički kapital	209	209	209
2.2.	Dionički kapital iz osnove nominalnog iznosa trajnih prioritetnih kumulativnih dionica izdanih po osnovi uloženi stvari i prava u dionički kapital	0	0	0
2.3.	Iznos općih rezervi za pokriće kreditnih gubitaka za aktivu banke procijenjenu kao kategorija A - Dobra aktiva	170.420	186.830	189.153
2.4.	Iznos pozitivnih revalorizacijskih rezervi po osnovi efekata promjene fer vrijednosti imovine	9.741	13.037	15.964
2.5.	Iznos dobiti za koju je FBA izdala rješenje o privremenoj obustavi raspodjele	0	0	0
2.6.	Iznos subordiniranih dugova	103.122	104.733	106.656
2.7.	Iznos hibridnih odnosno konvertibilnih stavki - instrumenata kapitala	0	0	0
2.8.	Iznos ostalih instrumenata kapitala	1.425	1.428	1.428
2.	IZNOS DOPUNSKOG KAPITALA: (od 2.1 do 2.8)	284.917	306.237	313.410
ODBITNE STAVKE OD KAPITALA BANKE				
3.1.	Dio uloženog dioničkog kapitala koji po ocjeni FBA predstavlja primljenu, a precijenjenu vrijednost	0	0	0
3.2.	Ulozi (investicije) banke u kapital drugih pravnih osoba koji prelazi 5% visine Temelnog kapitala banke	0	0	0
3.3.	Potraživanja od dioničara koji posjeduju značajno glasačko pravo u banci odobrena od banke suprotno odredbama Zakona, propisa FBA i poslovne politike banke	0	0	0
3.4.	Velika izlaganja banke kreditnom riziku prema dioničarima sa značajnim glasačkim pravom u banci izvršena bez prethodne suglasnosti FBA	0	0	0
3.5.	Iznos nedostajućih rezervi za kreditne gubitke po regulatornom zahtjevu	200.035	198.380	187.967
3.	IZNOS ODBITNIH STAVKI OD KAPITALA BANKE: (od 3.1. do 3.5.)	200.035	198.380	187.967
A.	IZNOS NETO KAPITALA BANKE (1+2-3)	2.140.399	2.321.164	2.283.667
B.	RIZIK AKTIVE BILANCE I IZVANBILANCE	12.667.026	13.904.675	14.039.739
C.	POR (PONDERIRANI OPERATIVNI RIZIK)	1.001.018	1.042.691	1.092.596
D.	PTR (PONDERIRANI TRŽIŠNI RIZIK)	0	0	0
E.	UKUPAN RIZIK AKTIVE (B+C+D)	13.668.044	14.947.366	15.132.335
F.	STOPA NETO-KAPITALA (A/E) (% 1 dec.)	15,7%	15,5%	15,1%

Prilog 6 - Klasifikacija aktive bilance i izvanbilančnih rizičnih stavki banaka u FBiH na dan 31. 3. 2018.

– KLASIFIKACIJA STAVKI AKTIVE BILANCE –

-u 000 KM-

R. br.	STAVKE AKTIVE BILANCE	KLASIFIKACIJA					UKUPNO
		A	B	C	D	E	
1.	Kratkoročni krediti	2.457.217	219.611	5.154	5.025	2.179	2.689.186
2.	Dugoročni krediti	8.827.005	586.505	137.850	87.533	12.924	9.651.817
3.	Ostali plasmani	197.942	561	4	70	2.292	200.869
4.	Obračunata kamata i naknada	36.708	4.666	1.880	5.338	42.051	90.643
5.	Dospjela potraživanja	50.926	20.885	6.886	192.437	768.947	1.040.081
6.	Potraživanja po plaćenim garancijama			723	141	30.226	31.090
7.	Ostala bilančna aktiva koja se klasificira	563.772	2.913	1.720	387	38.290	607.082
8.	UKUPNA BILANČNA AKTIVA KOJA SE KLASIFICIRA (zbroj pozicija od 1. do 7. - osnovica za obračun regulatornih rezervi za kreditne gubitke)	12.133.570	835.141	154.217	290.931	896.909	14.310.768
9.	OBRAČUNATE REGULATORNE REZERVE ZA KREDITNE GUBITKE PO BILANČNOJ AKTIVI	238.830	69.506	44.518	172.661	896.910	1.422.425
10.	ISPRAVKA VRIJEDNOSTI BILANČNE AKTIVE	209.907	72.559	82.840	175.083	772.403	1.312.792
11.	POTREBNE REGULATORNE REZERVE IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE PO BILANČNOJ AKTIVI	140.740	39.161	4.716	33.888	121.505	340.010
12.	FORMIRANE REGULATORNE REZERVE IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE PO BILANČNOJ AKTIVI	91.629	34.201	20.015	77.705	54.521	278.071
13.	NEDOSTAJUĆI IZNOS REGULATORNIH REZERV IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE PO BILANČNOJ AKTIVI						177.193
14.	BILANČNA AKTIVA KOJA SE NE KLASIFICIRA (bruto knjigovodstvena vrijednost)						7.379.067
15.	UKUPNA BILANČNA AKTIVA (bruto knjigovodstvena vrijednost)						21.689.835

PREGLED AKTIVE BILANCE KOJA SE NE KLASIFICIRA I IZNOSA PLASMANA OSIGURANIH NOVČANIM DEPOZITOM

14.a	Gotovina u blagajni i trezoru i novčana sredstva na računu kod Centralne banke BiH, zlato i drugi plemeniti metali	4.749.251
14.b	Sredstva po viđenju i oročena sredstva do mjesec dana na računima kod banaka s utvrđenim investicijskim rejtingom	1.202.581
14.c	Materijalna i nematerijalna imovina	501.096
14.d	Stečena financijska i materijalna aktiva u procesu naplate potraživanja tijekom godinu dana od dana stjecanja	4.143
14.e	Vlastite (trezorske) dionice	
14.f	Potraživanja za više uplaćene porezne obveze	13.537
14.g	Vrijednosni papiri namijenjeni trgovanju	93.469
14.h	Potraživanja od Vlade BiH, Vlade Federacije BiH i Vlade RS, vrijednosni papiri emitirani od strane Vlade BiH, Vlade Federacije BiH i Vlade RS i potraživanja osigurana njihovim bezuvjetnim garancijama plativim na prvi poziv	814.990
	UKUPNO pozicija 14	7.379.067
8a.	Iznos plasmana osiguranih novčanim depozitima	192.042

Prilog 6a - Klasifikacija aktive bilance i izvanbilančnih rizičnih stavki banaka u FBiH na dan 31. 3. 2018.

– KLASIFIKACIJA IZVANBILANČNIH STAVKI –

-u 000 KM-

R. br.	IZVANBILANČNE STAVKE	KLASIFIKACIJA					UKUPNO
		A	B	C	D	E	
1.	Plative garancije	366.720	32.310	1.055	270		400.355
2.	Činidbene garancije	635.769	62.655	139	5.924	419	704.906
3.	Nepokriveni akreditivi	63.439	832	35			64.306
4.	Neopozivo odobreni a neiskorišteni krediti	1.874.780	83.843	694	78	194	1.959.589
5.	Ostale potencijalne obveze banke	15.473	42	448		23	15.986
6.	UKUPNE IZVANBILANČNE STAVKE KOJE SE KLASIFICIRAJU (zbroj pozicija od 1. do 5. - osnovica za obračun regulatornih rezervi za kreditne gubitke	2.956.181	179.682	2.371	6.272	636	3.145.142
7.	OBRAČUNATE REGULATORNE REZERVE ZA KREDITNE GUBITKE PO IZVANBILANČNIM STAVKAMA	58.266	11.656	754	3.761	636	75.073
8.	REZERVIRANJA PO GUBICIMA ZA IZVANBILANČNE STAVKE	28.554	2.399	895	4.835	280	36.963
9.	POTREBNE REGULATORNE REZERVE IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE PO IZVANBILANČNIM STAVKAMA	38.012	10.354	346	680	359	49.751
10.	FORMIRANE REGULATORNE REZERVE IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE PO IZVANBIL. STAVKAMA	25.716	9.641	802	1.325	179	37.663
11.	NEDOSTAJUĆI IZNOS REGULATORNIH REZERV IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE PO IZVANBILANČNIM STAVKAMA						14.615
12.	IZVANBILANČNE STAVKE KOJE SE NE KLASIFICIRAJU						338.845
13.	UKUPNE IZVANBILANČNE STAVKE						3.483.987
6a.	Iznos potencijalnih obveza osiguranih novčanim depozitom						42.866
6b.	Iznos odobrenih a neiskorištenih kredita s klauzulom o bezuvjetnom otkazivanju						689.292

Prilog 7 – Račun dobiti i gubitka banaka u FBiH po shemi FBA

- u 000 KM-

R.br	OPIS	31.3.2016.	31.3.2017.	31.3.2018.
1.	PRIHODI I RASHODI PO KAMATAMA			
a)	Prihodi od kamata i slični prihodi			
1)	Kamatonosni računi depozita kod depozitnih institucija	546	547	960
2)	Plasmani drugim bankama	413	358	473
3)	Kreditni i poslovi leasinga	168.949	166.297	164.118
4)	Vrijednosni papiri koji se drže do dospijanja	1.248	851	740
5)	Vlasnički vrijednosni papiri	8	16	0
6)	Potraživanja po plaćenim izvanbilančnim obvezama	1	1	0
7)	Ostali prihodi od kamata i slični prihodi	17.213	19.113	17.688
8)	UKUPNI PRIHODI OD KAMATA I SLIČNI PRIHODI	188.378	187.183	183.979
b)	Rashodi po kamatama i slični rashodi			
1)	Depoziti	38.601	33.052	27.525
2)	Uzete pozajmice od drugih banaka	0	0	0
3)	Uzete pozajmice - dospjele obveze	0	0	0
4)	Obveze po uzetim kreditima i ostalim pozajmicama	3.235	2.426	2.266
5)	Subordinirani dugovi i subordinirane obveznice	1.909	1.882	1.949
6)	Ostali rashodi po kamatama i slični rashodi	511	1.293	1.868
7)	UKUPNI RASHODI PO KAMATAMA I SLIČNI RASHODI	44.256	38.653	33.608
c)	NETO KAMATA I SLIČNI PRIHODI	144.122	148.530	150.371
2.	OPERATIVNI PRIHODI			
a)	Prihodi iz poslovanja sa devizama	9.812	10.614	12.242
b)	Naknade po kreditima	2.199	2.770	3.073
c)	Naknade po izvanbilančnim poslovima	5.623	5.491	5.510
d)	Naknade za izvršene usluge	57.696	61.914	66.804
e)	Prihod iz poslova trgovanja	152	59	105
f)	Ostali operativni prihodi	10.680	23.007	15.286
g)	UKUPNI OPERATIVNI PRIHODI a) do f)	86.162	103.855	103.020
3.	NEKAMATNI RASHODI			
a)	Poslovni i izravni rashodi			
1)	Troškovi ispravaka vrijednosti rizične aktive, rezerviranja za potencijalne obveze i ostala vrijed. usklađivanja	14.741	26.793	19.244
2)	Ostali poslovni i izravni troškovi	22.324	24.374	26.631
3)	UKUPNI POSLOVNI I IZRAVNI RASHODI 1) + 2)	37.065	51.167	45.875
b)	Operativni rashodi			
1)	Troškovi plaća i doprinosa	59.194	59.614	61.572
2)	Troškovi poslovnog prostora, ostale fiksne aktive i režijske	37.106	36.995	37.615
3)	Ostali operativni troškovi	23.843	25.799	24.679
4)	UKUPNI OPERATIVNI RASHODI 1) do 3)	120.143	122.408	123.866
c)	UKUPNI NEKAMATNI RASHODI	157.208	173.575	169.741
4.	DOBIT PRIJE OPOREZIVANJA	201.464	212.228	203.349
5.	GUBITAK	74.223	80.014	83.815
6.	POREZI	1.147	1.204	165
7.	DOBIT PO OSNOVI POVEĆANJA ODLOŽENIH POREZNIH SREDSTAVA I SMANJENJE ODLOŽENIH POREZNIH OBVEZA	0	0	0
8.	GUBITAK PO OSNOVI SMANJENJA ODLOŽENIH POREZNIH SREDSTAVA I POVEĆANJE ODLOŽENIH POREZNIH OBVEZA	0	0	0
9.	NETO-DOBIT 4. - 6.	74.223	80.014	83.815
10.	NETO-GUBITAK 4. - 6.	1.147	1.204	165
11.	FINANCIJSKI REZULTAT 9.-10.	73.086	78.810	83.650

PRILOZI ZA MIKROKREDITNI SEKTOR

Prilog 8 - Osnovni podaci o MKO

Rb	Naziv mikrokreditne organizacije	Adresa i sjedište	Direktor	Tel/Fax	E-mail i Web	31.3.2018.	
						Iznos aktive u 000 KM	Iznos kapitala u 000 KM
1.	MKD "EKI" d.o.o. Sarajevo	ul. Džemala Bijedića 129 71 000 SARAJEVO	v.d. Alma Delić	033/ 754-380, 754-388 fax	alma.delic@eki.ba www.eki.ba	109.826	34.800
2.	MKF "EKI" Sarajevo	ul. Džemala Bijedića 129 71 000 SARAJEVO	v.d. Sadina Bina	033/ 754-380, 754-388 fax	sadina.bina@eki.ba www.eki.ba	101.807	68.311
3.	MKF "LIDER" Sarajevo	ul. Turhanija 2 71 000 SARAJEVO	Džavid Sejfović	033/ 250-580, 250-581 fax	dzavids@lider.ba www.lider.ba	18.550	11.035
4.	"LOK MKF" Sarajevo	ul. Skenderija 13 71 000 SARAJEVO	Elma Čardaklija - Bašić	033/ 564-200, 564-201 fax	central.office@lok.ba www.lok.ba	12.715	2.781
5.	MKF "MELAHA" Sarajevo	ul. Hamdije Kreševljakovića 59 71 000 SARAJEVO	Jakob Finci	033/ 205-737 tel/fax	info@melaha.ba www.melaha.ba	1.227	459
6.	MKF "MI-BOSPO" Tuzla	ul. Bosne srebrene bb 75 000 TUZLA	Nejira Nalić	035/ 270-283, 252-448 fax	mi-bospo@mi-bospo.org www.mi-bospo.org	59.921	22.727
7.	MKF "MIKRA" Sarajevo	ul. Marka Marulića 2/VI 71 000 SARAJEVO	Sanin Čampara	033/ 616-162, 717-141 fax	mikra@mikra.ba www.mikra.ba	30.453	7.838
8.	MKF "MIKRO ALDI" Goražde	ul. Panorama bb 73 000 GORAŽDE	Ferida Softić	038/ 226-456, 221-004 fax	info@mikroaldi.org www.mikroaldi.org	6.238	4.851
9.	"PARTNER MKF" Tuzla	ul. 15. maja bb 75 000 TUZLA	Senad Sinanović	035/ 300-250, 300-269 fax	partner@partner.ba www.partner.ba	137.961	78.315
10.	"PRVA ISLAMSKA MKF" Sarajevo	ul. Jukićeva 75 71 000 SARAJEVO	Edina Hadžimurtezić	033/ 666-233, 666-224 fax	info@mfi.ba	1.976	1.673
11.	MKF "SANI" Zenica	ul. Mehmedalije Tarabara 10 72 000 ZENICA	Sulejman Haračić	032/ 405-606 tel/fax	mikrosanizenica@yahoo.com	430	226
12.	MKF "SUNRISE" Sarajevo	ul. Zagrebačka 50 71 000 SARAJEVO	Samir Bajrović	033/ 727-350, 812-231 fax	sunrise@microsunrise.ba www.microsunrise.ba	50.694	26.073
UKUPNO						531.798	259.089

Prilog 9 - Bilanca stanja MKF

-u 000 KM-

Red. Broj	OPIS	31.12.2017.	%	31.3.2018.	%	Indeks
1	2	3	4	5	6	7=5/3
AKTIVA						
1.	Novčana sredstva (1a+1b)	21.989	5	34.016	8	155
1a)	Gotov novac i nekamatonosni računi depozita	9.516	2	19.893	5	209
1b)	Kamatonosni računi depozita	12.473	3	14.123	3	113
2.	Plasmani bankama	1.210	0	1.220	0	101
3.	Kreditni	329.758		320.526		97
3a)	Rezerve za kreditne gubitke	2.716		2.919		107
3b)	Neto krediti (3-3a)	327.042	78	317.607	75	97
4.	Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva	28.383	7	28.514	7	100
5.	Dugoročne investicije	33.061	8	33.061	8	100
6.	Ostala aktiva	8.062	2	7.730	2	96
7.	Minus: rezerv. na ost. stavke aktive, osim kredita	158		176		111
8.	UKUPNO AKTIVA	419.589	100	421.972	100	101
PASIVA						
9.	Obveze po uzetim kratkoročnim kreditima	86.518	20	84.514	20	98
10.	Obveze po uzetim dugoročnim kreditima	90.622	22	92.803	22	102
11.	Ostale obveze	21.215	5	20.366	5	96
12.	UKUPNO OBVEZE	198.355	47	197.683	47	100
13.	Donirani kapital	45.851		45.851		100
14.	Temeljni kapital	3.820		3.820		100
15.	Višak prihoda nad rashodima	231.183		234.286		101
15a)	za prethodne godine	214.123		230.647		108
15b)	za tekuću godinu	17.060		3.639		21
16.	Manjak prihoda nad rashodima	61.352		61.384		100
16a)	za prethodne godine	61.279		61.315		100
16b)	za tekuću godinu	73		69		95
17.	Ostale rezerve	1.732		1.716		99
18.	UKUPNO KAPITAL	221.234	53	224.289	53	101
19.	UKUPNO PASIVA	419.589	100	421.972	100	101
IZVANBILANČNA EVIDENCIJA						
	- otpisani krediti	110.188		108.947		99
	- komisioni poslovi	366		365		100

Prilog 10 - Bilanca stanja MKD

-u 000 KM-

Red. Broj	OPIS	31.12.2017.	%	31.3.2018.	%	Indeks
1	2	3	4	5	6	7=5/3
AKTIVA						
1.	Novčana sredstva (1a+1b)	24.841	23	9.427	9	38
1a)	Gotov novac i nekamatonosni računi depozita	24.841	23	9.427	9	38
1b)	Kamatonosni računi depozita	0	0	0	0	n/a
2.	Plasmani bankama	0	0	0	0	n/a
3.	Kreditni	81.396		99.252		122
3a)	Rezerve za kreditne gubitke	542		678		125
3b)	Neto krediti (3-3a)	80.854	75	98.574	90	122
4.	Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva	430	1	448	0	104
5.	Dugoročne investicije	0	0	0	0	n/a
6.	Ostala aktiva	1.243	1	1.416	1	114
7.	Minus: rezervir. na ost. stavke aktive, osim kredita	30		39		130
8.	UKUPNO AKTIVA	107.338	100	109.826	100	102
PASIVA						
9.	Obveze po uzetim kratkoročnim kreditima	18.273	17	21.822	20	119
10.	Obveze po uzetim dugoročnim kreditima	50.583	47	47.758	43	94
11.	Ostale obveze	4.656	4	5.446	5	117
12.	UKUPNO OBVEZE	73.512	68	75.026	68	102
13.	Donirani kapital	0		0		n/a
14.	Temeljni kapital	30.600		30.600		100
15.	Emisioni ažio	0		0		n/a
16.	Neraspoređena dobit (16a+16b)	1.317		2.291		174
16a)	prethodnih godina	1.017		1.317		129
16b)	tekuće godine	300		974		325
17.	Zakonske rezerve	1.909		1.909		100
18.	Ostale rezerve	0		0		n/a
19.	UKUPNO KAPITAL	33.826	32	34.800	32	103
20.	UKUPNO PASIVA	107.338	100	109.826	100	102
IZVANBILANČNA EVIDENCIJA						
	- otpisani krediti	420		646		154
	- komisioni poslovi	0		0		n/a

Prilog 11 – Račun dobiti i gubitka MKD

-u 000 KM-

Red. Broj	OPIS	Za razdoblje 1.1. - 31.3.2017.	%	Za razdoblje 1.1. - 31.3.2018.	%	Indeks 7=(5/3)
1	2	3	4	5	6	7=(5/3)
I.	FINANCIJSKI PRIHODI I RASHODI					
1.	Prihodi od kamata i slični prihodi					
1.1.	Kamata po kamatonosnim računima depozita kod depozitnih institucija	0	0	0	0	n/a
1.2.	Kamate na plasmane bankama	0	0	0	0	n/a
1.3.	Kamate na kredite	1.360	100	3.905	100	287
1.4.	Ostali finansijski prihod	1	0	3	0	300
1.5.	Ukupno prihodi od kamata i slični prihodi (1.1. do 1.4.)	1.361	100	3.908	100	287
2.	Rashodi po kamatama i slični rashodi					
2.1.	Kamate na pozajmljena sredstva	421	95	795	94	189
2.2.	Ostali finansijski rashodi	24	5	47	6	196
2.3.	Ukupno rashodi po kamatama i slični rashodi (2.1. do 2.2.)	445	100	842	100	189
3.	Neto finansijski prihodi (1.5. - 2.3.)	916		3.066		335
II.	OPERATIVNI PRIHODI I RASHODI					
4.	Operativni prihodi					
4.1.	Naknade za izvršene usluge	100	89	317	91	317
4.2.	Ostali operativni prihodi	12	11	32	9	267
4.3.	Ukupno operativni prihodi (4.1. do 4.2.)	112	100	349	100	312
5.	Operativni rashodi					
5.1.	Troškovi plaća i doprinosa	584	66	1.398	70	239
5.2.	Troškovi poslovnog prostora, ostale fiksne aktive i režije	200	23	325	16	163
5.3.	Ostali operativni troškovi	101	11	275	14	272
5.4.	Ukupno operativni rashodi (5.1. do 5.3.)	885	100	1.998	100	226
6.	Troškovi rezerviranja za kreditne i druge gubitke	109		377		346
7.	DOBIT/GUBITAK OD REDOVNOG POSLOVANJA (3.+4.3.-5.4.-6.)	34		1.040		3.059
8.	Izvanredni prihodi	6		6		100
9.	Izvanredni rashodi	2		72		3.600
10.	DOBIT/GUBITAK PRIJE OPOREZIVANJA	38		974		2.563
11.	POREZ	0		0		n/a
12.	NETO DOBIT/GUBITAK	38		974		2.563

Prilog 12 - Račun dobiti i gubitka MKF

-u 000 KM-

Red. Broj	OPIS	Za razdoblje 1.1. - 31.3.2017.	%	Za razdoblje 1.1. - 31.3.2018.	%	Indeks
1	2	3	4	5	6	7=(5/3)
I.	FINANCIJSKI PRIHODI I RASHODI					
1.	Prihodi od kamata i slični prihodi					
1.1.	Kamata po kamatonosnim računima depozita kod depozitnih institucija	6	0	1	0	17
1.2.	Kamate na plasmane bankama	1	0	5	0	500
1.3.	Kamate na kredite	16.686	98	15.765	98	94
1.4.	Ostali financijski prihod	315	2	378	2	120
1.5.	Ukupno prihodi od kamata i slični prihodi (1.1. do 1.4.)	17.008	100	16.149	100	95
2.	Rashodi po kamatama i slični rashodi					
2.1.	Kamate na pozajmljena sredstva	2.097	91	1.927	93	92
2.2.	Ostali financijski rashodi	196	9	134	7	68
2.3.	Ukupno rashodi po kamatama i slični rashodi (2.1. do 2.2.)	2.293	100	2.061	100	90
3.	Neto financijski prihodi (1.5. - 2.3.)	14.715		14.088		96
II.	OPERATIVNI PRIHODI I RASHODI					
4.	Operativni prihodi					
4.1.	Naknade za izvršene usluge	1.891	90	1.627	91	86
4.2.	Ostali operativni prihodi	204	10	163	9	80
4.3.	Ukupno operativni prihodi (4.1. do 4.2.)	2.095	100	1.790	100	85
5.	Operativni rashodi					
5.1.	Troškovi plaća i doprinosa	9.007	65	8.597	65	95
5.2.	Troškovi poslov. prostora, ostale fik. aktive i režije	2.844	20	2.652	20	93
5.3.	Ostali operativni troškovi	2.050	15	2.056	15	100
5.4.	Ukupno operativni rashodi (5.1. do 5.3.)	13.901	100	13.305	100	96
6.	Troškovi rezerviranja za kreditne i druge gubitke	1.127		1.120		99
7.	Višak/manjak prihoda nad rashodima od redovnog poslovanja (3.+4.3.-5.4.-6.)	1.782		1.453		82
8.	Izvanredni prihodi	2.692		2.405		89
9.	Izvanredni rashodi	111		120		108
10.	Višak/manjak prihoda nad rashodima (7.+8.-9.)	4.363		3.738		86

PRILOZI ZA LEASING SEKTOR

Prilog 13 - Osnovni podaci o leasing društvima

Redni broj	Naziv leasing društva	Adresa i sjedište	Direktor	Telefon	Datum izdavanja licencije	Broj stalno zaposlenih	Web adresa
1.	ASA LEASING d.o.o. Sarajevo	Trg međunarodnog prijateljstva 25, Sarajevo	Aida Rifelj	+ 387 33 774 852	22.3.2010.	7	www.asa-leasing.ba
2.	NLB LEASING d.o.o. Sarajevo	Trg solidarnosti 2a, Sarajevo	Denis Silajdžić	+ 387 33 789 345	19.3.2010.	7	www.nbleasing.ba
3.	PORSCHE LEASING d.o.o.	Trg međunarodnog prijateljstva 24, Sarajevo	Dejan Stupar	+ 387 33 257 147	28.5.2015.	18	www.porscheleasing.ba
4.	RAIFFEISEN LEASING d.o.o. Sarajevo	Z Zmaja od Bosne bb, Sarajevo	Munir Čengić	+ 387 33 254 354	19.1.2010.	33	www.rlbh.ba
5.	SPARKASSE LEASING d.o.o. Sarajevo	Zmaja od Bosne 7, Sarajevo	Elma Hošo	+ 387 33 565 850	11.2.2010.	19	www.s-leasing.ba
6.	VB LEASING d.o.o Sarajevo	Fra Anđela Zvizdovića 1, Sarajevo	Slobodan Vujić	+387 33 276 280	12.1.2010	12	www.vbleasing.ba
					UKUPNO	96	

Prilog 14 - Pregled vlasničke strukture leasing društava

LEASING DRUŠTVO	IME-NAZIV VLASNIKA	% udjela
ASA LEASING d.o.o. Sarajevo	ASA AUTO d.o.o. Sarajevo	82,81%
	ASA FINANCE d.d. Sarajevo	17,19%
NLB LEASING d.o.o. Sarajevo	NLB d.d. Ljubljana	100,00%
PORSCHE LEASING d.o.o.	PORSCHE BANK Aktiengesellschaft Salzburg Austrija	100,00%
RAIFFEISEN LEASING d.o.o. Sarajevo	RAIFFEISEN BANK d.d. Sarajevo, BiH	100,00%
SPARKASSE LEASING d.o.o. Sarajevo	STEIERMAERKISCHE BANK UND SPARKASSEN AG, Graz	51,00%
	SPARKASSE BANK d.d. Sarajevo	49,00%
VB LEASING d.o.o. Sarajevo	VB LEASING INTERNATIONAL GmbH, Vienna	100,00%

Prilog 15 - Konsolidirana bilanca stanja leasing društava

- u 000 KM -

OPIS	31.12.2017		31.3.2018		INDEKS
	Iznos	% u ukupnoj aktivni	Iznos	% u ukupnoj aktivni	
Aktiva					
Novac i novčani ekvivalenti	13.738	5,3%	14.298	5,6%	104
Plasmani bankama	16.953	6,5%	10.088	3,9%	60
Potraživanja po finansijskom leasingu, neto	176.007	67,6%	180.089	70,2%	102
Potraživanja po finansijskom leasingu, bruto	192.488	74,0%	196.310	76,5%	102
Rezerve za gubitke	2.078	0,8%	1.790	0,7%	86
Odgođeni prihodi po osnovi kamata	14.275	5,5%	14.302	5,6%	100
Odgođeni prihodi po osnovi naknada	128	0,0%	129	0,1%	101
Potraživanja od supsidijarnih osoba	2	0,0%	2	0,0%	100
Materijalna i nematerijalna imovina, neto	29.606	11,4%	30.745	12,0%	104
Materijalna i nematerijalna imovina-vlastita sredstva	4.864	1,9%	4.582	1,8%	94
Materijalna i nematerijalna imovina -operativnog leasinga	43.673	16,8%	46.006	17,9%	105
Ispravak vrijednosti -vlastita sredstva	3.874	1,5%	3.628	1,4%	94
Ispravak vrijednosti-operativni leasing	15.057	5,8%	16.215	6,3%	108
Dugoročne investicije	291	0,1%	291	0,1%	100
Ostala aktiva (7a+7b)	23.607	9,1%	20.941	8,2%	89
Zajmovi, neto (7a1-7a2)	13.449	5,2%	11.059	4,3%	82
Zajmovi (dospjela potraž.+nedospjela glavnica)	15.345	5,9%	12.994	5,1%	85
Rezerve za zajmove	1.896	0,7%	1.935	0,8%	102
Zalihe	3.087	1,2%	3.085	1,2%	100
Ostala aktiva	7.071	2,7%	6.797	2,7%	96
UKUPNA AKTIVA	260.204	100,0%	256.454	100,0%	99
PASIVA					
Obveze po uzetim kreditima, neto	209.085	80,4%	204.176	79,6%	98
Obveze po kratkoročnim kreditima	0	0,0%	0	0,0%	n/a
Obveze po dugoročnim kreditima	209.275	80,4%	204.364	79,7%	98
Unaprijed plaćeni troškovi i naknada	190	0,1%	188	0,1%	99
Ostale obveze	10.329	4,0%	8.516	3,3%	82
UKUPNO OBVEZE	219.414	84,3%	212.692	82,9%	97
Temeljni kapital	34.004	13,1%	32.452	12,7%	95
Rezerve	576	0,2%	576	0,2%	100
Akumulirana dobit/gubitak	6.210	2,4%	10.734	4,2%	173
UKUPNO KAPITAL	40.790	15,7%	43.762	17,1%	107
UKUPNO PASIVA	260.204	100,0%	256.454	100,0%	99
Otpisana potraživanja (početno stanje)	95.111	36,6%	84.175	32,8%	89
Novi otpis (+)	995	0,4%	404	0,2%	41
Naplata (-)	6.069	2,3%	3.079	1,2%	51
Trajni otpis (-)	5.862	2,3%	4.942	1,9%	84
Otpisana potraživanja (krajnje stanje)	84.175	32,3%	76.558	29,9%	91

Prilog 16 - Rangiranje aktive leasing društava

- u 000 KM -

31.12.2017					31.3.2018					
Rang	Leasing društvo	Bilančna suma	Udjel	Kumul. udjel	Rang	Leasing društvo	Bilančna suma	Udjel	Kumul. udjel	INDEKS
1.	Raiffeisen Leasing d.o.o. Sarajevo	121.419	46,7%	46,7%	1.	Raiffeisen Leasing d.o.o. Sarajevo	111.143	43,3%	43,3%	92
2.	Sparkasse Leasing d.o.o. Sarajevo	57.774	22,2%	68,9%	2.	Sparkasse Leasing d.o.o. Sarajevo	56.412	22,0%	65,3%	98
3.	Porsche Leasing d.o.o. Sarajevo	47.365	18,2%	87,1%	3.	Porsche Leasing d.o.o. Sarajevo	57.714	22,5%	87,8%	122
4.	VB Leasing Leasing d.o.o. Sarajevo	20.756	8,0%	95,0%	4.	VB Leasing Leasing d.o.o. Sarajevo	15.835	6,2%	94,0%	76
5.	NLB Leasing d.o.o. Sarajevo	9.750	3,7%	98,8%	5.	NLB Leasing d.o.o. Sarajevo	12.293	4,8%	98,8%	126
6.	ASA Leasing d.o.o. Sarajevo	3.140	1,2%	100,0%	6.	ASA Leasing d.o.o. Sarajevo	3.057	1,2%	100,0%	97
Ukupno		260.204	100,0%		Ukupno		256.454	100,0%		99

Prilog 17 - Pregled osnovnih finansijskih pokazatelja leasing društava

-u 000 KM -

R. br.	Leasing društvo	Ukupni kapital (000 KM)	Rang po ukupnom kapitalu	Neto dobit/gubitak (000 KM)	Rang po neto dobit/gubitak	Plasmani u prvom kvartalu 2018. godini (000 KM)	Rang plasmanima u prvom kvartalu 2018. godine	Broj ugovora u prvom kvartalu 2018. godine	Rang po broju ugovora u prvom kvartalu 2018. godine
1.	Asa Aleasing d.o.o. Sarajevo	2.923	5.	-82	5.	0	-	0	-
2.	NLB Leasing d.o.o. Sarajevo	12.004	2.	2.549	1.	0	-	0	-
3.	Porsche Leasing d.o.o. Sarajevo	1.868	6.	251	3.	15.570	1.	492	1.
4.	Raiffeisen Leasing d.o.o. Sarajevo	17.346	1.	167	4.	9.643	2.	239	2.
5.	Sparkasse Leasing d.o.o. Sarajevo	6.519	3.	276	2.	6.817	3.	110	3.
6.	UniCredit Bank d.d.	-	-	-	-	3.598	4	103	4.
7.	VB Leasing d.o.o. Sarajevo	3.102	4.	-189	6.	0	-	0	-
	UKUPNO	43.762		2.972		35.628		944	

Prilog 18 - Pregled rezervi za finansijski leasing

- u 000 KM -

Dana kašnjenja	Stopa rezerv. za financ. leasing (pokretne stvari)	Stopa rezerv. za financ. leasing (nepokretne stvari)	Iznos potraživanja za pokretne stvari	Iznos potraživanja za nepokretne stvari	Iznos osnovice za pokretne stvari	Iznos osnovice za nepokretne stvari	Rezerve			
							Za pokretne stvari	Za nepokretne stvari	Više obračunate i izdvojene rezerve	Ukupne rezerve
0-60	0,50%	0,50%	173.616	2.736	37.197	1.005	186	5	660	851
60-90	10%	10%	3.856	0	1.077	0	108	0	39	147
90-180	50%	50%	1.053	47	252	0	126	0	214	340
preko 180	100%	75%	435	137	435	18	435	13	4	452
preko 360	100%	100%	0	0	0	0	0	0	0	0
UKUPNO			178.960	2.920	38.961	1.023	855	19	917	1.790

Prilog 19 - Pregled rezervi za zajmove

-u 000 KM -

Dani kašnjenja	Stopa rezerviranja	Iznos potraživanja	Rezerve	Više obračunate izdvojene rezerve	Ukupne rezerve
0-60	0,05%	12.994	7	1.928	1.935
60-90	5%	0	0	0	0
90-180	10%	0	0	0	0
180-270	30%	0	0	0	2
270-360	50%	0	0	0	0
preko 360	100%	0	0	0	0
UKUPNO		12.994	7	1.928	1.935

Prilog 20 - Konsolidirani račun dobiti i gubitka leasing društava

- u 000 KM -

Red. broj	OPIS	31.3.2017		31.3.2018		INDEKS 31.3.2018/ 31.3.2017
		Iznos	% u ukupnim prihodima /rashodima	Iznos	% u ukupnim prihodima /rashodima	
	FINANCIJSKI PRIHODI I RASHODI					
1.	Prihodi od kamata	4.881	50,9%	2.748	29,7%	56
1a)	Kamate po financijskom leasingu	3.945	41,1%	2.206	23,8%	56
1b)	Kamate na plasmane bankama	62	0,6%	86	0,9%	139
1c)	Naknade (za obradu leasing zahtjeva itd.)	213	2,2%	146	1,6%	69
1d)	Ostali prihodi po kamatama	661	6,9%	310	3,3%	47
2.	Rashodi po kamatama	1.468	18,5%	773	12,3%	53
2a)	Kamate na pozajmljena sredstva	1.442	18,2%	753	12,0%	52
2b)	Naknade za obradu kredita	25	0,3%	20	0,3%	80
2c)	Ostali rashodi po kamatama	1	0,0%	0	0,0%	n/a
3.	Neto prihodi od kamata	3.413	35,6%	1.975	21,3%	58
	OPERATIVNI PRIHODI I RASHODI					
4.	Operativni prihodi	4.714	49,1%	6.507	70,3%	138
4a)	Naknade za izvršene usluge	0	0,0%	1	0,0%	n/a
4b)	Naknada za operativni najam	3.042	31,7%	2.886	31,2%	95
4c)	Prihod od prodaje leasing objekta	19	0,2%	8	0,1%	42
4d)	Ostali operativni prihodi	1.653	17,2%	3.612	39,0%	219
4d)1	Prihodi od naplaćenih otpisanih potraživanja	824	8,6%	3.073	33,2%	373
4d)2	Prihodi od opomena	97	1,0%	52	0,6%	54
4d)3	Ostalo	732	7,6%	487	5,3%	67
5.	Operativni rashodi	6.488	81,9%	5.332	84,9%	82
5a)	Troškovi plaća i doprinosa	1.682	21,2%	1.206	19,2%	72
5b)	Troškovi poslovnog prostora	2.640	33,3%	2.281	36,3%	86
5c)	Ostali troškovi	2.166	27,3%	1.845	29,4%	85
6.	Troškovi rezervi za gubitke	-34	n/a	178	2,8%	n/a
7.	Dobit prije poreza	1.673	21,1%	2.972	32,1%	178
8.	Porez na dobit	57	0,6%	0	0,0%	n/a
9.	Neto dobit	1.616	16,8%	2.972	32,1%	184

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
AGENCIJA ZA BANKARSTVO
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

IZDAVAČ
AGENCIJA ZA BANKARSTVO FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
Zmaja od Bosne 47b
71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina
Tel. +387 33 72 14 00
Faks +387 33 66 88 11
Web site: www.fba.ba
e-mail: agencija@fba.ba